

Izhaja vsak petek. — Izdaja časopisno založniško podjetje »Primorski tisk« Koper. — Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva ulica 1, telefon 170. — Posamezni izvod 10 din. — Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. — Rokopisov ne vračamo.

Prvi uspehi nagrajevanja po učinku

Tajništvo Okrajnega sindikalnega sveta je na zadnji seji predsedstva na osnovi neposrednih ugotovitev in drugih podatkov poročalo o dosedanjih uspehih plačilnega sistema, ki so ga gospodarske organizacije v okraju uveljavile v svojih novih tarifnih pravilnikih.

Poročilo ugotavlja, da so gospodarske organizacije že v prvi polovici letošnjega leta v primerjavi z istim razdobjem lani pokazale izredne uspehe. Bruto dohodek družbenih gospodarskih organizacij se je dvignil za 19,3%, narodni dohodek pa celo za 41,4

odstotka. Produktivnost na enega zaposlenega, izračunana na bruto dohodek, pa se je zvišala za 10,4 odstotka, izračunana na narodni dohodek pa celo za 30,8%. Te številke so daleč nad prvotnimi planskimi predvidevanji. Deloma zaostajajo samo še gostinska podjetja in kmetijske zadrage, ki pa po naravi svojega poslovanja razvijajo večji del svoje dejavnosti šele v drugi polovici leta.

Vzrok porastu proizvodnje ter prometa so nove kapacitete, zlasti pa njihovo boljše izkoriščanje, boljše organizacija dela, boljši tehnološki postopek, boljša preskrba s surovinami, materialom in blagom. V prvi vrsti pa je vzrok porastu novi sistem nagrajevanja po skupnem uspehu celotnega kolektiva, ki je sprostil neizmerno rezervo subjektivnih sil v naših gospodarskih organizacijah. V veliki meri je prav ta novi sistem nagrajevanja, ki temelji na sproščeni delitvi dohodka, privedel tudi do tega, da so začela podjetja boljše izkoriščati svoje kapacitete, boljše organizirati svoje delo, izboljševati svoj tehnični postopek itd. Velik del na doseženem uspehu pa ima seveda tudi neposredno nagrajevanje po učinku, to je po normi, po akordu, po doseženem prometu in tako dalje.

Delavski sveti gospodarskih organizacij so svoje nove tarifne pravilnike sprejeli šele sredi letošnjega leta, vendar to ne pomeni, da zato novi sistem nagrajevanja še ni mogel vplivati na proizvodnjo in ekonomske rezultate prvega polletja. Delovni kolektivi so bili že prej obveščeni

o novem načinu nagrajevanja v našem gospodarstvu. Vzpodbudil jih je, da čimprej poiščejo možnosti za dvig storilnosti v svoji gospodarski organizaciji ter si na ta način zagotovijo čimvečjo udeležbo na osebnem dohodku. Začeli so boljše izkoriščati svoje kapacitete, uvajati večjo štednjo pri potrošnji materiala in drugih

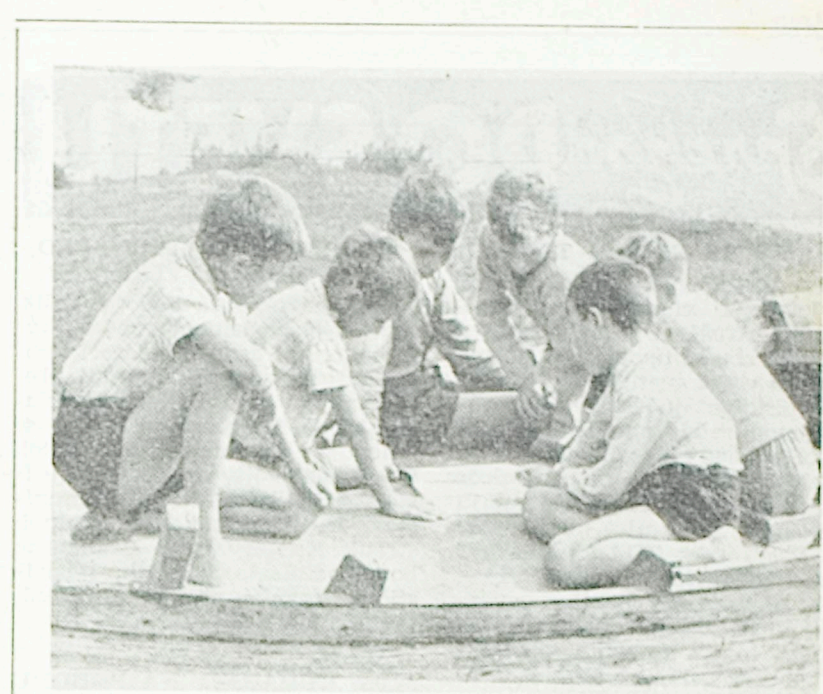
(Nadaljevanje na 3. strani)

PERSPEKTIVE ZA RAZVOJ KOMENSKEGA KRASA

21. septembra je bilo v Sežani širše posvetovanje o možnostih razvoja gospodarstva v Komun in okolici. Posvetovanja so se udeležili tov. Albert Jakopič-Kajtmir, sekretar Okrajnega komiteja ZKS Koper, inž. Peter Aljančič, podpredsednik OLO Koper, Bojan Kardelj, predsednik sveta za industrijo in obrt OLO Koper, Alfonz Dolhar, načelnik Tajništva za gospodarstvo OLO Koper, Marko Setine, direktor zavoda za napredek obrti LRS, Janko Valentincič, predsednik in Vladimir Mahnič, podpredsednik OBLO Sežana, Alfonz Grmek, sekretar občinskega komiteja ZKS Sežana, dalje zastopniki OZZ Koper, Okrajne obrtne zbornice, Okrajne gostinske zbornice, podjetja »Mehano-tehnika« Izola, Zavoda za napredek kmetijstva v Skočjanu, Občinskega odbora SZDL Sežana, KGPZ Sežana, podjetja »Marmorindus« Sežana, podjetja »Jadransko« Sežana, KZ Komen, podjetja »Aluminij« Komen, podjetja »Preskrba« Sežana, krajevnega odbora Komen in odborniki OBLO s področja Komna.

Potem ko je predsednik OBLO Sežana Janko Valentincič poročal o stanju gospodarstva na območju bivše občine Komen in ugotovil, da ni na tem področju, na katerem živi okrog šest tisoč prebivalcev, nobenega industrijskega podjetja, ampak le dve podjetji obrtnega značaja ter da je kmetijstvo spriču kamenitih tal slabo razvito, se je razvila živahna razprava, usmerjena v iskanje načina in v ugotavljanje možnosti izboljšanja sedanjega položaja.

Na relativno zaostal gospodarski razvoj komenskega krasa so nedvomno vplivale večkratne teritorialne spremembe. K temu pa je dodatno še objektivne težave, ki jih povzročajo

Spet je pred nami Teden otroka, sedem dni, v katerih se intenzivneje mislimo na naš naraščaj, na naše paglavčke in na to, kako bi jim omogočili kar najbolj veselo in brezskrbno mladost, hkrati pa jih pripravili za življenje. Več o tem preberite še na 5. in 8. strani.

Pa je le značilno

Nemalokdaj slišimo za ogli godrnjanje, češ, ne morem in ne morem na zeleno vejo, nikakor si ne morem nabaviti tega ali onega predmeta, tega ali onega stroja, čeprav sva z ženo oba zaposlena. Če bi pobliže pogledali take nergače, ali če bi pobliže analizirali njihovo življenje, če bi si podrobno ogledali pot denarja, ki ga taki nergači služijo, potem bi verjetno ugotovili, da prav taki ljudje niso upravičeni zabavljati čez današnje čase in razmere, ki postajajo iz dneva v dan bolj ugodne za vse naše delovne ljudi.

Ni rečeno, da si vsi naši delovni ljudje lahko privoščijo že kar vso sodobno opremo za kuhanje, morda sesalec za prah, hladilnik ali celo avtomobil, ker je treba prej zadovoljiti še sto drugih potreb: hrana, obleka in obutev, stanovanje, luč in kurjava za vse člane družine in podobno. Vendar pa taki naši ljudje še najmanj godrnjajo, čeprav je morda samo en družinski član zaposlen. Običajno zabavljajo ljudje, ki bi to najmanj smeli in mogli, delajo pa to samo zato, ker ne morejo svojih velikih načrtov uresničiti kar čez noč. Med takimi najdemo pripadnike vseh plasti prebivalstva, največkrat zasebnike, ki se privatno ukvarjajo s katerikoli poklicem od trgovskega poštika pa preko raznih obrtnikov do ribičev in kmetov.

Da ni tako, kot bi radi taki ljudje prikazali svoj in splošen položaj, da je prav nasprotno kupna moč naših ljudi dovolj velika in daleč presega obstoječe možnosti, naj pove nekaj naslednjih podatkov. Vzeti smo za povprečje le eno samo trgovsko podjetje v Kopru in to »Sofo«. Zbrani podatki kažejo, da so v poslovalnicah tega podjetja v Kopr prodali od 1. januarja 1958 pa do 31. avgusta 1959 med drugim nad 500 domačih in 60 uvoženih radijskih sprejemnikov in 30 televizorjev, 12 magnetofonov, 40 električnih gramofonov, 40 prenosnih tranzistorijskih radijskih sprejemnikov, 32 uvoženih in 40 domačih hladilnikov, 140 električnih brivskih strojkov, 7 uvoženih in 9 domačih pralnih strojev, 200 uvoženih bojlerjev za gretje vode, 25 uvoženih električnih štedilnikov, 12 kombiniranih štedilnikov na elektriko in plin, 100 uvoženih sesalcev za prah in 40 loščilcev za parket. Število prodanih šivalnih strojev ni znano. Pri tem je treba ugotoviti, da vse povpraševanje zlasti po uvoženem blagu še zdaleč ni bilo zadovoljeno in so samo v tej trgovini registrirali skupaj 2650 nadaljnjih interesentov za razne uvožene gospodinjstvske stroje, ki bi jih ti radi nabavili.

To je samo eno trgovsko podjetje v Kopru, kjer sta še Tehnoservis in Trgovski dom, ki se tudi lahko pohvalita vsaj s podobnim, če ne večjim prometom in z nadaljnjimi interesi za te stroje. To se pravi, da je povpraševanje veliko večje kot pa ponudba oziroma možnosti za zadovoljitev vseh zahtev.

In še en podatek: v omenjenem času je bilo na novo registriranih v privatni lasti samo pri prometnem odseku TNZ Koper 457 avtomobilov, 866 motociklov, po naših cestah pa razen tega dirja še okrog 2100 mopredov, izmed katerih je nad tri četrtine v zasebni lasti.

Tako. Morda poročate, da po teh nekaj podatkih ne gre soditi splošnega življenja in razmer. Deloma to sicer drži, vendar pa je značilno, da ti pojavi zajemajo vedno širše plasti našega prebivalstva, kar je dovolj zanesljiv in trden znak za vztrajno in nenehno naraščanje kupne moči in s tem življenjskega nivoja naših delovnih ljudi.

znani pedološki pogoji in pa iste pogoje, ki so že terjali nujne ukrepe Občinskega ljudskega odbora Sežana v smeri organizacijske in ekonomske utrditve tamkajšnjih gospodarskih organizacij. Zaključki analize sedanjega stanja, ki bi težili za ustanavljanjem večjih gospodarskih, zlasti industrijskih podjetij, bi bili nedvomno zgrešeni. Izhodišče je v prvi vrsti v iskanju možnosti ojačanja kapacitet podjetja »Aluminij« in mizarskega podjetja »Bor«, v ustanavljanju manjših obrtnih podjetij ter v razvijanju industrije marmora z izdelovanjem umetnega marmora in raznih marmornatih izdelkov, kot so mizice v kombinirani izvedbi z aluminijem, stojala za cvetice, razni spominekli itd.

Čeprav v manjši meri, so vendarle tudi na spodnjem Krasu dani pogoji za izboljšanje in dvig kmetijske proizvodnje. Zato bo potrebno do optimalne meje izkoristiti vse možnosti

na tem področju, zlasti z izboljšanjem živinoreje in morda s pridelovanjem zgodnjega krompirja, z gojitvijo murv za sviloprejo itd. Ostane pa seveda neizpodbitna ugotovitev, da ogromna površina gmagne naravnost terjajo pogozditve, v čemer je tudi edina garancija za zboljšanje terenskih in klimatskih razmer. Več o tem pa še prihodnjic.

PORAVNALNI SVETI

V Hirski Bistrici so pretekli teden določili pet poravnalnih svetov, katerih naloga bo posredovati in doseči poravnavo manjših sporov med državljanji. Vsak svet ima tri člane in tri namestnike ter tajnika, ki je uslužbenec občine. Krajevna pristojnost sveta pa je matični okoliš. Če bo potrebno, bodo izvolili svete tudi za področje stanovajske skupnosti, ki jih bodo še ustanovili.

V POČASTITEV OBLETNICE PRIKLJUČITVE ISTRE K FLRJ

V nedeljo »Jadranski tek«

Obeta se udeležba številnih tekačev iz Slovenije in Hrvaške

Na cesti med Izolo in Kopr bo letos že tretji tradicionalna lahkoatletska prireditve — Jadranski tek. Če sodimo po prvih prijavah in po zanimanju v Sloveniji in Hrvaški, bo letošnji Ja-

dranski tek presegel dosedanja prireditvi.

Začetek prireditve bo v nedeljo, 4. oktobra, ob desetih v Izoli. Tekmovalna steza bo dolga nekaj nad 6 kilometrov. Cilj bo preč hotelom Triglav v Kopr. Kakor prejšnja leta bodo tudi letos nastopili posebej lahkoatletski klubi in društva Partizan, in sicer v teku posameznikov in v štafetah.

Do zaključka redakcije smo zvedeli na prireditvenem odboru, da so se prijavili naslednji lahkoatletski klubi: Jesenice, Triglav (Kranj) in ljubljanska Olimpija. Od partizanskih društev pa so se prijavili: Okrajna zveza TVD Partizan (2 štafeti), Koper (1 štafeta), Zalec (1 štafeta) in Postojna (1 štafeta). Skupaj se je prijavilo do torka zvečer 8 štafet lahkoatletskih klubov in društev Partizan ter 7 posameznikov.

Ker je zadnji rok prijave sobota, pričakujejo se prijave iz Izole, Pirana, Hirske Bistrice, Sežane, Nove Gorice, Ajdovšine ter drugih večjih primorskih središč ter prijave iz Ljubljane, Maribora in Zagreba. Ker ni v nedeljo nobene večje lahkoatletske prireditve v državi, računajo, da se bo letošnja Jadranskega teka udeležilo tudi več naših vrhunskih tekačev.

Za zmagovalce sta okrajna zveza TVD Partizan Koper in okrajna športna zveza v Kopr predvideli vrsto pokalov in praktičnih nagrad.

POMEMBNA KONFERENCA

V Portorožu je bila 25. in 26. septembra zvezna konferenca o obalni plovidbi v Jugoslaviji. Na njej so razpravljali o ladijski povezavi obalnih mest v Jugoslaviji in sprejeli ladijske plovne rede za prihodnje leto. Uvedli so tudi nekaj novih pomorskih prog, med katerimi jih bo kar sedem teklo skozi Koper. Podrobneje bomo te proge in ladje, ki bodo vozile na njih, opisali v naslednji številki našega lista.

POSVET V KOPRU

Minulo sredo dopoldne so v mali dvorani koprskе gledališke hiše člani predsedstva Okrajnega odbora SZDL, Okrajnega komiteja ZKJ in člani Okrajnega sindikalnega sveta pod predstvom tovariša Alberta Jakopiča-Kajtmira razpravljali o splošnem političnem in gospodarskem položaju v koprskem okraju v sedanjem obdobju. Po temeljiti razpravi in oceni stanja so sprejeli ustrezne sklepe za odpravo vseh ugotovljenih pomanjkjivosti ter smernice za bodoče delo, ki naj doprinese nadaljnemu razvoju gospodarstva in splošni aktivizaciji vseh subjektivnih sil za dosego čim boljših rezultatov v naši graditvi. Podrobneje bomo o tem pisali v prihodnji številki lista, ker je ob zaključku redakcije posvetovanje še trajalo.

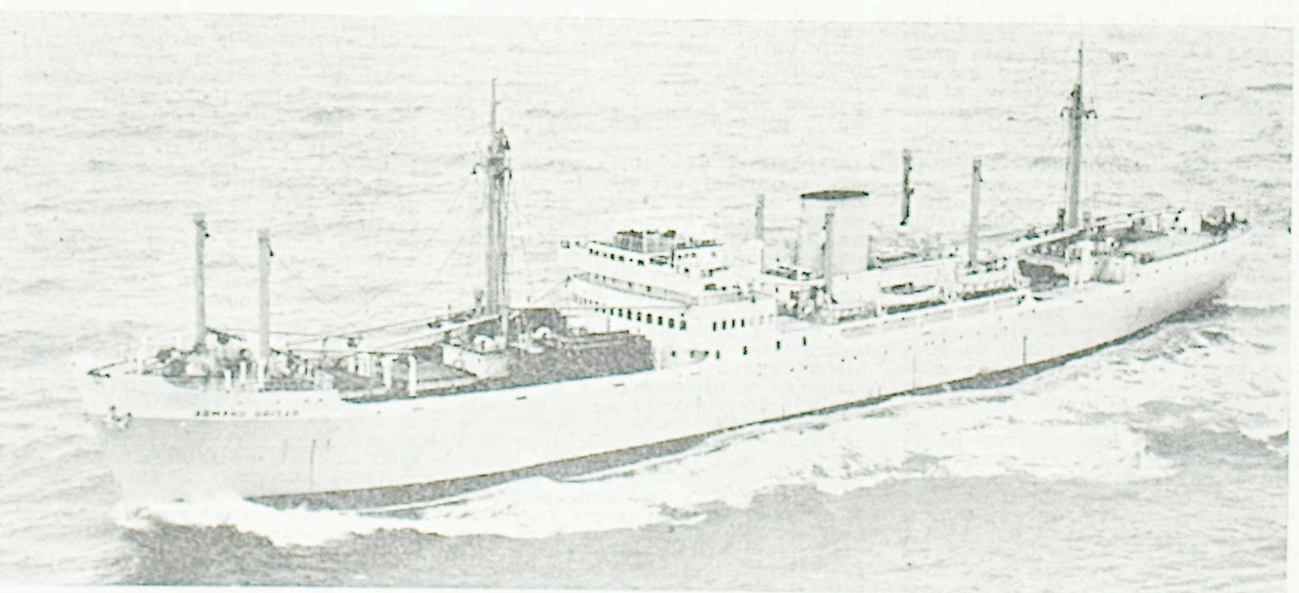
Bil je velik prijatelj miru

Konec prejšnjega tedna je podlegel zahrbitim strelom predsednik celonske vlade Solomon W. R. D. Bandaranaike, ki je bil eden izmed prvih borec celonskega preporeda in pomemben politik ter državnik Azije. Z njim je izgubila Azija človeka, ki je hotel svojo državo s sodelovanjem indijskega premiera Nehruja in indonezijskega predsednika Sukarna voditi po poti napredka in ustvariti jugovzhodnim azijskim narodom svetlejšje perspektive. Z osebnostjo pokojnega državnika so bili tesno združeni vsi politični dogodki in napore za neodvisnost Cejlona. Vse njegovo življenje je bilo posvečeno osvoboditvi otoka in ko je bila leta dosežena, je bil največji pobornik za izvedbo obsežnih gospodarsko-političnih reform, za vzpostavitev zadrž-

ništva v kmetijstvu, za sistematično industrializacijo države in predvsem za izvajanje azijsko-afriške solidarnosti v duhu Bandunga, za politiko koeksistence in mira in za sklepanja prijateljstva z vsemi, ne da bi se pri tem Cejlon vključil v katerikoli blok.

Solomon Bandaranaike je bil tudi iskren prijatelj Jugoslavije in si je močno prizadeval, da bi bil med našima državama kar najbolj prisrčni stiki, tako na političnem kakor tudi na gospodarskem področju.

Novi celonski ministrski predsednik Dahanaike pa je preko radia te dni dejal, da bo nadaljeval delo Bandaranaike, »velikega človeka, plemenitega srca in duha, ki je v zadnjih tridesetih letih uravnaval politično življenje Cejlona kot nihče pred njim.«

Lepa motorna potniško-tovorna ladja na gornji sliki je bivši belgijski »Armand Grisard«, katerega lastnik je minuli teden postala Splošna plovba iz Pirana ter zdaj že plove pod našo zastavo in nosi ime »Bovece«. Več o ladji in njenem prevzemu v Benetkah preberite na 7. strani današnje številke.

Sprejem POSVETU

LED SE POČASI TALI

Trinajstnevni uradni obisk sovjetskega ministrskega predsednika Hruščeva v ZDA je brez dvoma vzbudil upravičeno pozornost po vsem svetu. Takoj, ko je bil obisk zaključen, je bilo objavljeno uradno sporočilo o razgovorih med Eisenhowerjem in Hruščevom, skozi katero se vleče kot rdeča nit želja po reševanju nerešenih vprašanj — s pogajanj. Predsednik ZDA Eisenhower je ob zaključku razgovorov dejal, da so odstranjene številne nevarnosti v zvezi z berlinskimi vprašanji in da so dane možnosti odstranitve preostalih problemov, ki zavirajo kar najboljše odnose med Vzhodom in Zahodom. Sovjetski ministrski predsednik Nikita Hruščev pa je, zadovoljen nad uspehom potovanja po ZDA, izrazil veliko zadovoljstvo nad tem, da bo nadaljeval razgovore z Eisenhowerjem med njegovim obiskom v Sovjetski zvezi ter je ocenil tako srečanja kot začetek skupnih naporov v iskanju poti za zблиžanje držav in za okrepitev miru na svetu.

RAZPIS

Ljudska univerza okraja Koper prireja v okviru šole za tuje jezike tečaj za

ITALIJANSKI JEZIK
ANGLEŠKI JEZIK
FRANCOSKI JEZIK in
NEMŠKI JEZIK.

Tečajji bodo v popoldanskih in večernih urah v času od 20. oktobra 1959 do 31. aprila 1960.

Vse podrobne informacije dobiti pri okrajni Ljudski univerzi, ulica Osvobodilne fronte 10/I, Koper, telefon 293, kjer se tudi sprejemajo prijave.

Rok prijave za vpis do 15. oktobra 1959.

Vnebij vestak

LONDON — V prvih osmih mesecih letošnjega leta je šlo v Veliki Britaniji v izgubo 4.750.000 delovnih dni zaradi stavk, udeležilo pa se jih je 463.700 delavcev. Letošnje stavke so britanskemu gospodarstvu prizadele veliko večjo škodo kot lansko leto, ko je šlo v izgubo le 3.099.000 delovnih dni.

KAIRO — V rafineriji nafte v Suezju je v soboto zvečer izbruhnil velik požar. Trije ljudje so izgubili življenje, trinajst pa je bilo huje ranjenih. Škoda cenijo na 1,5 milijona funtov.

LONDON — Britanska vlada je sklenila, da bo ukrepe za kontrolo radioaktivnosti ozračja, ki jih je že uveljavila v Nigeriji, razširila na S. Leone, če bo Francija v Sahari opravila atomske poskuse. Proti tem poskusom je kot vlada Severne Nigerije in nigerijske federacije protestirala tudi vlada Sierra Leone. Ker ima Sierra Leone statut kolonije, se je obrnila na britansko vlado in ne neposredno na francosko vlado. Britanska vlada upravlja tudi njene zunanje zadeve.

TOKIO — Domnevajo, da je tajfun »Vera« verjetno najmočnejši tajfun, ki je kdaj divjal nad japonskimi otoki. Tajfun je terjgal 116 smrtnih žrtev, medtem ko je 1457 ljudi pogrēja. Ranjenih pa je bilo 4668. Nad 900.000 ljudi je ostalo brez strehe. Tajfun je divjal s hitrostjo 183 km na uro.

PARIZ — Politični voditelji federacije Mali, v kateri sta bivši francoski koloniji v zahodni Afriki Sudan in Senegalija, so zahtevali pogajanja s Francijo, da bi jim pripoznala popolno neodvisnost.

RIM — V nedeljo je severno Italijo zajelo neurje, ki je povzročilo veliko škodo na riževih poljih na območju Piemonta, Ligurije in Romanije. Zaradi vetra in dežja so bile ponekod prekinjene prometne in telefonske zveze.

ZA NOV VODOVOD V ZAZIDU

Ze dali časa je, kar se ljudje v vasi Zazid z veliko požrtvovalnostjo trudijo, da bi dobili svoj vodovod. Končno je prišel čas, ko so se vaščani zbrali in ga pričeli graditi. Zrtvovali so že precej delovnih dni za kopanje in uređitev, za dobavo različnega materiala. Stari in mladi so v nedeljskih urah zgrabili za lopate in krampe ter pomagali pri gradnji vodovoda.

Da delo poteka v redu, se je treba zahvaliti OLO Koper, razen tega sta zelo prizadevna pri tem delu predsednik krajevnega odbora Zazid Jože Svab in Jože Pohlev.

ANGLEŠKI VOLIVCI PRED ODLOČITVIJO

Osmega oktobra bodo v Veliki Britaniji parlamentarne volitve in tako, kot sedaj vladajoči konservativci, so tudi laburisti prepričani v zmago. Britanski parlament ima 630 mest, za katere se poteguje 1530 kandidatov, od teh 625 konservativcev, 621 laburistov, 217 liberalcev, 18 komunistov in 55 kandidatov drugih strank. Konservativna stranka ne bo kandidirala v petih, laburistična stranka pa ne v devetih volilnih okrožjih.

50.000 RUDARJEV NA POHODU MOLKA

V Bonnu je bila v soboto ena izmed največjih in najmirnejših povojnih demonstracij v Evropi, ko je 50.000 rudarjev iz Porurja protestiralo proti neuspehu politike vlade, ker ni znala ublažiti premogovne krize. Rudarji so organizirali »Pohod molka« in so formiral 15 km dolg sprevod na čelu s predsednikom nemške sindikalne zveze Richterjem in predsednikom nemškega sindikata rudarjev Guttmutterjem. V sprevodu so nosili črne zastave in transparente. Kakor je znano so zaloge premoga v Zahodni Nemčiji dosegle več kot 17 milijonov ton in približno 50 tisoč rudarjev dela tako, da imajo en neplačan prost dan v tednu, razen tega pa kaže, da bo potrebno zapreti večje število rudnikov zaradi prekoračitve proizvodnje premogovne industrije.

SPLOŠNA RAZPRAVA SE NADALJUJE

Po tem, ko je bilo določeno, da bo imelo XIV. zasedanje Generalne skupščine OZN 71 točk dnevnega reda, se je začela splošna razprava, v kateri so doslej govorili v glavnem zunanji ministri držav-članic OZN in med njimi tudi državni sekretar za zunanje zadeve FLRJ Koča Popović. Njegov govor je vzbudil splošno pozornost v svetovni javnosti posebno še zaradi tega, ker je med drugim opozoril, da bi nadaljevanje hladne vojne lahko do katastrofalnih posledic. Koča Popović se je močno zavzel za vsesplošno razorožitev in za reševanje kritičnih svetovnih problemov na osnovi meddržavniških razgovorov.

POSVETOVANJE O HIGIENSKO-TEHNIČNI ZAŠČITI V OKRAJU

Hudo hudo pomanjkljivo!

V torek dopoldne je zasedala v Kopru Okrajna komisija za higieno in tehnično zaščito pri delu, ki je podrobno razpravljala o stanju higieno-tehnične zaščite v nekaterih večjih gospodarskih organizacijah našega okraja. Komisija je na osnovi podatkov, zbranih v ankete o HTZ, ki je zajela 53 večjih gospodarskih organizacij, ugotovila znatno zboljšanje higieno-tehnične zaščite in njene službe predvsem v zadnjih šestih mesecih. Vendar je komisija mnenja, da bi bilo potrebno za to področje dela zainteresirati čimprej širši krog ljudi v gospodarskih organizacijah, in sicer s sodelovanjem sindikalnih podružnic, SZDL, Rdečega križa, organov delavskega samoupravljanja itd., da bi bila problematika varnosti pri delu ter skrb za zdravje delovnega človeka obravnavana tako in v toliki meri, kot obravnavamo druge gospodarske in politične probleme.

Organizacijo službe varnosti pri delu je doslej proučeval le okrajni Zavod za socialno zavarovanje s sodelovanjem inšpekcijskih organov, v prihodnje pa bodo morale prevzeti skrb za izboljšanje delovnih pogojev vse družbene organizacije, ker le tako bo moč uspešneje preprečevati nesreče pri delu. Ko je okrajni Zavod za soc. zavarovanje v Kopru proučil nesreče pri delu za prvo polletje letošnjega leta, je sklenil, da te podatke posreduje vsem večjim podjetjem in družbenim organizacijam predvsem zato, ker je analiza pokazala, da je v številnih primerih izvor nesreče pomanjkljiva mehanizacija, ročno orodje, transportna sredstva, slabo zaščiten delovna mesta na odrih, strehah, lestvah itd. Vzroki nesreč pa so v največji meri nepoučenost delavcev, njihova neizvežbanost in malomarni odnos do dela, nezadostno ali pa nepravilno zaščiteni stroji ter naprave, nepravilno opremljeni ali slabo vzdrževani delovni prostori ter podobno.

Statistika kaže, da je bilo v

NOVI PAŠNIKI NA PIVKI

Kmetijska zadruga v Pivki je pripravila program za ureditev truskega in selskega pašnika in ga dala v potrditev okrajni komisiji. Oba pašnika, ki ju je zadruga dobila v upravljanje, merita nad 150 ha in sta precej poraščena z grmičevjem in posuta s kamenjem, zato je njuna ureditev nujno potrebna, za kar bodo porabili 6 milijonov dinarjev. Zmogljivost pašnikov bo po končanem delih 300 glav živine.

Zakon o stanovanjskih razmerjih

Odpoved stanovanjske pogodbe

Stanovanjska pravica, to je pravica trajno in neovirano uporabljati stanovanje in soupravljati hišo, če je ta v družbenem upravljanju, je po svojem značaju in v skladu z našim družbenim sistemom trajna pravica, ki more prenehati le izjemoma in samo v primerih in na način, kot to določa zakon. O teh primerih in izjemah bomo na kratko spregovorili v tem sestavku, saj gre za vprašanja, ki prav gotovo zanimajo zelo širok krog naših državljanov.

Predvsem moramo poudariti, da je vprašanje odpovedi stanovanja po novem zakonu nekoliko drugače, pa tudi mnogo podrobneje in temeljiteje urejeno kot po prej veljavnih predpisih. Najprej je v zakonu urejena odpoved iz krivdanih razlogov, ki jih je šest. Tako sme hišni svet oziroma lastnik družinske stanovanjske hiše ali posameznega stanovanja odpovedati stanovanjsko pogodbo zlasti, če uporablja nosilec stanovanjske pravice, član njegovega gospodinjstva ali njegov podstanovalec stanovanje v takšen namen, ki nasprotuje pogodbi ali tako, da se stanovanju, skupnim prostorom in napravam po njegovi krivdi prizadeva škoda; dalje, če uporablja on sam, član njegovega gospodinjstva ali njegov podstanovalec stanovanje tako, da druga stanovalec trajno ovira v mirni uporabi stanovanja. Razen tega pa je odpoved še dopustna, če nosilec stanovanjske pravice tri mesece zapored ne plača stanarine, ali pa je ne plača daljši čas v katerikoli dobi uporabe stanovanja in če ne plača v treh mesecih od zapadlosti stroškov za uporabo skupnih naprav ali upravnih in vzdrževalnih stroškov. Vendar je treba s tem v zvezi poudariti da je za odpoved v primeru protipogodbene uporabe stanovanja ali povzročenja škode potreben predhodni pisni opomin, poslan s priporočenim pismom. Zakon pa v zaščito socialno slabših, zlasti pa začasno brezposelnih tudi določa, da nosilec stanovanjske pravice ni mogoče odpovedati stanovanja zato, ker ni plačal stanarine ali odškodnine za uporabo skupnih naprav tisti čas, ko je bil začasno brezposel, ali iz kakšnega podobnega upravičenega vzroka, če je ta čas plačal stanarino in stroške, sozračerno oskrbnini, ki jo je dobival. Seveda pa mora nosilec stanovanjske pravice neplačani del stanarine in stroškov za uporabo skupnih naprav plačati, ko se zopet zaposli in sicer najkasneje v roku, trikrat daljšem od časa, kolikor je bil brez posla. V primerih odpovedi iz zgoraj navedenih krivdanih razlogov je treba preskrbeti nosilec stanovanjske pravice, ki je bil po odpovedi izseljen iz stanovanja, najpotrebnejše prostore, to je takšne prostore, ki varujejo stanovalec pred elementarnimi nevarnostmi in njihovo pohištvo pred okvaro.

Druge vrste odpovedi, kakršne do sedaj nismo poznali in ki jo novi zakon posebej urejuje, je odpoved zaradi odsotnosti nosilca stanovanjske pravice in članov njegove družine. Zakon pozna več primerov takšne odsotnosti, zaradi katere se lahko odpove stanovanje. Prvi primer je, da so nosilec stanovanjske pravice in člani njegovega gospodinjstva ki so skupaj z njim stanovali, nehali uporabljati stanovanje in brez predledka več kot 6 mesecev niso več stanovali v njem, čeprav so bili ta čas v državi. Seveda pa to ne velja za tiste, ki so bodisi na zdravljenju ali pa so začasno odšli v drug kraj države zaradi službe, študija, specializacije ali nastopanja na umetniških prireditvah in temu podobno. V drugem primeru pa gre za odsotnost v tujini. Odpovedati je namreč možno tudi tistim, ki je s člani gospodinjstva živel več kot eno leto v tujini, se tam zaposli oz. dobival sredstva za življenje od nekoga izven naše države. Razumljivo pa tudi v tem primeru ni možno odpovedati stanovanja tistim, ki so odšli v tujino na delo, kot strokovnjaki ali za-

letšnjem prvem polletju 1513 nesreč pri delu, zaradi katerih je bilo izgubljenih 26.923 delovnih dni. Med ponesrečenci je bilo 6 smrtnih žrtev in 116 teže poškodovanih. Zaradi 868 nesreč izven delovnega področja, se pravi na poti oziroma z dela, pa je bilo izgubljenih 15.348 delovnih dni. Analiza nesreč za razdobje zadnjih dveh let pa je pokazala, da se je povprečno vsako leto poškodovalo 2782 zavarovancev in da je bilo zaradi teh nesreč pri delu izgubljenih 48.764 delovnih dni na leto. Izračun efektivnih stroškov (nadomestilo plače, zdravljenje, zdravila, invalidnine itd.) ter izpad narodnega dohodka pa je po-

kazal, da je bila družba v letih 1956 do 1958 samo v koprskem okraju oškodovana povprečno za 240 milijonov dinarjev letno.

Okrajna komisija za higieno in tehnično zaščito pri delu je na tem sestanku še posebej obravnavala vrašanje prirejanja seminarjev predvsem za tiste, ki proučujejo higieno-tehnično zaščito v podjetjih. Razen tega je sklenila prikazati javnosti pomembnost higieno-tehnične zaščite pri izvajanju gospodarskih nalog posameznih podjetij, da bo možna mobilizacija čimvečjega števila ljudi v borbi za higieno-tehnično zaščito delovnega človeka.

VAŽNO ZA VSE, KI IMAJO TERJATVE DO ITALIJANSKIH BANK

Da ne zamudite prijave

V lanskem letu je Narodna banka, centrala v Ljubljani, objavila prek naših listov, radia in celo v obvestilju po občinah in krajevnih odborih SZDL, da je pričela po posebnem pooblastilu likvidirati podružnice italijanskih denarnih zavodov, ki so poslovali do priključitve na ozemlju Slov. Primorja. Gre tu predvsem za likvidacijo podružnic Casse di Risparmio iz Trsta in Gorice ter za nekatere druge denarne zavode.

Ko po skoro enem letu ugotovljamo stanje teh likvidacij, moramo ugotoviti, da je bil odziv na prijavo terjatev in dolgov s strani naših ljudi zelo majhen. Kot primer naj navedem, da se je n. pr. pri eni izmed takih podružnic prijavilo od približno 2.000 upravičencev komaj nekaj nad 60, dočim sta svoje dolgeve prijavila le dva, kar jim je bil potreben zemljiškoknjižni odpis zemljišč brez hipotekarnih bremen. To je bilo možno v tem primeru ugotoviti, ker so znani podatki, ni pa znano, kakšno je stanje tam, kjer so bile poslovne knjige pred priključitvijo prenesene v centrale v Trst ali v Gorico, ali tam, kjer so bile te knjige med vojno uničene.

Vsekakor tako stanje ni v skladu z namenom, da bi se popolnoma likvidirali odnosi, nastali v zvezi z obstojem omenjenih denarnih zavodov in z namenom, da bi zlasti varčevalci dobili, kar jim gre po sedaj veljavnih predpisih. Ko so pri banki iskali vzroke za tako stanje, so po pojasnitvah, ki smo jih tam dobili, ugotovili naslednje:

1. da upravičenci niso obveščeni o likvidaciji in to celo taki, o katerih bi pričakovali, da spremljajo obvestila v listih, radia in po oglašnih deskah občin. Pripetilo se je celo, da na občini, ki je dobila obvestilo, zanj niso vedeli, in ga niso zato mogli posredovati drugim;
2. da nekateri zmotno računajo, da bodo vloge lahko vnovčili pri centrali v Italiji, ko bo to nanesa prilika. Pojasniti je namreč treba, da tega po mednarodnem dogovoru med našo državo in Italijo ne morejo več storiti in da italijanske centrale od-

klanjajo vsako izplačilo. Lahko pa se tisti, ki bi hoteli prenesti knjižice prek meje, zapletejo v neprijetnosti s carino zaradi deviznega prekrška in podobno;

3. da dalje računajo nekateri na spremembo tečaja oz. na drugačno obračunavanje njihovih vlog v Lrah, ki so takrat predstavljale večjo stvarno vrednost. Ti morajo upoštevati, da je bila med tem vojna, ko je prišlo do velikega razvrednotenja vseh valut, saj je predvojna lira v sami Italiji zgubila precej svoje vrednosti. Tako razvrednotenje lire je bilo upoštevano pri pogajanjih z Italijo, ko je naša država prevzela nase dolžnost, da bo poplačala vse tiste, ki žive na njenem teritoriju in imajo terjatve do bivših italijanskih bank.

4. da končno mnogi mislijo, da nimajo pravice do svojega denarja, ker nimajo dokumentov, to je v glavnem hranilnih knjižic. Toda za take primere je banka omogočila skrajšan postopek amortizacije zgubljenih ali uničenih knjižic, ker razpolaga z drugimi podatki o vlogah vlagateljev. Zato takim ni treba drugega, kot prijaviti vloge, za nadaljnji postopek pa bodo poučeni pri vsaki banki.

Ko obravnavamo to vprašanje, je naša dolžnost, opozoriti vse prizadete na prijavo njihovih terjatev do italijanskih denarnih zavodov, ki so poprej poslovali na priključenem ozemlju. Se je namreč čas za prijavo teh terjatev in dolgov (na naslov: Narodna banka FLRJ, centrala za LRS v Ljubljani, direkcija za pravne zadeve), toda ta čas bo kmalu potekel, ker je treba delo v smislu dogovorov čimprej končati. Zato prizadeti pohištite s prijavo in obvestite še druge, ki za to ne vedo. — zj —

VAŽNO ZA BORCE NOB

Nekateri borci narodnoosvobodilne vojne, ki so vstopili v narodnoosvobodilno vojno pred 9. septembrom 1943, so vlagali prošnje za upokojitev po 73. členu 2. odstavku zakona o pokojninskem zavarovanju, čeprav so bili še relativno mladi in zdravi. Do teh pojavov je v glavnem prihajalo zato, ker je bil X. pokojninski razred (12.850 din) večji kot pa plače takih ljudi. Tako dejstvo je narekovalo, da se borci izpustijo 9. septembra 1943 materialno stimulira in da še naprej ostanejo v delovnem razmerju. Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem zavarovanju (Ur. l. FLRJ, št. 27/59) je rešeno to vprašanje s posebnim dodatkom k plači. Dodatek k plači je razlika med plačo, ki jo prejema borec NOV v delovnem razmerju, in X. plačilnim razredom po Zakonu o javnih uslužbenih (16.200 din). Pogoji za prejemanje dodatka so naslednji: 1. da so borci narodnoosvobodilne vojske izpred 9. septembra 1943; 2. da imajo 15 vseh let za pokojnino, od tega 10 let delovne dobe; 3. da so v rednem delovnem razmerju ali pa je tako stanje, ki se po zakonu o pokojninskem zavarovanju šteje za redno delovno razmerje; in 4. da je plača takega borca manjša kot je v X. plačilnem razredu po Zakonu o javnih uslužbenih (16.2000 din).

Borci od 1941. leta in udeleženci španske državljanske vojne prejmejo vedno 100 % razliko borci od 1942. leta prejmejo 90 % razliko in borci od 1943. leta prejmejo 60 % razliko.

Ker se bo ta dodatek k plači izplačeval iz pokojninskega fonda, bo tudi vse prijave oziroma zahtevke za ta dodatek reševal okrajni zavod za socialno zavarovanje. Na prijave, ki bodo vložene na okrajnem zavodu za socialno zavarovanje do 16. januarja 1960, in bodo pozitivno rešene, bo dodatek izplačan od 1. avgusta 1959, torej za nazaj. Na vse prijave pa, ki bodo vložene po 16. januarju 1960, bo dodatek izplačan od prvega naslednjega meseca po vloženi prijavi.

Ker gre za zakonsko pravico, bi bilo prav, da ustanove in podjetja pregledajo med svojim kolektivom kdo izmed članov izpolnjuje pogoje za dodatek. Istočasno pa naj bi vodstva ustanov in podjetij pomagala takim borem pri zbiranju zgoraj navedenih dokumentov in skrbela, da bodo prijave vložene do 16. januarja 1960.

Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradašnja — Tiska tiskarna CZP Primorski tisk

dr. Svetozar Polič

Zimnice bo dovolj

V soboto je bilo v Kopru na pobudo Tajništva za gospodarstvo OLO Koper v Trgovinski zbornici posvetovanje, na katerem so zastopniki preskrbovalnega podjetja »Mestne trgovine Postojna«, vseh treh obalnih občin našega okraja in predstavniki nekaterih trgovskih podjetij na drobno razpravljali o tem, kaj je bilo doslej opravljenega za nemoteno preskrbo z zimnico. Ugotovili so predvsem to, da je v koprskem okraju dovolj krompirja in ga ne bo potrebno nabavljati v drugih krajih Slovenije, potrebno pa bo le dosledno izvajati sklepe o določenih odkupnih cenah. Preskrbovalno podjetje »Mestne trgovine Postojna« je že sklenilo pogodbe za odkup krompirja s postojnsko in sezansko poslovno zvezo glede količine, za sedaj pa še ni moč predvideti, kakšna bo maloprodajna cena, ki se bo gibala med 18 do 20 dinarji. Pred-

videno je, da bo približno 35 vagonov krompirja razdeljeno potrošnikom preko sindikalnih podjetij, ki poslujejo na področju koprške, izolske in piranske občine.

Trgovci menijo, da bodo te tri občine potrebovale v zimskih mesecih 10 do 12 vagonov zelja in zato je omenjeno podjetje za preskrbovanje že sklenilo vrsto pogodb, da bo tržišče z njim pravočasno in v dovoljni meri založeno. Nekoliko večje težave povzročajo preskrba z jabolki. Letos bo v našem okraju dozorelo okrog 300 tisoč kg jabolk, ki pa ne bodo, razen v manjši meri, najboljše kakovosti, in zato bo potrebno dati na tržišče znatne količine jabolk iz drugih predelov Slovenije. Samo na področju obalnih občin bo predvidoma prodanih 15 do 20 vagonov zimskih jabolk, katerih prodajna cena za sedaj še ni dokončno določena. Tudi glede fižola je preskrbljeno, se pravi, da ga bo na razpolago najmanj 15 vagonov po tržnih cenah.

Tudi glede preskrbe s kurivom ne bo posebnih težav. Za sedaj ima podjetje BOR v Kopru na razpolago že okrog 2500 kubičnih metrov drv, namenjenih članom raznih sindikalnih podjetij, v teku pa so pogajanja za nadaljnjih 2500 kub. metrov drv, s čimer bo krija potreba po njih v vseh obalnih občinah.

Najpomembnejši sklep tega posvetovanja pa je bil, naj bi delovni kolektivi preko svojih sindikalnih podjetij predložili preskrbovalnemu podjetju »Mestne trgovine Postojna« svoje želje glede količin zimnic in da morajo trgovine s sadjem in zelenjavo že sedaj poskrbeti za dovoljne količine tistih živilskih

predmetov, po katerih bo v teh mesecih največje povpraševanje. S tem, da bo postojnsko preskrbovalno podjetje prevzelo na sebe skrb za distribucijo zimnic, ne bo letos potrebno sindikalnim podjetjem organizirati nabave krompirja, fižola, jabolk, kuriva itd. z lastnimi močmi, saj bodo lahko svoje želje posredovale temu podjetju, ki bo preskrbelo za prevoz od proizvajalca do potrošnika, oziroma se bo z naročnikom — sindikalno podjetje — domenilo, kje lahko dobi kakovostno zimnico po najbolj ugodnih cenah. (sv)

SLAVJE GASILCEV V POSTOJNI

V ponedeljek zvečer je bila v Postojni slavnostna akademija v počastitev 15. obletnice delovanja prostovoljnega gasilstva po osvoboditvi. Predsednik občinske gasilske zveze Štefan Bratina je v svojem govoru orisal razvoj in delo gasilcev po osvoboditvi. Povedal je, da ima gasilska organizacija na področju občine Postojna 724 članov, ki so vključeni v 15 PGD. Od leta 1945 do danes je bilo na področju občine 132 požarov. Pri njih gašenju je sodelovalo 1566 gasilcev, ki so opravili 15.420 ur dela in s pravočasnim nastopom obvarovali skupnosti skoraj 300 milijonov dinarjev vrednosti. V tem razdobju so imeli gasilci 1028 dnevnih in 597 nočnih vaj. Za nabavo gasilske opreme in orodja je bilo porabljeno 21 milijonov dinarjev.

Nato je sledil program, pri katerem je sodeloval orkester JLA, železničarski pevski zbor in harmonikar Marjan Ostrouška. Dvorana je bila lepo okrašena in polna gledalcev.

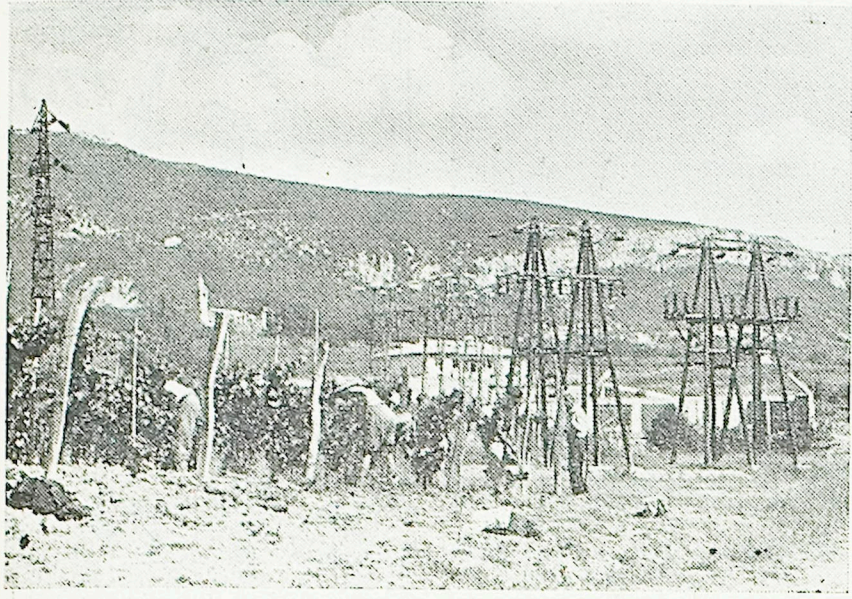
Požarno-varnostni teden

Ze nekaj let gasilci redno vsako leto prirejajo požarno-varnostni teden. V letošnjem letu bodo posvečeni temu tednu dnevi od 27. septembra do 4. oktobra. Za ta teden pripravljajo gasilci celo vrsto akcij, ki naj opozore prebivalstvo na nevarnosti in škodo, ki jo lahko povzročijo požar posamezniku in celotni družbi. Glavni poudarek požarno-varnostnega tedna bo torej v vzgoji. Statistični podatki nam povedo, da je sicer po številu požarov vsako leto manj. Toda na žalost pa nam isti podatki povedo, da pa škoda povzročene po požarih rastejo. Sicer je razumljivo, da z razvojem naše industrije raste-

jo istočasno tudi vse večje nevarnosti požarov. In tudi škode so mnogo večje v industrijskih obratih. Le majhen odstotek in sam gradbeni konstrukcij ali razporeditvi faz delovnega procesa v posameznih nezaščitenih oddelkih — ter še nepoučeno delavca-obdelovalca pri stroju, lahko povzročijo v zelo kratkem času več sto milijonsko škodo, kot je to primer v malih časovnih presledkih v dveh velikih lesnih kombinatih v Sloveniji. Gasilski organizaciji je že v precejšnji meri uspelo z dobro preventivno službo, z vzgojo vseh državljanov posebno še mladine in otrok, da se je število drobnih požarov zelo zmanjšalo. Vendar bo še nadalje naloga in skrb gasilcev in drugih odgovornih faktorjev, da se polaga posebnim industrijskim obratom, raznim delavnicam, trgovskim lokalom in skladiščem z nakopičenimi zalogami še vse večja pozornost. Potrebno bi bilo uvedti stalno preventivno varnostno službo. Napram kršilec pa naj se tam, kjer je potrebno, odnos organov ljudske oblasti še bolj zaostrji.

Tako gasilci v Tednu požarne varnosti s pomočjo učiteljev organizirajo v osemletkah in industrijskih šolah pisanje nalog iz gasilske tematike. Najboljše naloge bodo nagrajene. V času požarno-varnostnega tedna si šoloobvezna mladina ogleduje vzorno urejene gasilske domove, razstave orodja itd. Tudi ogled praktičnih vaj, ki jih gasilci v tem tednu izvajajo, vzgojno in poučno vplivajo na mladino. Po vseh večjih naseljih gasilci organizirajo predavanja s predvajanjem filmov, ki prikazujejo vzroke nastanka požarov, škode in njihove posledice za posameznika in celotno družbo. Škode, povzročene po požarih, gredo še vedno letno v sto in sto milijone. Tudi razstave in oprema izloži opozarjajo na posledice in nevarnosti povzročene po požarih. V soboto, dne 3. oktobra, pa bodo v okviru proslav, ki jih bodo imeli gasilci, tudi zagoreli kresovi na bližnjih hribovih. Po vseh večjih krajih bodo imeli gasilci parade in praktične vaje z razstavo orodja. Te naj pokažejo javnosti njihovo opremo, močnejšo in pripravljenost te velike armade gasilcev braniti družbeno imovino pred ognjem in drugimi elementarnimi nesrečami, ter pomagati človeku v nesreči.

Ob Tednu požarne varnosti res posvetimo le majhen del svojega časa mislim na škodo, ki nam jo povzročajo vsako leto požari. Ukrenimo vsak na svojem delovnem mestu v podjetju, industriji, uradu, v kmetijskem gospodarstvu ter v gospodinjstvu ustrezne požarno-varnostne ukrepe za zavarovanje pred ognjem. S tem bodo koristili predvsem sebi — celotni družbi pa obvarovali materialne dobrine, ki nam z naporom delovnih ljudi naše domovine pomagajo hitreje graditi lepšo prihodnost. Istočasno pa se bomo obdolžili katerega z njihov trud in delo, gasilec dnevnega vlagajo za odstranjevanje nevarnosti, ki lahko povzročijo požar. Po načelu: bolje preprečevati — kakor gasiti! Jernej Certane

Slabo vreme minule dni je kaj neprijetno zavrlo splošno trgatvev, na katero se pripravljajo naši vinogradniki. Vendar bodo kljub temu te dni oživel vinogradi in iz stiskalnic bo pritekla sladka grozdna kapljica, ki bo bolj ali manj nagradila pridelovalca — kakor je pač ta skrbel za trto. Na sliki: v novih vinogradih kmetijskega posestva Črni kal

Prvi uspehi nagrajevanja po učinku

(Nadaljevanje s 1. strani)

stroških, zlasti so pa intenzivno pristopili tudi k ugotavljanju tistih delovnih mest v gospodarski organizaciji, kjer je mogoče uveljaviti nagrajevanje po učinku. Nagrajevanje po učinku se je zopet uveljavilo tudi tam, kjer je bilo prej opuščeno, ker ga prejšnja delitev dohodka ni dovoljno stimulirala. Po novih tarifnih pravilnikih je približno 70 odstotkov vseh delovnih mest v gospodarskih organizacijah, ki se plačujejo po učinku, kar je velik napredek, če ugotovimo, da je bilo v začetku letošnjega leta samo 26 odstotkov takšnih mest.

Dobri rezultati so se pokazali že v prvi polovici letošnjega leta, še boljše rezultate pa lahko pričakujemo v drugi polovici in seveda še v prihodnje, ko se bo novi sistem nagrajevanja v celoti uveljavil in še izpopolnil.

Komisije Okrajnega sindikalnega sveta, ki so v zadnjem času v nekaterih gospodarskih organizacijah v okraju proučevale, kako se v njih uveljavljajo novi tarifni pravilniki, so skoraj povsod ugotovile, da posvečajo delavski sveti tarifnemu sistemu v svojih gospodarskih organizacijah vso potrebno skrb in da ga dalje proučujejo in izpopolnjujejo. Pri tem odpravljajo tudi razne pomanjkljivosti in napake, ki so se pokazale pri izvajanju raznih določb tarifnega pravilnika. Proučujejo tudi sistem premiranja, ki bi za posamezno gospodarsko organizacijo najbolj ustrežal in ki je do zdaj ostal še najmanj obdelan.

V podjetjih, ki so jih komisije pregledale, so ugotovile zlasti velike razlike v izkazanem uspehu tam, kjer gospodarske organizacije do pred kratkim sploh še niso poznale nagrajevanja po učinku.

Izrazit takšen primer je Obrtno podjetje »Kruh« Koper, kjer se je po uvedbi nagrajevanja po

učinku v letošnjem letu dvignila stornilnost dela za 33 odstotkov. Nadaljnji takšen primer je Zadrudnik v Ilirski Bistrici, kjer se je pri skoraj istem številu zaposlenih proizvodnja povečala za 31 odstotkov. Lepe uspehe so dosegle tudi druge pregledane gospodarske organizacije, kakor n. pr. Intereuropa in Slavnik Koper, Primorski tisk, LIP in LIV Postojna, Topol Ilirska Bistrica, Mehanotehnika in druge.

Predsedstvo Okrajnega sindikalnega sveta se je z ugotovitvami v poročilu tajništva strinjalo. Pri tem je po daljši razpravi zaključilo, da je treba še nadalje spremljati uvajanje in uveljavljanje novega sistema nagrajevanja v naših gospodarskih organizacijah in z njimi sodelovati pri njegovi nadaljnji graditvi. V to delo je treba zlasti vključiti sindikalne podružnice v gospodarskih organizacijah, ki morajo v razpravo o nadaljnji izpopolnitvi tarifnega sistema v gospodarski organizaciji pritegniti celotni kolektiv. Samo široka razprava o tarifnem sistemu s celotnim kolektivom in stalno sodelovanje kolektiva pri njegovi nadaljnji izpopolnitvi bo lahko privedla do uspehov, ki jih novi sistem nagrajevanja omogoča. DRIV

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

So še velike neizkoriščene možnosti

Dosedanji zlasti pa letošnji gospodarski uspehi nam kažejo, da imamo pred seboj še velike neizkoriščene možnosti za nadaljnji razvoj v sedanji smeri. To tako v industriji kot v kmetijstvu. Točno je že tudi nakazano kje vse imamo odprte možnosti in kje so neizkoriščene rezerve, pa tudi način, kako bomo dosegli nadaljnje uspehe.

Naj se v tej zvezi dotaknemo besed, ki jih je izrekel tov. Tito na svoji poti po Črni gori, kjer je v svojih govorih poleg drugih zlasti mednarodnih vprašanj, obravnaval tudi gospodarska. Njegove ugotovitve, da smo se doslej v industriji uvrstili med industrijske države in da smo jih v nekem pogledu — to je v pogledu naglega razvoja industrije — celo prehiteli, so se končale v ugotovitvi, da ni več daleč čas, ko bo naša industrija veljala v svetu za visoko razvito. Opozoril pa je na potrebo čim širšega sodelovanja — kooperacije v industriji. Ta namreč omogoča hitrejšo in množično proizvodnjo ter bolj precizno in bolj kakovostno izbiro predmetov. Proizvodnja je tako tudi cenejša.

Druga važna ugotovitev v tej zvezi pa je, da je potrebno vlagati čim več sredstev v gradnjo industrije v nerazvitih območjih, predvsem na podeželju in s tem vključevati v proizvodnjo vsako mladino. Poleg tega je treba skrb-

beti, da bodo industrijska podjetja rentabilna za stalno in zato ne smemo ustanavljati po vseh republikah istovrstnih podjetij, ki nam niso potrebna. Sedaj so nam namreč že znane zmogljivosti, ki so potrebne za naš trg in za izvoz, je poudaril tov. Tito v svojem govoru v Nikšiču. Zato tudi tekmovanje ne sme biti v investicijah, temveč znotraj podjetij v proizvodnji! V tem je nakazana smer za odpravo razlik, ki še deloma obstajajo med posameznimi republikami.

Posebno vprašanje, ki je danes v ospredju pa je dvig proizvodnje v kmetijstvu. Kot je znano bo na prihodnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine sprejet zakon o izkoriščanju obdelovalne zemlje, ki bo prinesel v tem pogledu predpise, ki jih zahtevajo nove oblike v kmetijski proizvodnji. Vemo namreč, da smo bili v kmetijski proizvodnji na seznamu agrarnih držav glede višine pridelka na hektar za posamezne vrste kmetijskih pridelkov zlasti žit, vedno nekje na koncu seznama, če ne celo zadnji. Naj samo povemo, da je bil v stari Jugoslaviji povprečen pridelok pšenice na hektar ok. 10 stotov. Toda danes je ta pridelok vsaj še enkrat višji, na poskusnih površinah pa dosega celo 80 stotov. Tako lahko ugotovimo, kjer imamo tiste velike možnosti, ki jih moramo izkoristiti. Če smo letos »poskušali« s setvijo žit na nekaj

100.000 hektarjih in bomo šli prihodnje leto na 800.000 ha samo za pšenico, s koruzo na 700.000 ha, potem lahko trdimo, da smo s poskusov prešli že daleč naprej. Saj smo se letos rešili uvoza pšenice, v pridelku koruze pa dosegli 700 tisoč vagonov pridelka (lani 305 tisoč), da ne govorimo o pridelku sladkorne pese, tobaka in drugih rastlin.

V štirih letih smo investirali v kmetijstvo ok. 200.000 milijard. Te nam sedaj prinašajo koristi. Na podlagi teh in še predvidenih investicij lahko postavljamo, da bomo v prihodnjem letu pridelali milijon vagonov koruze, v nekaj letih pa deset milijonov ton pšenice in se s tem uvrstili med najbolj napredne evropske države in med največje izvoznike žita. To so jasne perspektive, ki nam jih lahko le delno zatemne ne-predvidene ovire, pri čemer pa bo činitelj vreme igralo vedno manjšo vlogo, saj so celo tuji strokovnjaki lahko ugotovili, da n. pr. visokorodne pšenice, katerih seme smo dobili največ iz Italije, rade pri nas znatno bolje kot v svoji prejšnji domovini.

Možnosti torej imamo velike in neizčrpne, voljo in potrebe tudi. Potreba pa je zlasti v tem, da »naši ljudje ne morejo biti več zadovoljni s tako življenjsko ravnanjo, kot jo imamo danes«, kar je zlasti poudaril tov. Tito v Nikšiču. -dt-

Nakratko

NA REKI SO SPLAVILI DO-SLEJ NAJVEČJO LADJO, ki je bila zgrajena v naši državi. To je tanker »Petar Zoranič« in zgrajila ga je ladjedelnica »3. maj« za Jugoslovansko tankersko plovbo v Zadru. Dolg je 191 metrov, njegove pogonske turbine s skupno močjo 12.500 konjskih moči pa mu bodo omogočile hitrost 17 milj na uro.

NOVA TOVARNA CELULOZE V BANJI LUKI je te dni začela z redno proizvodnjo viskozne celuloze za izdelavo umetnih vlaken za tekstilno industrijo. Zmogljivost tovarne bo znašala 40 tisoč ton viskozne celuloze na leto, za kar bo potrebno predelati 200 tisoč m³ bukovine. Ta tovarna sodi po svoji velikosti in tehnični opremi med največje in najmodernejše tovrstne tovarne v Evropi. 240 TISOČ HEKTAROV RODOVITNE ZEMLJE bo obsegalo državno posestvo »Posavina«, ki bo ob Savi med Zagrebom in Novo Gradiško. Velik del tega zemljišča pa bo potrebno še osušiti in dokončati na njem začeta melioracijska dela v obsegu približno 17 tisoč ha. Središče tega, drugega največjega kmetijskega posestva v državi, bo v bližini Siska.

NAJVEČ PLEMENSKE ZIVINE UVAŽAMO IZ DANSKE, od koder smo v prvi polovici letošnjega leta uvozili več kot 2 tisoč glav goveje živine v vrednosti 200 milijonov dinarjev.

DESET VAGONOV SADJA IN POVRTNINE LAHKO DNEVNO PREDELA nova tovarna za predelavo sadja in povrtnine v Sremski Palanki, ki je bila odprta konec preteklega meseca. Opremljena je z najsodobnejšimi doma in v inozemstvu izdelanimi stroji za predelovanje kmetijskih pridelkov in zaposluje okrog 300 delavcev.

NA 837.000 HEKTARJIH BOMO TO JESEN POSEJALI NAJRODOVITNEJŠE VRSTE PŠENICE. V Srbiji 470 tisoč ha, v Hrvaški 230 tisoč ha, v Bosni in Hercegovini 70 tisoč ha, v Makedoniji 50 tisoč ha, v Sloveniji 15 tisoč ha in v Črni gori 2 tisoč ha. Za vzgojitev takšnih količin pšenice bo potrebno več kot milijon ton gnojil in skoraj 30 tisoč traktorjev bo oralo zemljo, na kateri bo zasejana pšenica.

94 MILIJONOV DINARJEV SO V PRETEKLEM MESECU NA-PRAVILE ŠKODE vremenske neprilike kmetijstvu v LR Bosni in Hercegovini. V nekaterih krajih so namreč poplave in neurja skoraj popolnoma uničile kmetijske kulture

NAPOVED VREMENA

za čas od 2. do 9. oktobra 1959
V severnih predelih naše države bo v prihodnjih dneh deževalo in temperatura znaka bo nekoliko padla. Nekaj lepih dni bo le v začetku oktobra ob Jadranu, medtem ko bo v gorah nad 1000 m po 10. oktobru snežilo.

V TEDNU POZARNE VARNOSTI

Pregled dejavnosti naših gasilcev

V nedeljo je bilo v Lipici tradicionalno ocenjevalno tekmovanje najboljših prostovoljnih gasilskih društev koprškega okraja, žal brez navzočnosti ilirsko-bistriškega občinskega prvaka. Okrajni tekmovalni komisiji, ki je bila — mimogrede rečeno — zelo stroga, vendar pa vsestransko objektivna, so se predstavile desetine prostovoljnih gasilskih društev: Izola, Podgrad, Sežana, Piran, Postojna in TOMOS, ki so se izmed 43, kolikor jih je na področju koprškega okraja, uvrstile v to tekmovanje.

Ceprav je ves dan deževalo, je izvedba tekmovanja potekala nemoteno, le škoda, ker mu ni prisostvovalo večje število prebivalcev, ki bi mimo

uradne komisije lahko sami ocenili izvežbanost prostovoljnih gasilcev. V dopoldanskih urah so morali tekmovalci prikazati šolski trodelni napad, nato pa so se pomerili v športnih disciplinah: plezanje po lestvi, spuščanje po vrvi, preskok preko zapreke, vajo na gredi in vajo z brenčami. Popoldne so bile praktične vaje, gašenje improviziranega požara.

To tekmovanje je dokazalo, da je strokovna usposobljenost naših prostovoljnih gasilskih društev močno izenačena in da vsa društva posvečajo veliko pozornost rednim vajam. Zato so bili tudi končni rezultati razveseljivi in tekmovalna moštva so se razvrstila eno za drugim le z majhno razliko točk. Na prvo mesto so se uvrstili Postojnčani, na drugo Sežančani, tretji je bil TOMOS, četrty Piran, peta Izola in šesti PGD Podgrad. Potem ko je poveljnik Okrajne gasilske zveze Janez Hribar v imenu ocenjevalnih komisij razglasil rezultate in je podelil prvoplasiranim društvom tudi lepe denarne nagrade, je načelnik Gasilske zveze LRS Miran Spicar čestital tekmovalcem, njihovim desetarjem pa še posebej nanizal nekaj napotkov za nadaljnje delo. Dejal je, da se prostovoljno gasilstvo organizacijsko vse bolj utrjuje tudi na Primorskem, čeprav nima tradicije, in da je ta prireditev v počastitev 40-letnice KPJ ter petnajstletnice delovanja prostovoljnega gasilstva v socialistični Jugoslaviji ponoven dokaz prizadevnosti vseh članov za delo v tej, politično in gospodarsko zelo pomembni organizaciji. Še posebej je pohvalil PGD Sežana, ki je v zadnjem letu napravila velik korak naprej, mlade Izolane in Postojnčane ter je izrazil prepričanje, da tudi druga društva, ki se tekmovanja niso udeležila, posvečajo vso skrb izpolnjevanju svojih nalog. S tem tekmovanjem je bil nekako neuradno odprt tudi letošnji požarnovarnostni teden, ki bo trajal do 4. tega meseca. V tem tednu bodo imela vsa prostovoljna gasilska društva v okraju slavnostne seje, na katerih bo govora o pomenu požarne varnosti, o nadaljnjem obvladovanju sodobne gasilske tehnike ter o razširitvi preventivne službe, ki mora ob vsakem času opozarjati državljane na nevarnost požara. Na teh sejah bo več kot 300 prostovoljnih gasilcev dobilo posebno priznanja Okrajne gasilske zveze za nesebično in požrtvovalno delo v gasilski službi, ponekod pa bodo pripravili še posebne razstave. V vseh večjih središčih okraja bodo občinske gasilske zveze organizirale predvajanja poučnih filmov in predavanja s področja gasilstva s posebnim poudarkom na pomembnosti preventivne, to je kar največjega upoštevanja požarnovarnostnih predpisov, da bi zmanjšali število požarov ter na usposobljenost čimvečjega kroga državljanov za takojšnjo gasilsko intervencijo v primeru požara.

Za zaključek letošnjega tedna požarne varnosti bo v Kopru v soboto zvečer osrednja okrajna akademija, na kateri bo nastopil tudi invalidski pevski zbor iz Ljubljane pod vodstvom prof. Radovana Gobca.

uradne komisije lahko sami ocenili izvežbanost prostovoljnih gasilcev. V dopoldanskih urah so morali tekmovalci prikazati šolski trodelni napad, nato pa so se pomerili v športnih disciplinah: plezanje po lestvi, spuščanje po vrvi, preskok preko zapreke, vajo na gredi in vajo z brenčami. Popoldne so bile praktične vaje, gašenje improviziranega požara.

V nedeljo je v Lipici tekmovalo 6 občinskih prvakov prostovoljnih gasilskih društev koprškega okraja. Na sliki napadalna trojka desetine PGD Tomos iz Kopra, ki se je uvrstila na 3. mesto.

Dršališče na asfaltu pri Planini

Moj namen je bil, da pridem s prijateljem čimprej v Ljubljano na stanek. Toda na cilj nisva prišla, ker je to preprečila mastna cesta na ostrih ovinkih nad Planino.

Iz Postojne je najin motor brzel po gladkem asfaltu. Nič hudega sluteča sva prišla v prvi ovinek s primerno zmanjšano hitrostjo. Motor je zaplesal in že sva se peljala po hlačah. Hitro sva se pobrala in šla pogledat mošor, ki je zdrsel nekaj metrov naprej. Nič hudega mu ni bilo, voda na hlače so bile takšne, kot da bi jih namočila v olju. Cesta je bila oljnata, površ pa jo je še dež orosil. Nekaj metrov od naju sta bila dva motorista, ki sta tudi čistila hlače.

VABILO

Vabimo vse nekdanje politične zapornike, ki so bili zaprti v koprskih zaporih v času med obema vojnama in v letih 1941—45, naj napišejo svoje spomine o razmerah in svojem trpljenju v teh zloglasnih zaporih. Prižadete tudi prosimo, naj sporoče svoje osebne podatke in sedanji naslov, o tem pozivu pa naj obvestijo tudi tovariše, s katerimi so bili skupaj v zaporu.

Uporabne sestavke bomo objavili, imena zapornikov koprskih zaporov pa bomo decembra letos vpisali na spominsko ploščo, ki jo bomo tedaj v Kopru odkrili.

Prispevke in svoje podatke pošljite najkasneje do 15. oktobra na naslov: Občinski odbor za proslavo 40-letnice ZKJ Zgodovinska komisija Koper, Verdieva 2

Kaj pravijo drugod...

Primorski vestnik

ČEZ MILJARDO INVESTICIJ

Splošna rast socialističnega sektorja kmetijstva zahteva iz leta v leto večje investicije. Tako je svet za kmetijstvo pri OLO Murska Sobota razpravljal v sredo o predlogih kmetijskih gospodarstev za nekatere novogradnje in za nakup plemenske živine. Te investicije predvidevajo v glavnem za prihodnje leto.

Predvidoma naj bi sezidali na kmetijskih gospodarstvih 4 večje svinjake za vzrejo 2600 bekonov v eni izmeni. Poleg tega navaja investicijski program 9 novih hlevov za 900 krav molznic, 12 hlevov za vzrejo 2400 govejih pitancev, gradnjo 8 kotecov za 500 plemenskih svinj, nakup 1600 glav plemenske živine in 400 plemenskih svinj. Navedene investicije predvidevajo posestva Lendava, Beltinci, Rakičan, Radgona, Ljutomer, Črnci in Kapela.

Ker nameravajo zidati pitališča za becone in govejo živino ter hleve za plemensko živino tudi nekatere kmetijske zadruge, so člani sveta v razpravi o investicijah poudarjali, da je potrebno pri tem vskladiti potrebe zadrug in posestev, tako da se ne bosta pojavila v nekem kraju dva investitorja, ki bi zidala enake objekte. Zato je svet priporočil tako kmetijskim zadrugam kot posestvom, da izvajajo vse ključne investicije sporzumno.

Primorske NOVICE

OSNOVANA SEKCIJA LJUDSKIH POSLANCEV GORIŠKEGA OKRAJA

V Novi Gorici so v ponedeljek po seji Okrajnega ljudskega odbora, ljudski poslanci goriškega okraja osnovali Sekcijo Kluba ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS. Prek Sekcije naj bi ljudski poslanci sistematično spremljali družbeno-politične in gospodarske razmere v okraju, vzporejali svoje pobude glede reševanja raznih vprašanj in poglobljali stike z volivci. Za predsednika Sekcije je bil izvoljen tovariš Milo Vižintin, tajnik Okrajnega odbora SZDL.

Popoldne so se ljudski poslanci razgovarjali s predsednikom novogoriške občine Ludvikom Gabričičem o razvoju Nove Gorice in si ogledali mesto.

DOLENJSKI LIST

V KOSMATEM OBJEMU

V gozdu Kremenjaku, ki je le 15 minut oddaljen od Orlake (blizu kraja Sela—Šumberk), sta 9. septembra popoldne lovila Ferdo Zupančič in Mirko Barle iz Sel pri Šumberku. Menila sta, da bosta imela opravka z divjim prašičem, Barle je s psom odšel v goščavo, od koder je prihajalo živalsko godrnjanje, ki sta ga zamenjala s prašičjim glasom. Zupančič je čakal tovariša na prehodu, menil, da bo pes prašiče splašil in pognal v tek. Medvedka, ki je začutila preganjalca, je odtačala z dvema mladčema proti Zupančiču, ki je zagledal žival na tri metre. Lovce se ni mogel umakniti, ker ga je medvedka silovito napadla. Kar naenkrat je bila lovčeva glava v objemu medvedkinih šap in tudi čeljusti. V pretresljivem položaju je Zupančič rešilo zgolj srečno naključje. Barletov pes je divje zalajal nad medvedjim mladčem, samica se je ustrašila in šla za psom in svojim naraščajem. Ko je Mirko Barle prišel na kraj neresice, je našel tovariša z delno skalpirano glavo (odprtim lasiščem): takoj mu je nudil prvo pomoč, vendar je moral napadeti lovca še isto noč v ljubljansko bolnišnico, kjer se je zdravil 8 dni.

Medvedka se je zatem ponovno pojavila na njivah, kjer dela škodo v koruzi. Ferdo Zupančič je bil že drugi, ki ga je medvedka napadla. Lovci menijo, da jo bo treba ustreliti, sicer bo še naprej strahovala prebivalstvo.

TUDI USTALJENOST DELOVNE SILE JE POGOJ ZA GOSPODARSKI NAPREDEK PODJETJA

Deset let pri podjetju »Slavica«

Marsikdaj ni gospodarski uspeh nekega podjetja odvisen le od spretnega vodstva uprave, prizadevnosti delavskega samoupravljanja, pač pa tudi od dejstva, da je delovni kolektiv vrsto let enoten, da ga sestavljajo ljudje, ki so pri svojem delu vzdržali pet ali deset let. Biti zaposlen pri nekem podjetju deset let pomeni, da živiš z njim, da ne omagaš v trenutku, ko podjetje zaide zaradi objektivnih vzrokov v težave, da si prizadevaš za njegov kar najboljši razvoj, skratka, da najdeš pri svojem delu tisto osebnostno zadovoljstvo, ki daje vzpodbudo za utrjevanje še tako majhnega dela našega splošnega gospodarstva.

Za sedaj so še redke proslave, ko ta ali oni delovni kolektiv počasti nekaj svojih članov za desetletno požrtvovalno delo v njegovi ustanovi, vendar pa kaže, da bo v kratkem podobnih proslav še več, saj novi plačni sistem vzpodbuja vsakega delavca in uslužbenca, da vztraja kar najdalje v podjetju, kjer se je zaposlil. Vse manj je primerov prebegavanja iz podjetja v podjetje, ob ustanove do ustanove — kar neposredno vpliva na planirano delo gospodarske organizacije — vse več pa je njih, ki se lahko ponašajo s tem, da so s svojim požrtvovalnim delom prispevali znaten delež k nenehni rasti tega ali onega podjetja. Prav zaradi tega je bila minulo soboto tudi v grosističnem trgovskem podjetju z industrijskim blagom »Slavica« v Kopru navdse prisrčna interna svečanost, ko se je ob

zaključku rednega dnevnega dela zbral ves kolektiv okrog osmih tovarišev, ki so že deset let zaposleni v tem podjetju.

Podelitev diplom za desetletno delo, ki so jih dobili Anton Bonin, Narcis Filistun, Franc Guštin, Josip Loredan, Anton Morgan, Angel Rogovič, Viktor Stefančič in Ivan Štoka, pa je bila utemeljen vzrok, da je ves delovni kolektiv prisluhnil besedam direktorja podjetja Franca Požuna. Med drugim je ob tej priložnosti dejal, da je sedanja »Slavica« v zadnjem letu zaradi prizadevnosti vseh članov kolektiva

V korist borem NOB spremenjen odlok

Po dosedanjem odloku Občinskega ljudskega odbora Sežana o smernicah in pogojih za graditev stanovanj in poslovnih zgradb, so morali vsi investitorji, ki gradijo na področju mesta Sežana in mestnega naselja Divača, prispevati do 10 odstotkov vrednosti zgradbe za komunalno ureditev zemljišča, to je komunikacije, kanalizacije, vodovod, elektriko itd.

Na skupni seji obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Sežana, 22. septembra, pa je bil sprejet sklep, da prispevajo navedeni heroji, udeleženci španske državljanske vojne in nosilci Spomenice 1941 le 1 odstotek in udeleženci NOV od leta 1942 dalje 2 odstotka, od leta 1943 tri odstotke in od leta 1944 do osvoboditve po 5 odstotkov vrednosti objekta.

dosegla lep gospodarski uspeh, da je prebrodila vrsto organizacijskih težav in da danes v kar največji meri zadovoljuje maloprodajno trgovsko mrežo na Primorskem, v Istri in delu severne Dalmacije. Omenil je tudi utrditev organizacije dela in predvsem vpliv delavskega samoupravljanja v vodenju podjetja ter zaključil z besedami, ki prepričujejo, da bo ta delovni kolektiv tudi v prihodnje izpolnil vse naloge, ki mu jih vsakodnevno nalaga družba v zahtevi po kar najboljši zadovoljitvi potrošnikov. (sv)

Ta olajšava bo brez dvoma omogočila pospešeno gradnjo stanovanjskih hiš, saj je med interesi tudi večje število borem in aktivistov NOV. —er

Velik uspeh krvodajalske akcije

Te dni se je zaključila v koprskem okraju skoraj mesec dni trajajoča krvodajalska akcija, ki se je udeležilo okrog 2 tisoč prostovoljnih krvodajalcev. Zavod za transfuzijo krvi iz Ljubljane je od teh krvodajalcev zbral skoraj 600 litrov krvi in člani njegove ekipe so izjavili, da so zelo zadovoljni nad njeno izvedbo, ki je bila tako po številu krvodajalcev, kakor tudi po koli-

PODGRAD 1: V nedeljo, 25. oktobra, bodo v Podgradu odkrili partizanski spomenik — posvečen domačinom, ki so padli kot partizani oziroma so bili ubiti kot talci. Spomenik bo postavila občinska Zveza borcev hrpelske občine in bo s to slovesnostjo počastila tudi 40. obletnico ustanovitve KP Jugoslavije.

KOZINA 4: V hrpelski občini so se začele priprave na volitve novih vodstev osnovnih organizacij Socialistične zveze, ki bodo od 25. do 31. oktobra. Na predvolilnih sestankih bodo razpravljali o organizacijskih vprašanjih ter o možnostih petletnega načrta gospodarskega razvoja v štirih letih. Še posebej pa bo na teh sestankih govora o razvijanju kooperacijskih odnosov med privatnimi kmetijskimi proizvajalci ter kmetijskimi zadrugami, kakor tudi o nadaljnji ureditvi sadovnjakov na Brinskem.

KOPER 35: Na pobudo občinskega odbora Rdečega križa v Kopru je bil minuli teden zdravstveni tedaj podmladkarjev RK I. in II. osnovne šole v Kopru, ki ga je obiskovalo 24 pionirjev. Na tem tečaju jih je medicinska sestra Vida Ljubič seznanila z osnovnimi načeli higijene, prve pomoči ter oskrbovanja bolnikov v domači oskrbi. V ponedeljek pa so mladi tečajniki imeli teoretični in praktični izpit pred člani okrajnega in občinskega odbora RK in okrajnega sveta za zdravstvo. Pri teh izpitih so dokazali pomembnost prirejanja podobnih tečajev, saj nudijo podmladkarjem RK neprecenljive možnosti za delo v organizacijah Rdečega križa in za širjenje preventiv. zdravstvene službe.

SEŽANA 3: Pod Planino pri Sežani so začeli z globinskim raziskavanjem zalog in kakovosti apnenca, ki ga nameravajo predelovati v hidrirano apno. Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS iz Ljubljane je že ugotovil na podlagi dosedanjih znanstvenih analiz, da velja razmisliti o vložitvi znatnih investicij za zgraditev večjega obrata, ki bo lahko proizvajal hidrirano apno za kraitje domačih potreb in za izvoz. Potrebno bo okrog pol milijarde dinarjev za zgraditev objekta samega, 100 milijonov dinarjev bodo znašali stroški za izvedbo raziskovalnih del in na račun reparacij bi uvozili iz Madžarske naprave za apnenico.

KOPER 57: IV. koprška mladinska delovna brigada »Elvira Vatovec«, ki gradi Cesto bratstva in enotnosti južno od Niša, je bila te dni že drugič proglašena za udarno MDB in je bila za svoje dosedanje delo dvakrat specialno pohvaljena od Glavnega štaba mladinskih delovnih brigad.

čini oddane krvi ena izmed najuspešnejših v Sloveniji, saj je bilo število prostovoljnih krvodajalcev letos za 862 večje kot je bilo lani. Zdravstveni delavci in aktivisti Rdečega križa v našem okraju so letošnjo akcijo navdse lepo organizirali in jo spremljali s prirejanjem zdravstvenih predavanj ter s predvajanjem filmov s področja krvodajalstva.

PRED LETOŠNJIM TEDNOM OTROKA

DELOVNA VZGOJA

Med številnimi oblikami delovne vzgoje otrok v šolah je šolska zadruga gotovo ena izmed najbolj posrečenih. Saj v vsej državi deluje že nad 2 tisoč pionirskih in šolskih zadrug z okrog 300 tisoč člani, katerim je zvezni svet društev, ki skrbe za otroke in mladino, namenil »Zvezno revijo pionirjev zadrugnikov in mladih prirodoslovcev«. Revija se bo pričela 1. oktobra letos in bo trajala do 1. oktobra prihodnje leto. V tem letu naj bi se člani pionirskih in šolskih zadrug posebej zavzeli za urejanje šol, šolskih dvorišč in vrtov ter sodelovali tudi pri raznih delih v občini. Ob zaključku te akcije, oktobra prihodnje leto, pa bodo okrajne in občinske revije, razstave, svečani zbori ter sprejemi pionirjev-zadrugnikov in mladih prirodoslovcev.

Ob letošnjem »Tednu otroka« nas je zanimalo, kako delujejo šolske zadruge v koprskem okraju. Zvedeli smo, da imajo dobro vpeljene in aktivne zadruge v Stanjelu na Krasu, v Ravnah in v Sečovljah v Istri, medtem ko so v Knežaku in v Kuteževem pri Ilirski Bistrici priprave za usta-

novitev šolskih zadrug že dobro napredovale.

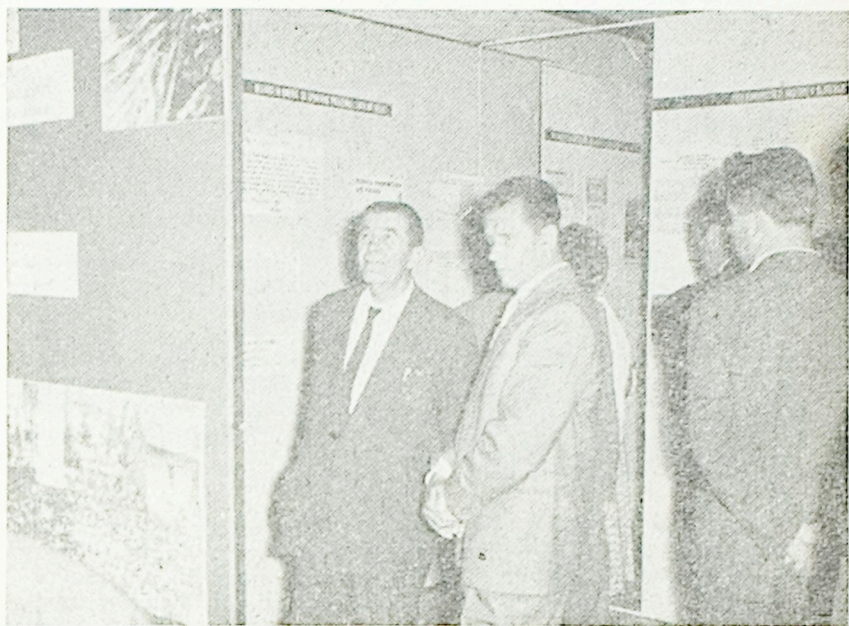
Šolska zadruga v Ravnah deluje, kot je znano, že 4 leta, je prva v okraju in ima za seboj že vrsto izkušenj in uspehov. 56 članov te zadruge deluje v raznih sekcijah kot so gospodinjstva, avto-moto odsek, odsek za rejo malih živali, prosvetni odsek. Člani gojijo kokoši in zajce, obdelujejo 11 arov zadrugnega vinograda, upravljajo s frezo, kosilnico, plugom, rahljačem in škropilnico. Imajo svojega predsednika, tajnika in blagajnika ter vsako leto občni zbor, skratka, člani zadruge se na organizacijski osnovi kmetijskih zadrug in njihovih ekonomij uvajajo v produkcijo in upravljanje.

Potrebo po taki šolski vzgojni organizaciji so začutili tudi na osemletki v Sečovljah. Učenci šestega, sedmega in osmega razreda so postavili organizacijske temelje šolski zadrugi letos spomladi. S konkretnim delom so začeli na enem hektaru vinograda, ki so ga dobili od splošnega ljudskega premoženja. V zadrugo se je vpisalo 41 učencev višjih razredov, ki so vinograd obdelali, zdaj pa pripravljajo potrebno za trgatve ter za zakolčenje, obrezovanje in druga jezenska dela v vinogradu. Nakupili so precej orodja, kot trne škarje, po 15 motik, lopat in grabelj ter volfovo orodje. Takoj ob ustanovitvi šolske zadruge so mislili tudi na kulturnoprosvetno dejavnost. Najprej bodo uredili lutkovno gledališče. Oder so že izdelali in tudi nekaj lutk imajo. Drugo pa bo še prišlo, saj jim dobre volje ne manjka.

Prve sadove svojega dela bodo pokazali ob letošnjem Tednu

otroka, ko bodo skupno z ravenško šolsko zadrugo priredili trgatve. V primeru lepega vremena bo to prve dni oktobra. Na slavo so povabili zastopnike ObLO in množičnih organizacij ter učence obeh šol. Med trgatvijo se bodo učitelji pogovarjali s trgači-člani šolske zadruge o delu, ki so ga opravili v vinogradu do trgatve, o škropljenju, škodljivcih, obrezovanju. Pogovore bodo posneli na magnetofon — tudi last šolske zadruge — ter posnetke uporabili prihodnji teden v razredih pri nazornem pouku o vinogradništvu.

Po trgatvi bodo člani sečoveljske in ravenške šolske zadruge priredili v Sečovljah kulturni spored, nato pa skupno zakusko. Kaj pa bo z grozdem? Nekaj ga bodo prodali, nekaj ga bodo predelali v vino, večji del pa v grozdni sok za šolsko kuhinjo v Ravnah ter za razne novoletne in druge prireditve. nk

Razstava »40 let ZKJ« v koprskem muzeju je odprta samo še do 4. oktobra. Kdor si je še ni ogledal, naj to stori še zadnje dni, saj je po bogastvu razstavljenega zgodovinskega gradiva na prireditvev nekaj edinstvenega in daje verno sliko nastanka, razvoja in bojeve naše Zveze od začetka do današnjih dni. Na gornji sliki: ogled razstave takoj po otvoritvi. V sredini predsednik ObLO Koper Miran Bertok

PRED NAMI SO SPET DOLGI ZIMSKI VEČERI

Bogat program Ljudske univerze v Kopru

Tudi letošnji repertoar predavanj je zelo obsežen in presega po svoji pestrosti in številu vse dosedanje. Da bi našim bralcem posredovali nekaj osnovnih podatkov in posebnosti iz vsebine in načina posredovanja predavanj, smo se obrnili na tajnika LU Albina Penka z naslednjimi vprašanji.

»Kakšne naloge si je zadala LU v Kopru za to sezono?«

»Ljudska univerza naše občine je sicer še v razvoju, vendar dobiva čedalje širše osnove in so njene naloge dokaj odgovorne. Pri sestavljanju repertoarja smo upoštevali predvsem pester sestav tukajšnjega prebivalstva, krajevne razmere in podobno. Predvsem stremimo za tem, da poskrbimo za dober predavateljski kader, ki bo znal s pomočjo tehničnih pripomočkov, ki jih imamo na razpolago, podajati

snov tako, da bo pritegnila vsakega obiskovalca.

»Ali nam lahko posredujete nekaj podrobnosti iz vašega programa?«

»V program smo skušali zajeti vse panoge naše socialistične stvarnosti. Tako bomo n. pr. začeli sezono s predavanjem »IV. kongres ZKJ in naše naloge«, sledi tema »Atomska energija za človeka«, zatem »Podjetje in komunizem« itd. Da bi za naša predavanja zainteresirali čim širši krog obiskovalcev, smo sestavili program tako, da je v programsko zaporedje zajeta ena tema iz politično-gospodarskega, naslednja pa iz poljudnoznanstvenega področja.

»Ali ste upoštevali v programu LU mladino in podjetja?«

»Da, mladina in podeželje sta bili dve področji, na kateri smo v prvi vrsti naslonili ves naš program. Tako imamo v programu ciklus predavanj za podeželje, drugi ciklus pa smo posvetili mladini.

»In delovni kolektivi. Ste tudi zanje pripravili kakšna predavanja?«

»Za delovne kolektive imamo ciklus predavanj, ki zavzema predvsem tematiko razvoja našega gospodarstva.

»Ali ste upoštevali pri sestavljanju programa tudi naše malčke?«

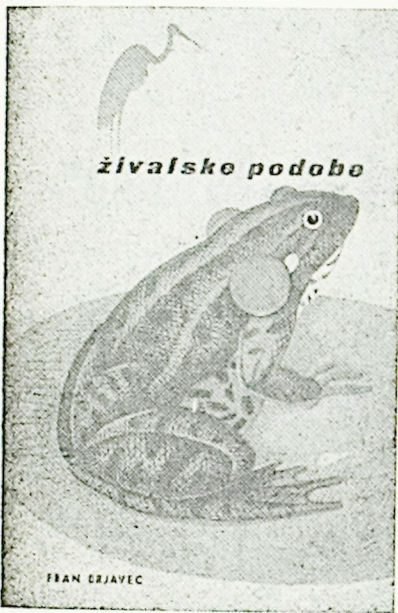
»Na cicibane in pionirje vsekakor nismo pozabili. Zanje smo pripravili redna tedenska predavanja filmov in dia-filmov z zvočnimi posnetki. S predavanji za naše najmlajše bomo začeli 18. oktobra s »Petrom Klepcem«, sledijo »Zalostne povesti o Murri«, »Delo« itd.

»Mogoče vsebuje vaš program razen predavanj še kakšno drugo obliko ljudskega izobraževanja?«

»Predavanja, ki jih bo do konca letošnjega leta okrog 40, bodo prijetno dopolnjevali še politična šola v Kopru, ki že deluje, nato tečaj za administrativno osebje naših podjetij ter končno tečaj za uslužbence, ki se pripravljajo za strokovni izpit.« Bb

RIKO DEBENJAK NAGRAJEN V SAO PAOLU

Prejšnji ponedeljek so v Sao Paulu v Braziliji ob navzočnosti predsednika brazilske republike odprli veliko mednarodno umetniško razstavo. Mednarodna žirija je med 1200 umetniki iz 47 držav in z okrog 4000 umetniškimi deli podelila edino nagrado za inozemsko grafiko našem rojaku, profesorju na ljubljanski akademiji upodablajočih umetnosti, akademskemu slikarju Riku Debenjaku. Nagrado je sprejel ambasador Danilo Lekić, ki je tudi član častnega odbora letošnjega bnanale. Jugoslovansko umetnost so na tej razstavi predstavljali še štirje slikarji in sicer Stane Kregar, Oton Gliha in Milan Konjović.

Pri založbi LIPA v Kopru je te dni izšel ponatis Erjavčevih Živalskih podob, po katerih bodo radi segli posebno naši mladi šolarji

Nakratko

DELO LEKSIKOGRAFSKEGA ZAVODA FLRJ

Kot vemo, sta izšla letos pri Leksikografskem zavodu FLRJ v Zagrebu prva zvezka glasbene in gozdarske enciklopedije ter tretji zvezek medicinske. Obetajo, da bo izšel do konca leta še prvi zvezek likovne enciklopedije, mogoče pa tudi šesti pomorske, četrti jugoslovanske in četrti splošne.

NAŠI SLIKARJI

Jugoslovanske Matice, slovenska, hrvatska in skrbška, so se sporazumele, da bodo skupno izdajale dela o naših slikarjih, in to v slovensčini in v srbohrvaščini (latinski in cirilici). Izdaje so namenjene širokim krogom in še posebej šolam. Sodelovanje bo omogočilo zmerne cene. Tekst bodo spremljale reprodukcije.

ENCIKLOPEDIJA ZA MLADINO

Zagrebska založba »Školska knjiga« napoveduje za začetek prihodnjega leta dva zvezka enciklopedije »Svet okoli nas«, namenjene otrokom od 12. do 15. leta starosti. Enciklopedija bo obsegala okrog 500 strani s tekstom in 550 fotografijami. Razen tega bo tudi več zemljevidov. Posebno pozornost bodo posvetili področju znanosti in tehnike.

PRIPRAVE ZA »MESEC KNJIGE«

V mesecu oktobru bo po vsej naši državi »Mesec knjige«. Nanj se intenzivno pripravljajo vse naše založbe in sorodne organizacije. Ponekod so imenovali posebne odbore, ki vodijo priprave. Med načrti, ki naj bi veljali povsod, so tudi stalne in potujoče razstave knjig, kjer bodo razstavljavej seznanjali ljudi z dosežki naše domače in tuje književnosti, knjige pa bodo prodajali po znatno nižjih cenah. Številna naj bi bila tudi predavanja in razgovori o književnosti in o knjigah, literarni večeri, na katerih se bodo s svojimi deli predstavili naši književniki in pojačana dejavnost vseh javnih knjižnic.

ADVENT

Vse o knjigi, ki je te dni izšla pri založbi OBZORJA. Prevedel Viktor Smolej, opremil in ilustriral Janez Vidic

Predvsem so me pritegnile umetniška prepričljivost, psihološka pogljobljenost, posebnost oblike ter bogastvo jezikovnega izražanja. Odlike, ki si jih ob pogledu na novo knjigo zaželiš, a jih redkokdaj tudi srečaš.

Pisati o kmečkem življenju, toda ne v realistični pisateljski tehniki, marveč v psihološko pogljobljenem in sočasnem modernizmu polnem stila, je v literaturi, ki obravnava snov s kmetov, velika redkost. Od naturalizma, domačijskega umetnosti do socialističnega realizma je bil realistični pristop skoraj izključen način opisovanja življenja na kmetih, medtem ko so se drugi stili (simbolizem, ekspresionizem) razvijali zlasti ob prikazovanju meščanskega življenja. Češka pisateljica J. Glazarová si je izbrala obliko moderne balade v prozi, skrčila čas dogajanja

na eno samo noč ter si pomagala s slikami iz preteklosti (retrospektivami), ki so za večino modernega pripovedništva nepogrešljivo sredstvo, in se je na ta način izognila staremu načinu pripovedovanja. Posrečilo se ji je prepričljivo prikazati trpljenje bajtarske hčere Františke z nezakonskim otrokom Metodom, ki se je iz skrbi za bodočo

JOZE HOČEVAR

nost zaničevanega sina brez ljubezni poročila s precej starejšim vdovcem Juro Podošvo, da je prišla na bogato kmetijo. Toda na gruntu je samo garanje, ker je zemlja skopa, razen tega pa mladi gospodnji nasprotuje dekla Rozina. Ta ima tudi gospodarja Juro pod svojim vplivom, še več, pripravi ga celo do zakonoloma.

Ze 117 let stari roman Laclosa »Nevarne vezi« bo posnel v moderni priredbi mladi francoski režiser Vadim. S tem so povzročili pravo senzacijo, ker ta roman že od 18. stoletja dalje razburja Pariz. Na sliki vidimo glavna igralca Gérarda Philipa, ki igra lahkoživca Valmonta in njegovo prvo resnično ljubezen, mlado Marianno, ki jo igra Anette Stroyberg, žena režiserja Vadima in najnovejše odkritje francoskega filma. K filmu je pripeljal Vadim tudi svojo prvo ženo — Brigitte Bardot

Najbolj pa mlado ženo boli to, da gospodar in dekla ne ravnata človeško z njenim sinom, ki potem iz upornosti začne pohajkovati, lagati in krast. V noči na koncu adventa (naslov od tod) ga tudi ni bilo domov. Mati Františka se boji, da je v snegu zmaznil, zato vso noč beži in v spominu preletava svoje življenje od mladosti preko poroke do te strašne noči. Potem gre na skedenj iskat skrtega sina in zažge seno, v njem pa zgorita tudi gospodar in dekla.

Bogati opisi kmečkega in dlnarskega življenja, lepe slike iz skope

in neusmiljene narave, psihološko dosledno in življenju verno risani karakterji (pobožnjaški hlnavec Jura, utelesena zloba Rozina, materinsko požrtvovalna Františka), zlasti pa sočen jezik, so samo nekatere poglavitne vrline, ki dajejo vrednost temu delu. Lahko pa bi jih bilo naštetih še več. Mlada češka pisateljica Jarmila Glazarová je nastopila nekaj let pred zadnjo vojno z deli »Leta v krogu« (družinsko življenje), »Volčja jama« (kriza v zakonu), »Ravna gredica« (kmečko življenje) in »Advent«. Prav zadnji roman je vrh njenih pisateljskih dosežkov. Založba »Obzorja« je torej v marsičem ustregla slovenskim bralcem, ki so zaradi zadnje vojne in pa zaradi Informbiroja zgubili stik z dogajanjem v sodobni češki literaturi — stik, ki je bil od Prešerna sem zelo živahen in tudi ploden.

JEAN LEE LATHAM

Čisto preprosta matematika

(Odlomek iz knjige SREČNO, KAPITAN BOWDITCH, ki je izšla pri založbi LIPA. Prevedla Gojmir in Dušica Kokol, opremil Emil Marinšek)

Na večer desetega dne so si izsilili pot skozi Sundsko ožino in se zasidrali.

Prince je poklical Nata v svojo kabino. Pred seboj je imel razgrnjeno karto. »No, mister Bowditch,« je zagodrnjal, »kaj mislite o nizozemski Vzhodni Indiji nasploh in o Sudanski ožini posebej?«

Nat je pogledal na karto. »Dobro zmeden sem,« je priznal. »Veste, vselej sem mislil, da so to le majhni otoki. Ko bomo prišli v Vzhodno Indijo, sem mislil, bomo naleteli na otoke, oddaljene drug od drugega le za lučaj kamna. Ko pa se končno znajdeš med njimi, te prevzame njih razsežnost! Tri tisoč otokov — več kot sedem sto tisoč kvadratnih milj — saj to človeka osupne, mar ne? Vzemimo na primer Javo. Na zemljevidu je videti tako

majhna, v resnici pa je nekajkrat večja od Massachusettsa. Saj obidejo človeka čudne misli, ko ko —

Prince je ploskoma udaril z rokami po mizi, se dvignil in zarohnel: »Vi, matematiki! Ali je to vse, kar imate povedati o Sundski ožini?«

»Ah... ožina? Dejal bi, da bi bilo bolje, če bi skozi ožino pluli samo z obtežbo. S seboj bi morali imeti le denar in kupiti tovor v Manili. Čim manj bi bili otovorjeni, tem več možnosti bi imeli, da ujamemo veter. To je —

Prince ga je srepo pogledal. »Se enkrat recite, da je to čisto preprosta matematika, pa vam odtrgam glavo!« Sedel je za mizo in pregledoval karto. »No, preidiva na naslednji problem. Kdo ve, koliko se smemo zanesti na to karto. Do Manile je še vedno nekaj čez tisoč pet sto milj. Na kaj pa lahko še med potjo naletimo?« Skomignil je z rameni.

»Sicer pa, saj poznamo širino in dolžino Manile,« je dejal Nat. »Svoj kurz lahko navsezadnje naravnamo kot...« Pogledal je na karto. »... kot nam pač otoki, ožine in čeri dopuščajo, mar ne?«

Prince je nerazumljivo zamrmral. »To je vse, mister Bowditch.«

V soboto, prvega oktobra, je Nat odšel v Princeovo kabino. »Jutri se bomo zasidrali v manilskem zalivu, sir.«

Prince se je predirljivo zazrl vanj. Nenadoma pa se je zasmel. »Tako torej! Jutri v Manili, kaj, mister Bowditch? Torej bi bilo pravno, če bi si pripravili svojo praznično obleko, kaj?«

Nat je zmajal z glavo. »Dvomim, da nam bodo praznična oblačila potrebna že jutri, sir. Domnevam, da ima Manila naravno pristanišče, ki je največje na svetu, saj obsega več kot sedem sto kvadratnih milj. In če —

Prince je zarohnel: »Vi, matematiki!«

Aye, aye, sir!« je dejal Nat in odšel na krov. Kaj mu je, se je čudil, da je pričel spet rohnati? Saj je manilsko pristanišče res največje naravno pristanišče na svetu.

Drugo jutro so zapluli proti Luzonu. Na krov je prišel pilot,

strogo ukazal, da se morajo možje odstraniti od merilnih priprav — v pristanišču je bilo namreč prepovedano meriti globino — in jih odpeljal na sidrišče.

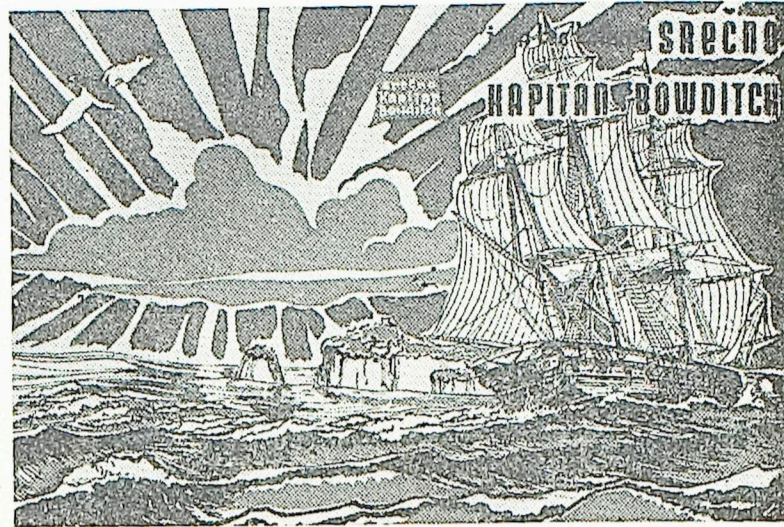
V njihovi bližini je še na eni ladji plapolala zvezdna zastava. Še preden so se dodobra usidrali, jih je ladja že pozdravila in poveljnik, kapitan Riddle je prišel na krov.

»Iz Salema, kaj? Trikrat hura! Vi ste prva ladja iz Salema, ki je kdaj priplula v manilsko pristanišče! Kako pa je bilo, ko ste pluli okoli Horna?«

»Prišli smo,« je dejal Prince, »okoli Rta dobre nade in skozi Sundsko ožino. Okoli Rta še ni bilo tako slabo — toda Sundske ožine vam ne priporočam. Deset dni nam je vzelo, da od smega do sedemnajstega septembra.«

»Kaj? Vi ste sedemnajstega izpluli iz Sundske ožine? V petnajstih dneh?« je vprašal Riddle. »Človek božji, to je navigacija!«

Kapitan Prince je skomignil z rameni. »Nič posebnega, če poznaš zemljepisno dolžino.« Utihi- nil je in zapičil pogled v Nata. »To je čisto preprosta matematika. Vi...«

Ko so pred časom vprašali ameriško pisateljico Jean Lee Latham, ki kar stalno prebiva v svojem trailerju na Floridi, če bi mogla napisati za ameriško odraščajočo mladino privlačno zgodbo o »človeškem računskem stroju«, je le nabrala obvi, se za hip zamislila, skoraj zase dejala — da, se vrgla na delo in ustvarila pričujočo zgodbo.

Pričela je s študijem matematike, astronomije, oceanografije in pomorstva, začela na ravni osnovne šole in ob koncu svojega dela dosegla samega Nata Bowditcha.

Da so bila dejanja Nata Bowditcha za čas, v katerem je živel in s trdim, prizadevnim delom ustvarjal iz sebe znanstvenika in velikega strokovnjaka v pomorskih vedah, pomembna in vredna literarne obdelave, so nam v dokaz generacije mornarjev iz Salema in Bostona, ki še danes, skoraj dve sto petdeset let po dogodkih, pripovedujejo o Natu Bowditchu zgodbe, ki so postale že skoraj legenda in so polne najneverjetnejših dogodkov.

Jedro je pa vendarle življenjska pot Nathaniela Bowditcha, ki se je od prodajalca ladijske kreme s trdim in vztrajnim delom povzpela do velikega znanstvenika in pomorskega strokovnjaka in si z učenjem cele vrste svojih sodobnikov-mornarjev prizadeval iztrgati morju slehernega pomorščaka, kadar mu je le-to grozilo s svojo prostranostjo in neštetiimi nevarnostmi.

Če je pisateljica s svojim izredno izostrenim ženskim čutom za opisovanje znala vzbuditi, četudi le pri nekaterih mladih bralcih svoje domovine, hotenje povzpeti se z delom do večjih in vrednejših umskih vrlin, tedaj upa tudi založba, da bo z izdajo te knjige opravila med našo mladino hvaležno nalogo.

JAN SEVERIN

Med gromom in bliskom

(Odlomek iz knjige ZAKLAD ILIRSKIH GUSARJEV, ki je izšla pri založbi »Lipa«. Prevedel Branimir Kozinc, opremil Emil Marinšek)

Tedaj je mogočen blisk pretrgal temo. Komaj četrtil milije pred čolnom se je prikazala visoka, temna kulisa obale, ki je v sredini odstopala v daljavo. Na desno in na levo se je razprostiral širok pas peščine, od katere se je šumeče umikalo morje. V sredi je sidrišče oblikovalo razpotegneno podkev, obrnjeno v notranjost zemlje. Tam se je črnelo nekaj ladij, podobnih velikim rakovicam. V sedlu med obema kulisama vrhov sta se svetilkala dva ognja, ki ju je nalič dušil.

»Tam je očetno rimsko taborišče,« je zaklical Ajzem. »Precej oddaljeno od morja, kakor običajno. Nimajo radi vode. Bratje, vse je v naš prid. Pristanimo na pečini. Na delo!«

Brez posebnih težav so pristali in privezovali čoln.

»Ne moremo čakati, da bi Remes napadel Rimljan,« je Ajzem zašepetal. »Kdo ve, če se ni v tem neurju kje razbil. Pazite na straže!«

Plazili so se po plitvinah, brodeč po vodi do kolen. Tema je bila še vedno gosta in lilo je brez prestanka. Burja se je pomaknila bolj proti

severu, vendar je njen orkester donel z nezmanjšano silo.

Znašli so se na sidrišču in se sklonili k zemlji. Ajzem se je sam približal ladjam, ki so bile privezane k obrežnim stebrom. Ko se je zabliskalo, je našel tri, štiri velike ladje in nekaj manjših. Njihovi veliki trupi so se premetavali na valovih, tramovje so škripali in stokali in prečke so udarjale ob jambore. Takoj na krovu prve ladje je stal vojak, toda krčevito se je držal ograje, močno bljuval in ni pazil na okolico.

Sedaj je bil skrajni čas, da presejajo vrvi, kmalu bo oseka dosegla največjo moč.

Zdajci se je oglasilo iz teme.

»Si ti, Antonie?«

Ajzem se je zdrznil in pripravil, da bi udaril. Pa se je premagal in kar najmirneje odgovoril Rimljanu v njegovem jeziku. »Jaz sem, brat.«

»Poslušaj, brat,« je mrmrlal glas iz teme, sumiram od lakote in žeje. Stojim v tej prekleti nevihti že od večera na straži. Ali hočeš malo počakati tu? Skočil bi gor v tabor, da bi se najedel in napil.«

»Prav,« je odgovoril Ajzem in srce mu je poskočilo od razburjenja. »Je sicer vse v redu?«

»Je. Kar se tiče morskih psov, so kot kostruni zvezani pod krovom tele gusarske lupine.«

Ajzem je zatrepetal. Očitno gre za ujete Ilire, ki jih nameravajo odpeljati v suženjstvo. Vprašal je še:

»Kaj pa poveljniki?«

»O, bodi brez skrbi, brat. Vsi so natreskani.«

»Prav, pojdi.«

Zabliskalo se je. V plašč zavita postava je hitela v tabor.

Ajzem je zažvižgal, možje so se približali. Zašepetal jim je:

»Ena, dve tri — šest rimskih ladij je v sidrišču. Sedma v sredini je ilirska jadrnica, ki jo takoj spoznamo po visokem nazobčanem kljunu. Te se polastimo in na njej odplujemo. Pri vseh ostalih pa presekam vrvi in jih prepustimo usodi. Delajmo hitro!«

Zgodilo se je.

Blisk je osvetlil prizor: sproščene ladje so se stresle, zazibale, za hip so se pogrezle v razpenjene valove, nato pa so zaplesale po razburkani vodi. Se en, dva neodločna obrata in že jih je tok potegnil za seboj. Orjaški blisk jim je posvetil na pot k severnim pečinam, kamor so dreve z nezadržano gotovostjo.

Možje so nekaj časa poslušali, zaslišali so nejasne krike, ki pa jih je takoj pogoltnilo bobnenje groma. Potem so odvezali jadrnico, splezali na krov in nemudoma odpuli proti Pasji glavi, kjer so jih že nestrpno čakali.

»Opravljeno?« so vprašali možje. »Gotovo,« je Ajzem prikimal. »Šest mož k meni! Pa sodček vina in sodček prepečenca na palubo! Urno!«

Obe ladji sta odpuli. Burja je medtem ponehala, toda veter se je spet okreplil in zmerom bolj obračal proti vzhodu ter se spremenil v pravcati orkan. Se zmeraj je vladala tema in morje je bilo divje.

ZAKLAD ILIRSKIH GUSARJEV

Mladinska povest ZAKLAD ILIRSKIH GUSARJEV je delo češkega pisatelja Jaroslava Svatonu (psevdonom Jan Severin), ki je živel nekaj let v Trstu, krajši čas pa tudi v Ljubljani.

Zgodba je v kratkem naslednja: Dioklecijan vozi s svojo ladjo neprecenljivo zaklade čez Jadransko morje. Iliri, ki so se dotlej ukvarjali skoraj izključno le z gusarstvom, ladjo izvohejo, napadejo in se polaste vsega bogastva. Ko pa zaklad pripeljejo v domače pristanišče, se med plemeni vname bratomorna borba zanj. To gleda Ajzem, mladi Ilir, ki si želi, da bi njegovo ljudstvo postalo stanovitejše, se oklenilo svoje zemlje in začelo živeti na bolj pošten način. Zato med bojem pretovori s pomočjo dveh tovarišev zaklad na svojo ladjo in ga odpelje v skrito votlino pod morjem, kamor lahko prideš le vsakihih petdeset let ob izredno nizki oseki. Ker je taka oseka prav tisto noč, je zaklad za dolgo varen pred pohlepnimi. Ko se vrne, ga čaka seveda sodba in poglavar rodu ga hoče ubiti. V boju zmagata Ajzem in sam prevzame poveljstvo nad Iliri. Povede jih v boj proti Rimljanom, ki jih vodi ilirski odpadnik, toda zmagata le na pol, kajti prijatelj, ki bi moral poveljevati drugi skupini Ilirov, se ustraši in

s svojimi ladjami pobegne. Ajzem s tovariši dolgo blodi ob jadranski obali, trudi ga lakota, preganjajo ga viharji, a končno se pogodi s svojim pobeglim prijateljem. Skupno ponovno napadeta Rimljane in zmagata.

RIMSKÉ ZGODBE

Moravia je nedvomno izreden poznavalec svojih ubožnejših so- meščanov. Tako izrazito žive in preproste ljudi srečamo le še v italijanskem neorealističnem filmu. Skozi prizmo najbolj vsakdanjih dogodkov nam pričara drobne, toda globoko pretresljive trenutke v zgodbah »Kitajski pes«, »Tatovi v cerkvi«, »Romul in Rem«, »Dete«, ki imajo močno socialno obeležje. Opisuje bedo in vso temno stran blestečega Rima, ki pa ima, kakor vsako vlemesto, tudi svoje »blato«. V Rimskih zgodbah so siromašni okrajji na prvem mestu; v njih najde množico ljudi, o katerih se piše le v rimski črni kroniki tatvin in umorov, ki pa žive svoje bomo življenje zelo preprosto in nevsiljivo ter predstavljajo glavnino prebivalstva: potepuhi in nesrečniki, ki se pehajo za kosček kruha, se gnetejo na vseh koncih, pod Monte Mario, v Tormaranciu in drugih četrtih. Nekdo goljufa svoje odjemalce, prepričan, da si samo malo iznajdljiveje služi kruh, drugi na fin način prosjaci za tisoč, dva tisoč lir ter se tako

preživlja, tretjemu pa je polklic že to, da bogatašem krađe pse in dobiva zanje najdenino. Tu se srečujemo z najrazličnejšimi značajji in usodami, spoznamo značilnosti Italijanov, njih vraževnost in nagnjenje k lepoticenju, južnjaški namišljeni pogum, ki uplahnje ob prvi nevarnosti, in drugo. Vsi ti liki tvorijo enoten mozaik človeških življenj, ki dvigne zavese nad tistim Rimom, ki ga uslužni voditji navadno ne razkazujejo radovednim turistom.

ZAGREBSKA OPERA V GLEDALIŠČU NARODOV

Zagrebska Opera bo tudi v prihodnji sezoni nastopila v pariškem gledališču narodov. Povabilo predstavlja visoko priznanje zagrebškimi opernim umetnikom, ki so na zadnjem gostovanju v Parizu želi lepe uspehe. Repertoar gostovanja bo slovenski: Prokofjeva »Poroka v samostanu«, Čajkovskega »Pikova dama« in neko domače delo, ki pa ga še niso izbrali.

Balet Hrvatskega narodnega kazališta pa bo v bližnji sezoni gostoval v Italiji. V Rimu, Neaplju in Palermu bo nastopil na sedmih predstava- vah.

ALBERTO MORAVIA

DETE

(Odlomek iz knjige RIMSKE ZGODBE, ki je izšla pri založbi LIPA. Prevedla Nedeljka Kacin, opremil Avgust Černigoj)

Tisti dobri gospe, ki nam je prinašala darove Rimske pomoči in naju je, kot vsi drugi, vpraševala, čemu spravljava na svet toliko otrok, je moja žena, ki je bila tisti dan nasajena, povedala resnično: »Če bi imela denar, bi šla zvečer v kino... ker pa denarja ni, greva v posteljo in tako se rodijo otroci.« Gospa je bila zaradi tega užaljena in je brez besede odšla. Jaz pa sem pokaral ženo, češ da ni vselej dobro povedati resnico in kadar jo že poveš, moraš vedeti, s kom imaš opravka.

Ko sem bil še mlad in fant, sem se pogosto zabaval ob branju rimske kronike na tistem mestu, kjer so opisane nesreče, ki se lahko pripetijo človeku; se pravi tatvine, umori, samomori, prometne nezgode. Med vsemi temi nesrečami se mi je zdelo najmanj možno, da bi postal, kot piše v kroniki, »beden primer«; to je tako nesrečna oseba, da zbujata sočutje že s svojim obstojem, ne da bi se ji kaj posebnega pripetilo. Kot sem rekel, bil sem mlad in nisem vedel, kaj pomeni vzdrževanje številne družine. Toda danes z začudenjem opažam, da sem polagoma postal ravno »beden primer«. Takole sem recimo bral: živijo v najbolj črni revščini. Ali pa: živijo v hiši, ki je hiša samo po imenu. Da, živim v Tormaranciu z ženo in šestimi otroki, v sobi, ki je vsa prekrita s slamnajačami; kadar dežuje, deževnica prideka in odteka kot na ploščadah Ripette. Ali pa še: ko je nesrečnica dognala, da je zanosila, se je odločila za zločin; odpraviti plod svoje ljubezni. No da, ko sva z ženo ugotovila, da je že sedmič noseča, sva se kar oba odločila. Odločila sva se, da pustiva stvarco v kakšni cerkvi, kakor hitro bo dovolj toplo, in jo pripraviva usmiljenemu človeku, ki jo bo prvi našel.

Po posredovanju dobrih gospa je šla moja žena roditi v bolnišnico in se kmalu zatem vrnila z dojenčkom v Tormaranciu. Stopila je v sobo in rekla: »Veš, čeprav je bolnišnica bolnišnica, bi bila najraje ostala kar tam.« Pri teh besedah se je začel otrok dreti, kot da bi jo razumel. Bil je lep, krepak deček in je imel močan glas: kadar se je ponoči zbudi in se pričel cmeriti, ni mogel nihče več spati.

Maja, ki je postal zrak dovolj tope- pel, da si mogel ostati zunaj brez plašča, sva zapustila Tormaranciu in odšla v Rim. Žena je stiskala k prsim otroka, zavitega v cunjce, kot bi ga nameravala pustiti na zasneženem polju. V mestu je pričela na ves glas klepetati, zasopla in razburjena, s skrušanimi lasmi in izbuljenimi očmi, da ne bi pokazala, kako ji je hudo. Najprej je govorila o različnih cerkvah, v katerih bi ga lahko pustila, in mi razlagala, da morava najti tako, kamor hodijo bogati ljudje, sicer je bolje, da otroka obdrživa; potem je dejala, da želi, naj bo cerkev posvečena materi božji, ker je ona tudi imela sina in zato lahko razume nekatere reči ter bi znala uslišati tudi njeno prošnjo. To govorjenje me je utrujalo in dražilo; posebno zato, ker sem bil tudi sam pobit in nezadovoljen s tem, kar počenjama; toda dopovedoval sem si, da se moram brzdati, biti miren in ji dajati poguma. Poskušal sem, da bi s kakšno opazko ustavil tok njenih besedi, in nato rekla: »Našel sem... kaj če bi ga pustila pri Svetem Petru? Za hip je pomislila in nato odgovorila: »Ne, to je trg orožja... niti opazila ga ne bi... raje bi poskusila v mali cerkvi v ulici Condotti, kjer so tiste lepe trgovine... tja zabaja mnogo bogatih ljudi... to bo pravi kraj.«

SPET LEP PRAZNIK ZA NAŠO SLOVENSKO MORNARICO

Trojčice BBB Splošne plovbe

Minuli teden je posadka Splošne plovbe Piran prevzela v Benetkah zadnjo izmed treh novih ladij, kupljenih od Belgijcev in imenovanih »Bled«, »Bohinj« in »Bovec«

Naše pomorsko podjetje Splošna plovba iz Pirana dobro pozna svoj posel. V zadnjem času je napravila nekaj uspešnih potez in prodala dve stari in počasni ladji, dokupila pa tri dobre in hitre motorne ladje, ki so zdaj poleg m/l »Piran« njene najsodobnejše plovne enote. Ko bo Splošna plovba dobila še naročene ladje iz ladjedelnice »Uljanik« v Pulju, se bo po opremi in tonaži ladjevja spet prerinila v vrh med vodilna jugoslovanska pomorska podjetja. Tri ladje — pravim jim trojčice BBB, ker jih je nazvala »Bled«, »Bohinj« in »Bovec« — je Splošna plovba kupila od belgijske pomorske družbe. Zadnjo izmed teh — motorno ladjo »Bovec« — je Splošna plovba prevzela od Belgijcev v Benetkah minul torko popoldne. Preberite, kaj je o tem napisal naš reporter, ki je prisostvoval temu slovesnemu dogodku.

O trojčicah BBB pri Splošni plovbi je bilo že dalj časa govora in vsi smo se z našimi pomorščaki vred veselili njihovega rojstva. Pravzaprav adaptacije, ker to niso več popolnoma nove ladje. Vendar pa so dovolj nove, da lahko veljajo za moderne plovne enote, ki ustrezajo vsem zahtevam sodobne plovbe in prevažanja tovora in potnikov, pa če so ti še tako zahtevni.

Prvi dve — »Bled« in »Bohinj« — je Splošna plovba prevzela od Belgijcev v daljnem svetu in smo lahko samo zabeležili v pozicijsko listo, da sta pričeli voziti med drugimi ladjami našega piranskega podjetja. Hkrati pa je počila vest, da bodo tretjo — m/l »Bovec« — naši pomor-

Novo ladjo je od Belgijcev prevzel za Splošno plovbo direktor pogona pri tem podjetju Joško Rotar. Na sliki ga vidimo (sedi na levi, z očali), ko skupaj s poveljnikom ladje, kapitanom Marijem Pavišičem, v potniškem salonu »Bovca« pretresa še zadnje potrebe ladje pred odhodom na prvo potovanje pod našo jugoslovansko zastavo.

ščaki prevzeli v Benetkah — se pravi, skoraj pred našim nosom. Lepa priložnost, da naše bralce поблиže seznanimo z ladjo na sploh in posebej s prevzemom.

Potno dovoljenje je bilo naglo gotovo in v ponedeljek prejšnji teden sem se v avtobus pridružil delu posadke, ki je z avtobusom potovala v Benetke, da tamkaj nastopi službo na novi ladji svojega podjetja. Prijetni fantje, Slovenci in Hrvati, vodil pa jih je Vinko Friedl, absolvent Srednje pomorske šole v Piranu, sicer pa Dolenjec, iz Novega mesta doma. Na novi ladji naj bi prevzel dolžnost tretjega oficirja palube. Da smo bili v avtobusu sploh ljudje, pa so poskrbele skrbne ženske Alenka, Krista in še katera, ki so spremljale svoje, dokler je pač šlo. Kako jih tudi ne bi — ko pa se prav gotovo najmanj nekaj mesecev ne bodo videli z njimi. Saj jim je pa tudi šlo skoraj na jok, ko je bilo govora o nekakšnih osmih mesecih »posta«...

Ko smo se popoldne pričezali v Benetke, tudi pred vhomom v pristanišče ni bilo posebnih formalnosti. Lahko bi se bil izdal za mornarja in se izgubil med drugimi, pa sem vendarle povedal varuhom pristanišča, kako in kaj je z menoj. Moram reči, da so bili gospodje od finančne stranke izredno ustrežljivi. Morali so seveda vprašati zgoraj, nakar sem brez nadaljnega dobil dovoljenje za vstop in za nemoteno opravljanje svoje poklicne dolžnosti s fotografiranjem vred.

Prav pod ladjo smo se razložili z avtobusa. Ob obalo je bila privezana mogočna siva gmota — glava mi je padla v tlak, ko sem hotel dogledati njeno palubo in jambore. Na krmu je pisalo »Armand Grisar« —

Antwerpen. Aha, ta je torej Belgijka še danes, jutri pa bo na njej zavihrala jugoslovanska zastava.

Po višjih stopnicah sem se ob bok ladije povzpela na njeno palubo. Aha! Seveda, saj mi je že sekretar Splošne plovbe Kosel ob odhodu povedal, da bo na ladji direktor pogona, glasni Joško Rotar — naravnost vanj sem se zaletel, komaj sem dobro stopil na ladjo.

»Kaj pa ti tukaj?« je zarezal nad menoj.

»Kaj bi — ladjo sem prišel prevzemati, saj veš!«

»I, kajpak — postrgat smetano, kot po navadi! Ne bo nič. Si že vse zamudil, je že vse gotovo!« je rentalil nad menoj, hkrati pa prežal, kako bom reagiral.

»Kaj pa potem tle Belgijci in črnici delajo še na ladji? Kaj pa zastava na krmu in napis in vse drugo?« sem ga ugnal v kozji rog. Seveda, le šalil se je z menoj, saj je sicer z novinarskimi škrilbuni na dobri nogi. Sam pa je prevzemanje ladje cenil po svojem delu — in to je bilo skoraj končano. Trdo je možak delal nekaj dni — prevzemanje takšnega kolosa niso nobene mačje solze, to že lahko verjamete. Treba je imeti odprte oči in ušesa — poznejše reklamacije se ne upošteva. Ni čudno, če je bil torej Joško nataknen in glasen morda še nekoliko bolj kot po navadi.

Joško Rotar je že pojem pri Splošni plovbi, kakor je pojem Boris Snuderl, generalni direktor podjetja. Oba sta pri njem od vsega začetka, od njenih porodnih krčev pa do današnjega vzpona. In prav gotovo bo nekaj manjkalo, ko bo po hodnikih in sobah upravnega posloplja in na ladjah Splošne plovbe prenehalo razgrajanje in vpitje našega Joška.

»Razsaja že in se huduje za vsako reč, ampak dober je pa tudi kot kruh. Kot maslen kruh!« so mi pravili pozneje na ladji, kadar je nad kom zapopotal. In ropotal je za vsako.

»Hej, ti! Ne veš, da moraš biti v zaprtem prostoru odkrite glave? In ti! Nikamor več, zjutraj vsi nastopite službo!« Zraven je gonil po angleško z Belgijci, se kregal po italijansko z agenti in drobil po hrvatsko z barbo.

Da, z barbo, kot pravijo Hrvati poveljniku in kapitanu ladje. Predstavil me je Joško najprej njemu: kapitanu dolge plovbe Mariju Pavišiču, starem morskemu volku, iz »velemesta« Kostrene pri Sušaku doma, od koder je največ in najboljših kapitanov na naših ladjah. Prijeten, uglajen, vitek in okreten kljub slvim lasem, ljubezniv in prijazen, a vendar

Veliko je veselje med posadko, ker je dobila v roke tako dobro ladjo. Mornarjem in častnikom na gornji sliki se kar samo smeji ob mislih na prijetne plovbe v prihodnosti. Stojijo od leve na desno v drugi vrsti III. oficir palube Vinko Friedl, mornar Polde Strle iz Sežane in II. oficir stroja Danilo Kalc, spredaj pa čepita II. oficir palube Peter Arko in III. oficir stroja Josip Florenini

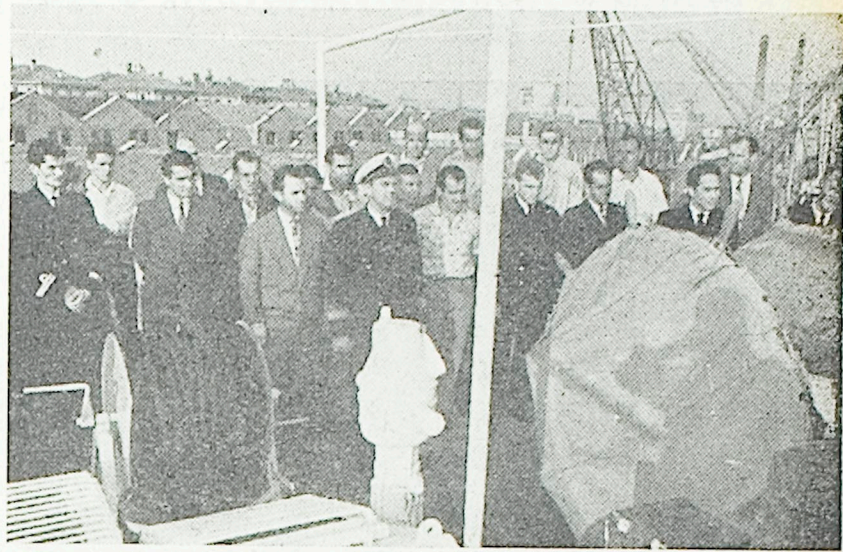
oster kot britev — tak je barba Pavišič. Dobra poveljnika bo imela m/l »Bovec«.

Seznani sem se tudi z dosedanjim, belgijskim kapitanom ladje, ki so mu tekle zadnje urice gospodovanja na m/s »Armand Grisar«, še z nekaterimi belgijskimi častniki, zatem pa še z našimi. Na ladji sem našel starega znanca — tudi vi, drage bralke in bralci »Slovenskega Jadrana«, ga dobro poznate. To je drugi oficir stroja Danilo Kalc, ki je v našem listu opisal potovanje p/l »Gorica« na Daljni vzhod. Spoznal sem se potem še s prvim oficirjem palube Tonijem Turkom, ki je doma iz Postojne in je tudi absolviral Srednjo pomorsko šolo v Piranu, dalje z drugim oficirjem palube Petrom Arkom iz Ribnice, upraviteljem stroja, Kostrenčanom Emilom Paravičem, pa s prvim oficirjem stroja Ivom Tomiščem iz Knežaka, ki ga vsi poznajo le kot Bobija in mu malokdo ve pravo ime, je pa med prvimi absolventi PSS, s tretjim oficirjem stroja Josipom Floreninjem in s tretjim palube Vinkom Friedlom pa sem se seznanil že po poti.

Vseh članov posadke je za zdaj 41. Za zdaj pravim, ker jih bo pozneje treba gotovo več, ko bo ladja začela prevažati tudi potnike, saj jih lahko sprejme kar 70. Zanje je na ladji v lepih kabinah dovolj ležišč, ambulanta, krasen salon in vse mogoče udobje. Sicer pa po vrsti — kakor mi je ladjo razkazal Danilo Kalc in kakor mi jo je opisal Joško Rotar.

S Kalcem sva se spustila prav na dno ladje — mimo strojev, ki razvijajo kar 5.600 konjskih moči. So dvojno delujoči Dieselovi motorji tipa Burmaster Weir, izdelani v tovarni Seraing v Hobokenu v Belgiji. Tamkaj, v ladjedelnici S. A. John Cockerill, je bila izdelana tudi vsa ladja, ki je šla na svojo prvo pot konec novembra 1945 — torej bo pravkar slavila svoj štirinajsti rojstni dan. Široka je 17,1 m, dolga pa 134,4 m — prav toliko kot prva etapa našega novega pristanišča v Kopru. Nosi lahko 8.200 ton tovora in se polno naložena ugrezne 8 m v vodo. Ima poseben prostor za prevoz 170 ton tovora v zamrznem stanju in tanke za prevoz 1250 ton tekočega tovora. Na dveh palubah ima prostora za 70 potnikov, ki med potovanjem ne pogrešajo nobenega komforta.

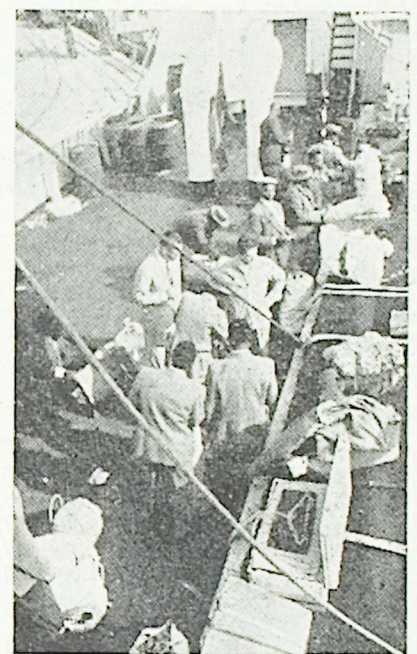
Za plovbo je ladja imenitno opremljena. Vse njeno upravljanje je do največje možne mere avtomatizirano in zavarovano, da ne more priti nikjer do resnejše okvare ali odstopanja od zahtevane plovne poti. Na ladjo je bilo v toku njenega življenja montiranih večje število občutljivih živcev, ki so pravzaprav vsaki ladjni nujno potrebni, so pa mnoge še vedno brez njih. Tako ima zdaj m/l »Bovec« močan radar, pa žirokompas, elektro-krmilne naprave, dvigala, ozvočenje po vsej ladji, možnost upravljanja ladje s komandnega mosta do zadnjega strojnika in stewarda. Z lastnimi dvigali lahko naloži

Del posadke na novi motorni ladji Splošne plovbe »Bovec« pozdravlja zastavo svoje domovine, ko se je prvič slovesno dvignila na drog na ladijski krmu. V sredini poveljnik ladje Mario Pavišič

1200 ton tovora vsak dan (ustaljena norma po svetovnih pristaniščih je okrog 800 ton na dan).

Povedal sem že, da je bila vsa stara belgijska posadka še na ladji in se je imela posloviti šele naslednji

Dokler je bila m-l »Bovec« še belgijska ladja »Armand Grisar«, je na njej služilo tudi precej črncev iz Belgijskega Konga, ki so v glavnem opravljali nižja mornarska in strežajska dela. Na sliki jih vidimo, ko se poslavljajo od ladje, na kateri so preživeli toliko trdih dni kot manjvredna bitja, obsojena zaradi čokoladne barve svoje kože celo v tako ozkem okolju na posebno življenje, popolnoma ločeno od življenja belcev.

dan popoldne. Pri ogledovanju ladje mi je padlo v oči, da zahodnjaki celo v tako ozkem okolju, kot je ladja, izvajajo segregacijo, se pravi, da celo pobožnjaški belgijski katoličani ali socialisti vsepovsod ločijo črnce od belcev: na naši ladji so imeli črni mornarji in strežaji popolnoma oddeljen predel za svoje bivanje. Zato so bili verjetno tako črnci iz Konga kot belci iz Bruxellesa precej presenečeni nad našim liberalnim odnosom do drugopoitih ljudi.

Takale zamenjava gospodarja na ladji je pravzaprav dokaj zapletena reč — v ponedeljek in poprej je bil še belgijski kapitan gostitelj in smo bili Jugoslovani njegovi gostje, v torko zjutraj pa so se vloge zamenjale in je gostitelj postal naš barba Pavišič. Eni in drugi pa so tekmovali, kdo bo koga bolj postregel. Prava Indija Koromandija...

Nekajkrat sem že bil v Benetkah, zato me mesto dožev ni posebej zanimalo. Kljub temu pa sva se z Danilom Kalcem spustila po njegovih mokrih ulicah in pristala na Markovem trgu, da se oskrbiva z nekaj razglednicami, na katerih pošiljeva pozdrave svojem in prijateljem. Mesto ima ponoči svoj poseben mik. Povsod mrgoli tujih turistov, ki klepečejo po nemško in brbrajo po angleško. Cele skupine takih tujcev se družno prevažajo z gondolami po kanalih. Obvezno je med njimi tudi pevec, ki žvrgoli v noč sentimentalno popevko, nakar je deležen bogatega aplavza in bravo klicev z akcentom dežele Johna Bulla v nežnem glasku. Le malo časa sva se zadrževala po mestu, saj so bile Benetke za Primorce vedno to, kar za Kranjce Du-

naj v Prešernovih časih: če si šel vanj (na Dunaj), si moral pustiti trebuh zunaj. Tako bi moral napraviti v Benetkah človek, če ni ravno milijonar, saj znajo strahotno oguliti turista — prenekateri mora pred časom zaključiti obisk, ker se je ušel pri računanju. Po drugi strani pa revščina in ganljivo prizadevanje domačinov, da bi tujec izpulili iz žepa zadnjo marko, šiling, funt ali dolar. In v tem njihovem prizadevanju jim mi s svojim turizmom v povojih ne sežemo niti do gležnjev. Kakšne ogromne denarje poberejo oni turistom samo za razne spominke: za stotine trgovin in stojnic prodaja samo takšne spominčke, ki pa jih je treba različno, a vselej drago plačati. V primerjavi z Benetkami ima naš Koper te možnosti izkoriščene komaj pol odstotka ali pa še to ne.

V torko se je belgijska posadka poslovila od ladje. Pospravili so kabine in odnesli svoje mornarske vreče na palubo. Ladjo pa so ovili v dolge in pisane papirnate trakove in s tem simbolično izrazili svojo povezanost z njo in hkrati obžalovanje, da jo morajo zapustiti. Na ladji je izmed njih ostal kot garant in zastopnik družbe, od katere je bila ladja kupljena, le drugi strojni oficir, ki bo spremljal naše mornarje na prvem potovanju — za primer, da bi se naša posadka še ne znašla. Vendar pa so bili zelo fair in so ladjo predali v najlepšem redu.

Za to pa ni nobene skrbi. Kot da so se rodili na njej, tako švigajo naši mornarji po ladji in se vseljujejo v svoje prostore, ki jim bodo za dolgo spet drugi dom. Kjerkoli bodo, po vseh daljnih morjih sveta — povsod bodo na svojem, v svoji domovini, pod njeno slavno zastavo.

Da, pod zastavo. Približal se je čas, ko je bilo treba zamenjati belgijsko zastavo na krmnem drogu z našo, jugoslovansko. Na krmu se je zbrala naša ladijska posadka s svojim kapitanom na čelu in številni gostje. Slovesno je bila spuščena belgijska državna zastava, na njenem mestu pa je zavihrala naša trobojnica z rdečo peterokrako zvezdo. Burno so jo vsi pozdravili, saj je oznanila svetu, da se je moč naše trgovinske mornarice spet povečala za lepo plovno enoto.

V naslednjih dneh so pridni fantje na m/l »Bovec« zamenjali še napise in pritrtili na orjaški dlmnik lepi emblem Splošne plovbe. Naložili so nato na ladjo poln tovor fosfata in danes odpluli na svojo prvo pot po morjih: najprej v Varno v Crnem morju, nato pa čez Atlantik v Ameriko, kjer bodo naložili žito za Srednji vzhod.

Veliko bi bilo še povedati zlasti o tem, kako se je posadka uvajala v svoje delo, kako kadeti še niso vedeli, kaj jih vse na ladji čaka, kako so fantje osnovali svoj ladijski odbor in partijsko ter sindikalno organizacijo, kako kljub resnim opravilom in dolžnostim iste opravljajo vedrih obrazov in veselega srca. Junak vseh veselih zgodb pa je Bobi in ko si je sposodil mornarja Jeronima zaradi neke zgodbe iz Soluna, je ta v onemoglem smehu dejal: »E, vrag je u njemu, vidl, ča te pita.«

Takšen vrag je več ali manj v vseh mornarjih, ki si s šalami in smehom sladijo težavno delo na ladji, pri tem pa ga opravljajo tako, da so veseli oni in smo jih veseli mi vsi — njih in njihovega odgovornega dela, ki ga v redu in prav opravljajo za še lepši napredek in razvoj svojega podjetja in vse naše skupnosti.

Rastko Bradašnja

Teden otroka 1959

Program je obsežen, zato ne drobimo sil

Razširjena seja Okrajne zveze prijateljev mladine, ki je bila minuli ponedeljek v Kopru, je zaradi dobre udeležbe zastopnikov številnih društev in organizacij, ki se ukvarjajo s problemi zaščite matere in otroka, v celoti uspela. Naloge in programi, ki jih bodo v Tednu otroka izvajali na celotnem okrajnem področju, kažejo letos tendenco obsežnega načrtnega dela skozi vse leto. Analize so namreč pokazale, da se dosednji akcijski programi niso

obnesli in da je kampanjsko delo vzrok relativno slabih uspehov.

Tudi letos bomo praznovali po vsej domovini od 5. do 12. oktobra že tradicionalni Teden otroka.

Splošni napor komun, da dobi v porajajoči stanovanjski skupnosti zaščita otrok najvidnejše mesto, nujno terjajo sodelovanje družbenih organizacij, vzgojnih, socialnih in zdravstvenih ustanov ter posameznikov, ker bo le skupna akcija vseh teh činiteljev omogočila uresničenje načrta družbene skrbi za otroke. Program je obsežen in temelji v glavnem na osnovi konkretnih načrtov, torej konkretnih nalog.

Programi, ki jih sestavljajo pripravljani odbori po naših občinah, vsebujejo v prvi vrsti naloge ustanavljanja otroških ustanov, graditev igrišč in fizikturnih terenov ter otroških kotičkov, dalje oživitve skladov otroške zaščite in ustanavljanje krožkov za izvenšolsko delo — skratka vsega, kar bo v stanovanjskih skupnostih najbolje ustrezalo potrebam družine in zaposlene matere. Seveda so z izvajanjem in dopolnjevanjem teh nalog povezane določene težave: vprašanje prostorov, materialna sredstva, kader in podobno so pač ovira, na katero bodo naleteli marsikje in jo bo moč rešiti le z največjo iznajdljivostjo uresničevalcev teh načrtov.

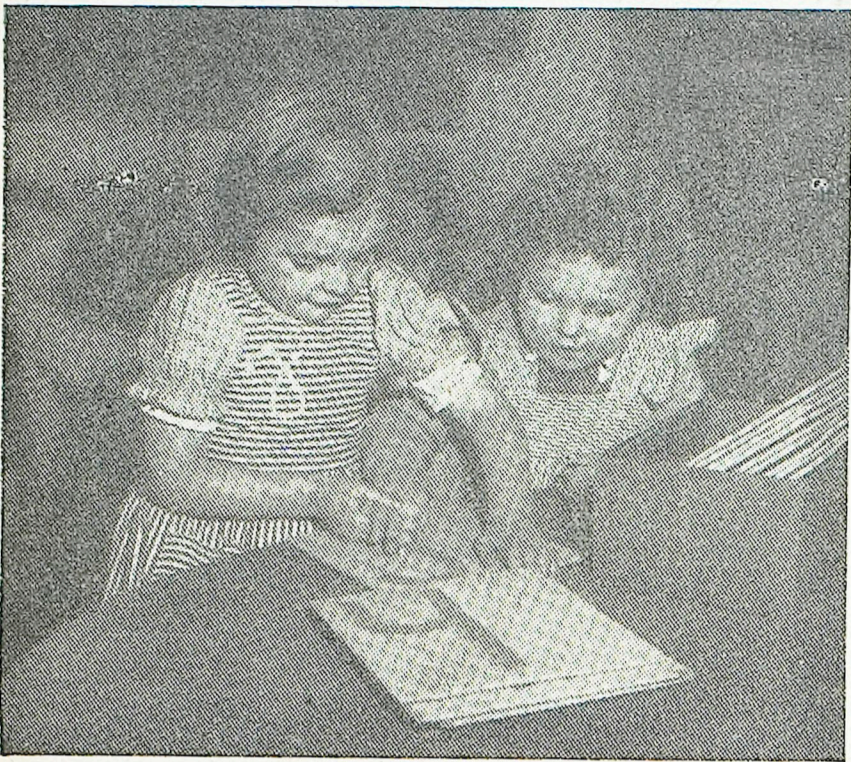
Letošnji Teden otroka pri nas sovпада z mednarodnim dnevom otroka, ki ga je sprejel ves svet pod geslom: »Pomoč otroku, ki živi v neugodnih materialnih pogojih.« Ni treba posebej poudarjati, da gre v bistvu za isti cilj. So pa gotovo specifičnosti, ki narokujejo pri nas obsežnejšo akcijo.

Na razširjeni seji OO ZPS v Kopru je bil izvoljen okrajni koordinacijski odbor, ki je sestavljen v glavnem iz tajnikov in predsednikov okrajnih organizacij, ker imajo le-ti največ stikov s terenom in poznajo tudi razmere na posameznih področjih. Sicer pa je bilo iz diskusije razvidno, da bo treba storiti za varstvo otrok največ v obalnih občinah, kjer se zaradi naglega porasta prebivalstva in pester sestave življa porajajo problemi, ki najbolj ovirajo delo in razvoj stanovanjskih skupnosti.

Zastopnik DPM iz Izole je poročal o razveseljivem napredku na tem torišču dela. V sklopu stanovanjske skupnosti bodo še letos odprli 3 otroška igrišča in pionirski dom, ki ga v tem industrijskem centru že dolgo pogrešajo. Uvedli bodo posebne mladinske kino predstave in še nekaj za otroke zelo privlačnih novosti. Podoben napredek so za beležili tudi v Sežani, kjer bodo te dni odprli vzgojno posvetovalnico in pionirski kotiček, ki ga bo vodila pedagoška moč.

Podobne načrte je moč zaslediti v vseh programih občinskih odborov DPM in pionirskih komisij, zato lahko z gotovostjo trdimo, da bo začeto delo s pomočjo teh forumov lahko uspešno nadaljeval pripravljani odbor in bo mnogo teh akcij zaključnih prav v Tednu otroka.

Bb

Bo uspelo? Seveda, saj sta ljubki damici videti kaj spretni in pripravi pri svojem delu. Če se bosta vnaprej tako radi učili in pripravljali za šolo, bodo imeli starši in učitelji z njima še veliko veselja

Podatki, ki nas silijo k razmišljanju

V prejšnjih dveh številkah smo navedli podatke o rojstvih in smrti v koprskem okraju od leta 1955 do 1958. Za konec vam sedaj posredujemo še podatke o vzrokih smrti za isto obdobje in ista področja.

Kot povsod po svetu, umre tudi pri nas največ ljudi zaradi bolezni srca in ožilja (a). Na drugo mesto (b) pridejo starost in neznan vzrok, kar spada v ogromni večini pravzaprav med bolezni srca in ožilja ter dihal. Na tretje mesto (c) pa že pridejo novotvorbe (rak). Na četrtem mestu (d) so bolezni dihal, na petem (e) pa nesreče in poškodbe.

1. Obalno področje. Na posledicah bolezni srca in ožilja je umrlo največ ljudi v letu 1958, in sicer 149, najmanj pa v letu 1956 in sicer 119. Zaradi starosti in neznan vzrokov je umrlo največ ljudi v letu 1955, in sicer 92, najmanj pa v letu 1958, in sicer 24. Zaradi novotvorb (raka) je umrlo najmanj ljudi leta 1956 in sicer 28, največ pa v letu 1958, in sicer 56. Zaradi bolezni dihal

je umrlo največ ljudi leta 1956, in sicer 44, najmanj pa v letih 1957 in 1955, in sicer 27. Zaradi nesreč je umrlo največ ljudi v letu 1958, in sicer 30, najmanj pa v letu 1956, in sicer 20.

2. Kraško področje. Da ne bi še nadalje navajali vsek petih sku-

a) Največ v letu 1958, in sicer 85, najmanj v letu 1955 in sicer 64.
b) Največ v letu 1956, in sicer 113, najmanj v letu 1958, in sicer 38.
c) Največ v letu 1958, in sicer 37, najmanj v letu 1956, in sicer 24.
d) Največ v letu 1956, in sicer 49, najmanj v letu 1955, in sicer 22.
e) Največ v letu 1955, in sicer 33, najmanj v letu 1958, in sicer 11.

3. Notranjsko področje.

a) Največ v letu 1958, in sicer 111, najmanj v letu 1955, in sicer 77.
b) Največ v letu 1955, in sicer 76, najmanj v letu 1956, in sicer 51.
c) Največ v letu 1958, in sicer 44, najmanj v letu 1955, in sicer 17.
d) Največ v letu 1956, in sicer 80, najmanj v letu 1955, in sicer 29.
e) Največ v letu 1956, in sicer 23, najmanj v letu 1958, in sicer 10.

tvorbe povečini bolezni starejših letnikov, se pojavlja tudi več raka. 2. Vedno več ljudi se zateka k zdravnikom (zdravljenje raka je za vse brezplačno) in ker se je izboljšala ta vrsta zdravstvene službe tako glede kadrov kakor tudi diagnostičnih sredstev, se ugodi tudi več raka kot poprej. 3. Ta zadnji vzrok bo pa najborž v

pin, jih bomo poimenovali od a do e.

Najzanimiveje je komentirati porast vzrokov smrti zaradi novotvorb (raka). Po vsem svetu iščejo vzroke za to. Nekaj pa bo gotovo držalo. 1. Življenjska doba ljudi se daljša in ker so novo-

tem, da je v sedanji dobi res več novotvorb, kot jih je bilo v preteklosti. Kaj je temu vzrok, pa še ni popolnoma jasno. Ko pa bodo odkrili povzročitelja raka, bo verjetno tudi umrljivost zaradi raka padla, tako kot je padla pri vseh tistih boleznih, kjer je povzročitelj že znan.

Dr. Polde Hladnik

Nekaj pripravnih »nasvetov«

(Za žene, ki bi rade naglo ovdovele)

V vseh časih se je dogajalo, da bi se ta ali ona žena rada rešila svojega moža. Da bi dosegle svoj cilj, so pogosto segale po najdrastičnejših sredstvih in so zaradi tega kajpak prišle navzkriž z zakonom. Seveda je mnogo enostavnejše, če se žena, ki bi se rada znebila moža, poslužuje mnogo nedolžnejših sredstev, s katerimi bo kmalu dosegla zaželeni smoter... Če opravlja mož na primer tako delo, pri katerem mora mnogo sedeti, je seveda najbolje, da tudi svoj dopust preživi v takem gnezdu, kjer bo lahko ves ljubi dan kvartal. Nasprotno pa naj mož, ki mora v svojem

X drobni NASVETI

Nakit se zaradi potenja in izhlapevanja kože zelo maže. Najlepše ga očistimo s toplo milnico, kateri dodamo nekoliko salmijaka. Nakit nato splaknemo in ga potopimo še v spirit. Na kraju ga zdrgnemo z zelo mehko suho krpo.

Vročo tekočino v steklenici lahko takoj shladimo, če steklenico zavijemo v mokro krpo in jo damo na prepih.

Ce se nam je omaka zažgala, jo lahko nekoliko popravimo tako, da zrežemo na koščke glavico čebule, jo dodamo omaki in še nekaj minut kuhamo.

Ce želimo, da bo imela kava še bolj okus, ji dodamo med kuhanjem za nožico kakaa. Skorje sira lahko kuhamo v omakah in jim s tem izboljšamo okus.

Gramofonske plošče dobijo sčasoma prizvok, ki ga povzroča neviden droben prah. Namočimo košček vate v olje in nalahno obrišemo z njim ploščo.

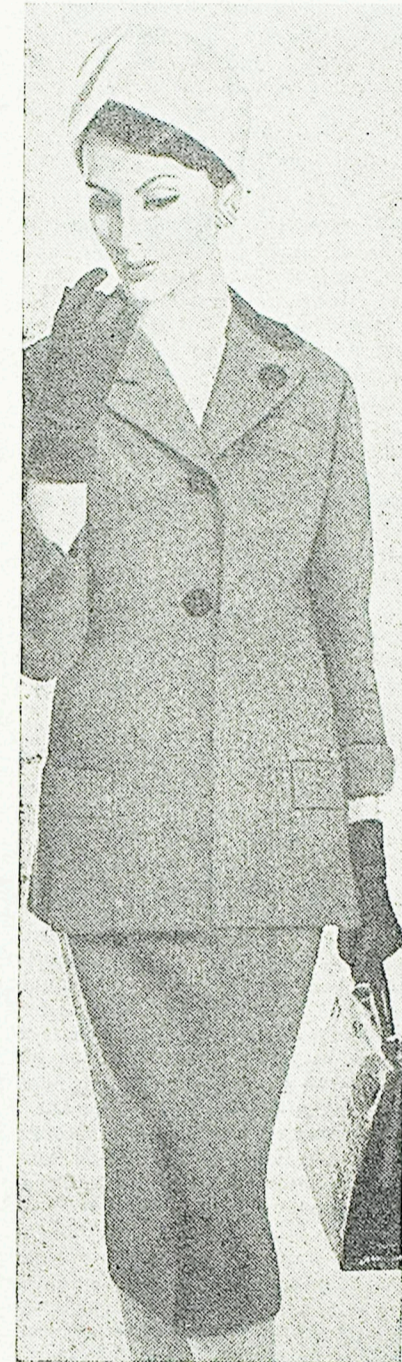
poklicu mnogo tekati in hoditi, preživlja svoj dopust tako, da pod okriljem kakšne turistične agencije dirja iz mesta v mesto. Posebno priporočljivo je, če prespi vsako noč v drugi postelji, čež dan pa si ogleda čimveč muzejev in galerij. Nekaj let napačno preživelega dopusta lahko velja moža deset let življenja.

Seveda svojemu možu ne boste branile kaditi, marveč boste skrbele za to, da bo doma vedno dovolj cigaret in cigar. Tudi nočni počitek mu boste vedno nekoliko skrajšali. Če pride zvečer močno utrujen z dela, mu obisk kina gotovo ne bo škodil. Nasprotno. Po kinu bosta z možem stopila še v kak zadimljen lokal, kjer bo mož popil skodelico dobre turške kave. Pred spanjem je skodelica močne kave najboljši strup za vegetativni živčni sistem.

Pokažite se vedno nezadovoljna. Če že imate kožuho in plašč, potem vam še en tak podoben plašč nikakor ne more škodovati. In še kak gospodinjski stroj, še preprogo ali dve, še več komforta! On naj le dela, saj je zato tu. O svojih gospodinjskih skrbih mu mirno pripovedujte pol noči, vprašajte ga po njegovem delu in skrbite, da nikoli ne bo pozabil na skrbi, ki jih ima v službi.

In najvažnejše: dajte mu vedno dovolj hrane, silite ga jesti! Njegova teža mora biti daleč preko normalne. Debeli ljudje dobijo mnogo lažje sladkorno bolezen, mnogo prej so žrtve poapnenja žil. Pripravljajte mu vedno znova mastno meso in mnogo slaščic. Razkuhajte zelenjavo in sadje do nerazpoznavnosti in mu ga vsiljujte, tudi če nima poželjenja po njem (vi si lahko v kuhinji na skrivaj vendar pripravite svežih stvari). Naložite torej na mizo toliko, kolikor lahko prenese (miza namreč, ne mož!).

Morda vam bo uspelo kuhati tako, da bo mož vsak teden pridobil 1 ki-

Ko tvrdimo, so se jopice letos znatno zdaljšale. Ta, ki jo vidimo na sliki, se od bokov naprej rahlo širi in se zapenja samo z dvema gumboma

Obleka iz debelejšega blaga z velikim belim ovratnikom za toplejše jesenske dni. Kasneje jo bomo lahko oblekle tudi pod plašč.

SLOVENSKI JADRAN

v vsako hišo Slovenskega Primorja

Te dni so v Moskvi odprli nov frizerski salon na Kuznjeckom mostu. V prostornih česalnicah, razporejenih v dveh etažah lepe stavbe, bodo lahko napravili okrog 350 pričesk na dan. Moskovčanom ne bo treba več čakati, ker so hkrati uvedli prijavno službo, ki klientkam zagotavlja točen čas, kdaj bodo prišle na vrsto. Na sliki: pogled v del nove česalnice

OB KONCU TURISTIČNE SEZONE V ANKARANU

Bungalovi v »Turistu«

doživetje za domače in tuje letoviščarje

Brez dvoma se morajo v »Turistu« — novem turističnem središču v Ankaranu v veliki meri zahvaliti za letošnji dober obisk domiselni rešitvi univ. arhitekta Eda Miheveca, ki je rešil vprašanje pridobitve novih hotelskih kapacitet s projektom posebnega tipa letoviških hišic. Bungalovi, kot imenujejo to vrsto visoko priljubljen gradenj, so zaradi udobne notranjosti, izoliranosti od trušča in hotelskega vzdušja, postali vzrok izrednega zanimanja za lep, vendar doslej precej zanemarjen kotiček na južnem pobočju Miljskega polotoka.

Da je hotel »Turist« v Ankaranu zares popularen in da niso le krajevne lepote zvalile številnih letoviščarjev na ta skrajni kotiček naše obale celo v pozni sezoni, nekaj izjav in misli dolgoletnega turističnega delavca in šefa recepcije hotela »Turist« tov. E. Juntesa:

»Brez pretiravanja lahko rečem, da so se bungalovi obnesli bolj kot smo pričakovali. Dokaz: imamo mnogo primerov, ko se turisti z deljenim krajem letovanja vračajo celo iz Italije nazaj k nam in izjavljajo, da niso nikjer našli toliko udobja in miru, kot jim ga nudijo bungalovi.«

»Verjetno je to razlog, da boste začeli kmalu z zazidavo no-

vega »naselja« teh svojevrstnih hišic?«

»Da, izkorsistili bomo ves prostor primeren za gradnjo tega tipa gradenj. Prav na račun teh miniaturnih hotelov bomo verjetno že s prihodnjim letom povečali kapaciteto od sedanjih 460 ležišč na okrog 1000.«

»Torej pričakujete prihodnjo sezono še večji dotok turistov. Ali bosta obe restavraciji lahko sprejeli na hrano toliko ljudi?«

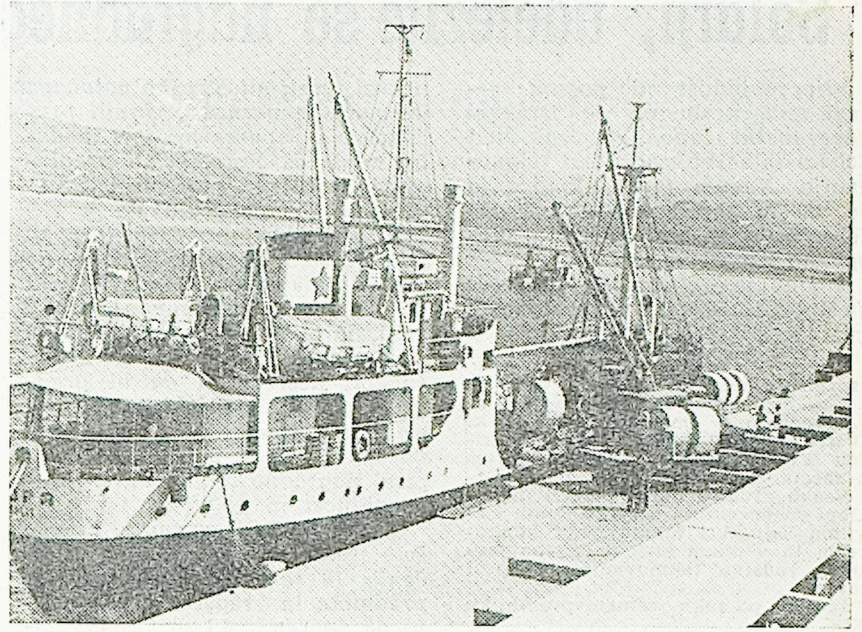
»Kljub polni zasedbi v to ne dvomim, ker je že sedaj v tu in inozemstvu izredno zanimanje za naše letovišče in tudi potovalni uradi Putnik, sedaj Kompas Ljubljana, SAP-Turist biro in Slavnik Koper nam zagotavljajo polno zasedbo. Bolj kot zmogljivost kuhinje nas skrbijo nekatere druge pomanjkljivosti, ki ovirajo naše delo in razvoj podjetja in jih bo treba nujno odpraviti. Naj omenim samo potrebo po boljšem gostinskem kadru in občutnem povečanju tega osebja ter boljše zveze po morju z ostalimi obalnimi mesti; nemalo težav nam povzroča tudi program prireditev v pozni sezoni, ker so naši standardni izleti po morju in na kopno postali že preveč enolični. Mimo tega pogrešamo tudi kinematograf in televizijo.«

»Za zaključek še nekaj podatkov o številu letoviščarjev doslej in pa nekaj osebnih vtisov in značilnosti tujih in domačih turistov?«

»Do danes je letovalo pri nas blizu 4 tisoč tujih in nad 3 tisoč domačih letoviščarjev, kar je mnogo več kot minulo leto. Sicer pa smo število turistov iz celotne minule sezone presegli že meseca junija. No, kar zadeva značilnosti turistov posameznih narodnosti, lahko rečem, da so najbolj zahtevni Dunajčani in — Srbi. Za vse ostale nimam pripomniti nič posebnega — seveda, če sredi sezone ne zmanjka vode, ko jurišajo vsi složno na nas.«

»In najlepše turistike?«

»Žal sem letos zaradi obilice dela izgubil ves smisel takega ocenjevanja.« Bb

Vedno močnejši promet v novem koprskem pristanišču je že močno presegel lanskega. Ne mine teden, da bi se v Kopru ne mudila kaka tovorna ladja. Na sliki je p-l »Kupa«, ki je pred dnevi odpeljala večji tovor kablov — te je spretno in naglo vkrcal mladi kolektiv podjetja Pristanišča Koper. Ta teden je v pristanišču spet japonska ladja, pričakujejo pa 150 m dolgo ameriško ladjo »Exporter«, ki bo vkrcala les, o čemer bomo poročali prihodnjic

Rekordni uspehi letošnje sezone

Referat za plan in statistiko pri ObLO Piran je te dni objavil dokončne podatke o uspehih letošnje glavne turistične sezone v tej turistični občini. Čeprav obsega poročilo same suhe številke, je zelo zgovorno. Pove nam namreč, da spada piranska občina med najbolj obiskane predele našega Jadrana in da je obisk v njej iz leta v leto enormnejši. Do konca avgusta je bilo letos v hotelih in počitniških domovih kakor tudi zasebnih sobah in kolonijah skupaj skoraj 50.000 gostov, oziroma natančno 49.561, kar je za 44% več kot lani v istem obdobju, ko jih je bilo 34.354. Od tega je bilo lani 9.592 inozemskih turistov, letos pa že kar 15.436. Vsi gostje skupaj so ustvarili letos do 31. avgusta 371.776 nočitev, kar je 63 odstotkov več kot lani, ko je bilo v tem času šele 228.639 nočitev, kar pa smo smatrali že za lepo število. Tuji gostje so lani dali v tem času 68.872 nočitev, letos pa 56% več, namreč 107.131 nočitev. Dolžina bivanja se je od lani do letos povečala za 13%,

namreč od povprečno 6,66 dneva na 7,50 dneva, kar je izredno ugoden pokazatelj; po njem je namreč najlažje sklepati o priljubljenosti in primernosti nekega kraja za letovanje. Upoštevajmo pa, da je bilo lanko jugoslovansko povprečje dolžine bivanja (letošnje še ni znano) komaj 4,03 dneva, pri čemer so vračunane seveda tudi vse nočitve prehodnih gostov, ki so spali v posameznih krajih samo po eno noč.

Za september še niso znani dokončni podatki. Po nepopolnih

podatkih pa se je število gostov povzpelo že na preko 56.000. število nočitev pa je že preseglo 430.000!

Se nekaj podatkov iz drugih mest zaradi primerjave. V prvih osmih mesecih letos so na primer v Opatiji dosegli 461.000 nočitev (10% več kot lani), od česar dve tretjini nočitev inozemskih gostov. Crikvenica 30% več kakor lani — 374.000 nočitev, Dubrovnik 357.000 nočitev (30% več kot lani), Vrnjačka Banja 323.000 nočitev, Bled 168.000 nočitev. J.L.

Končuje se turistična sezona

Že skoraj mesec dni je minilo od glavne turistične sezone in hladne noči zadnjih tednov so pospešile prihod jeseni. A čeprav ni več gneče na ulicah, na trgu, v prodajalnah in na plaži, moramo reči, da je letošnja posezona še zelo »sezonska«. Portoroški hoteli n. pr. so še popolnoma zasedeni. V zadnjih dneh je prispelo v to naše letovišče več velikih skupin inozemskih gostov iz severnih krajev Evrope. Hoteli so zato še tako polni, da se morajo posluževati tudi zasebnih sob in počitniških domov. Preorientacija na goste iz severnejših predelov se je izkazala za pravilno — zanje je naša jesen — ki je letos pravzaprav zelo hladna — skoraj tako topla kot njihovo poletje; naše morje pa je, tudi v Portorožu, neprimerno čistejše in lepše barve. Potem: dobra kuhinja, dobro vino in predvsem zmerne cene, vse to so privlačnosti, zaradi katerih je Portorož še vedno poln tujcev. Njim je treba prišteti še vrsto domačih izletnikov, ki posebno ob sobotah in nedeljah z najrazličnejšimi vozili prihajajo na naše morje. Gostje iz Trsta pa so za nas že sam po sebi razumljiv pojav.

Vsako leto zajame turistična dejavnost širši krog prebivalstva. Pirančani in Portorožani razmiš-

ljajo sedaj o rezultatih letošnje sezone, o njenih uspehih in pomanjkljivostih. Pristojni forumi analizirajo potek sezone na podlagi statističnih podatkov, prebivalstvo pa na podlagi finančnega računa. Vsi pa že sedaj upajo, da bo sezona 1960 še boljša, saj se začnajo že sedaj priprave, da bo občina še bolj urejena in lepša in da bodo odstranjene dosedanje pomanjkljivosti. V okviru takih priprav za prihodnjo sezono spada tudi sestanek vseh sobodajalcev, ki jih je sklicalo portoroško turistično društvo. Pogovorili so se o vsem, kar je potrebno urediti, da bo služba oddajanja zasebnih sob že prihodnje leto popolna.

Jelen je najlepša žival naših gozdov in jih je precej tudi po naših loviščih na Postojnskem: na Nanosu, Javornikih in Snežniku. Pravkar so končali svoje ženitovanje in marsikateri silak v svoji svatovski ihti pozabil na previdnost in prišel lovci preganjali jerebice, v nedeljo pa se jim bodo pridružili še fazani in v glavnem tudi zajci, kolikor niso posamezne družine prenesle njihov odstrel v sredo oktobra

V osrčju velike magistrale

(Nadaljevanje)

»Srečni ste lahko, ker so vas dale v to naselje.« nama pripovedujejo dalje brigadirji. »Uvrščajo ga med najlepše na celi trasi.«

Prijazni Beograjčani bi še kar klepetali z nama. Pa se morava od njih posloviti, ker naju s travnika kliče naš dežurni. Kaže, da smo sedaj mi na vrsti.

POD BELIM TUSEM...

Po izdatnem zajtrku, s katerim so nam postregli v »trpezariji« so nas pripeljali pred ambulanto. Naša bolničarka razdeljuje zdravstvene kartone. Vsi smo nervozni. Misel na zdravniški pregled je menda izmed vseh najbolj neprijetna.

»Dekleta, naprej!«
»Znetemo se v majhno predsobo. Kmalu sem na vrsti. Po pregledu zdravnik pripomni:

»Izmed vseh brigad, ki so prispele danes, ima vaša najbolj urejene dokumente. Tako ste nam zelo olajšali delo. Ljudje so pregledani in cepljeni, to pa zlasti v teh poletnih mesecih mnogo pomeni.«

Za začetek ni slabo!
Pred ambulanto me obkolljo brigadirke. Nič kaj navdušene niso videti.

»Tovariš komandant! Pošpricali nas bodo.«

Naši fantje stojijo v krogu in radovedno stegujejo vratove. Zdaj bi se prav gotovo škodoželjno muzali dekletom, če bi tudi njih ne čakala podobna usoda. Vsa naša pozornost je osredotočena na brigadki za preganjanje mrčesa, ki jo drži v rokah krepak brigadir iz brigade stare »smene«. Ob njem stoji še eden. Na njunih obrazih ni videti, da bi ju prestrašeni pogledi deklet omečili. Brez besede čakata na prvo žrtev. Polna vreča gidi-tija na tleh je kot tih groznica.

Nekaj hipov razmišljam, potem pa se odločim. Tu besede ne bodo mnogo zalegle. Treba je najti bolj učinkovito sredstvo, da potegnem dekleta za sabo.

»No, pa začnite z mano,« se ločim od skupine. »Zaradi tega se ne bo konec sveta, če se nalezem malo gidi-tija.« Za seboj slišim vzdihne olajšanja. Opazno se približam skupini ob vreči. Nezaupljivo poškljim na brigadirja. Krepko zamijim. Potem čutim, kako se na mojo glavo uspa prah, mi leze za vrat, se lepi na obraz, sili v nos.

»Lepo kašo sem si skuhala,« vdano razmišljam medtem ko sivozelni prah še kar naprej ogroža mojo frizuro. »Če bi se prijavila zadnja, bi

prav gotovo dobila manjšo porcijo. Ta dva sta zagotovo zaklela, da se bosta krepko maščevala, ko so ju prav tako potresali z gidi-tjem. In moram reči — besedo pošteno držita. Približno pol kilograma ga bo,« zaključim svoje nevesele misli.

»Dosta,« slišim glas nad sabo. Se nekaj tako obilnih kopeli pod sivozelim tušem gidi-tija, pa me gotovo do smrti noben mrčes ne bi povohal.

Na moje mesto stopajo ostale brigadirke. Vreča se kar vidno suši. Brigadka uživata, da je veselje. Kar mislim si, kako bi bila zanju vsa reč še bolj interesantna, če bi dekleta vreščala. Pa ne. Se ne spleča, ker bi tako nič ne pomagalo.

Zdaj so na vrsti fantje. V skupinah prihajajo iz ambulante in naravnost pod tuš. Ko je čez pol ure tuširanje končano, smo vsi taki kot da bi ušli iz mlina. Najbolj je prizadet nežni spol. O lepih frizurah ni ne duha ne sluha. Lasje strlijo na vse vetrove, če pa porineš glavnik vanje, izgleda prav tako, kot da bi šel z grabljami nad gozd.

Ko odhajamo, me nekdo povleče za rokav.

»Tovariš komandant! Te smem nekaj prositi?«

»Izvoli, Bandelj!«

»Konec meseca, ob prihodu nove smene, se javim za brigadca. Zagotavljam, da se brigadirski bruci ne bodo pritoževali zaradi mrčesa.«

Vsi se veselo režimo in neprijetna kopel je kmalu pozabljena.

NAŠ NOVI DOM

Obkroženi z vso našo ropotiljo stojimo sredi logora. Skozi gosto mrežo hrastovih vej se sonce ne more prebiti do nas. Slamniki zdaj spet romajo na hrbe, da se nam segrete glave lahko »pouchajajo«.

Tu je pet praznih šotorov, ki jih je zapustila mariborska brigada. Lahko se taktaj vselite vanje. Če pa bolj želite bivati v baraki, bomo ugodili vaši želji. Samo — čisto moje mnenje — šotori so prijetnejši,« nam razlaga Paunovič, referent za tehnično vzgojo v naselju. (Se nadaljuje)

SAH NA POSTOJNSKI GIMNAZIJI

Profesorji in dljaki postojnske gimnazije se radi pomerijo v šahu. Za ta srečanja je običajno veliko zanimanje. Tako je bil pretekli teden prvi šahovski dvoboj v tem šolskem letu in zmagati so profesorji z visokim rezultatom 6½ : 1½. Prvokategornik prof. Sivec pa je odigral simultanko na tri in dvajsetih deskah, pri čemer je samo eno partijo izgubil in šest remiziral.

Julc

Šolarji, udeležite se nagradnega tekmovanja

»Nepredvidnost ni pogum« — pod tem naslovom je Državni zavarovalni zavod razpisal med šolsko mladino nagradno tekmovanje. Namen tega tekmovanja je, da bi zbrali kar največ zainteresiranih za vpisovanje v nezgodno zavarovanje.

Znano je, da nastajajo nesreče večinoma zaradi nepredvidnosti,

KOŠARKARSKI CENTER POSTOJNA

razpisuje tekmovanje za prvenstvo Primorske moških ekip. Prvenstvo se bo odigralo v Ilirski Bistrici dne 18. oktobra 1959 na igrišču TVD »Partizan« Ilirska Bistrica z začetkom ob 9. uri.

Vsako društvo lahko prijavi in nastopi na prvenstvu z neomejenim številom ekip. Vsi tekmujejo v konkurenciji in v onem sestavu, ki bo javljeno vodstvu tekmovanja na prvi tekmi.

Igra se po tekmovalnem pravilniku KSJ.

Sodnike in vodstvo tekmovanja delegira KCP.

Točen sistem tekmovanja bo izdelan naknadno. Zavisi od števila prijav.

Zmagovalec dobi naslov prvaka Primorske za leto 1959 in prehodni pokal, ki ga brani ekipa TVD Partizan Ilirska Bistrica.

Stroške prevoza in hrano plačajo ekipe same.

Rok za prijavo je do 12. oktobra 1959. Kasnejših prijav ne bomo upoštevali. Prijave naslovite na: TVD »Partizan« Ilirska Bistrica.

V primeru slabega vremena ima prireditelj pravico, da tekmovanje preloži.

Na tekmovanje nastopajo lahko samo tisti igralci, ki so registrirani za določeno društvo. Igralci, ki bodo nastopili na 3. mladinskem prvenstvu Primorske v Tolmnu, nimajo pravice igrati za člansko ekipo.

NESREČA V TOMINJU

V petek, 25. t. m., se je v vasi Tominj št. 25 pri Ilirski Bistrici pripetila nesreča, ki je terjala dvoje življenj. Posestnik Viktor Jenko je med starim železom imel železno cev, dolgo približno en meter. Ker jo je potreboval in je bila z nečim zamešana, jo je hotel s kosom železa odmašiti, pri tem pa je nastala eksplozija. Poleg očeta je stala hčerka Mirka, stara pet let in gledala, kako oče dela. Ob eksploziji je tudi njo zadelo več drobcev. Stekla je v kuhinjo in nato v sobo, kjer je obležala mrtva. Očeta pa so hudo poškodovanega odpeljali v reško bolnišnico. Ker je po nesrečnem izgubil precej krvi, sta v bolnici na Reki dala kri zanj Franc Skrljavaj in Alojz Boštjančič iz Ilirske Bistrice. Kljub vsem prizadevanjem pa je podlegel poškodbam.

Mali oglasi

Iščemo OPREMLJENO ALI PRAZNO SOBICO za uslužbenko, v Kopru ali Smedeli. Ponudbe na: Mestna hranilnica, Izola.

KOMFORTNO dvosobno stanovanje s kopalnico in vsemi prikljinami v bloku v Izoli zamjenjam za primerno v Kopru. Poizvedbe pri Frizerski salon »Marjanca«, Čevljarska ulica, Koper.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, CIKLOMOTORJI od 44.000.— dalje ter VESPE in MOTORJE, nove ter rabljene, Vam nudi tvrdka MARCON, TRST, Ulica Pietà 3 in nova trgovina na Trgu ospedale 6. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

COTTUR — dvokolesa »COTTUR«, »BIANCHI«, »LEGNANO«. Ciklomotorji — Moto M. V. Nadomestni deli za dvokolesa, — ciklomotorje, — Vespe, — Lambrette, — Moto-colibri »Puch«. COTTUR, Trieste, ulica Crispi 8

POPRAVEK

V zahvali, objavljeni v prejšnji številki Slovenskega Jadrana, se je vrnila neljuba pomota. Pravilno bi se moralo glasiti: MILENA ANTICA, vdova BENKO, ne pa vdova Renko.

nepazljivosti ali otroško nainnega izzivanja nevarnosti, zaradi preizkušanja poguma pri igri in delu, in da se čisto, kljub previdnosti, nesreči ne moremo izogniti. Življenje je pokazalo, da je razen previdnosti pri delu, igri, na poti iz šole ali v šolo potrebno misliti tudi na gmotno zaščito, ki jo lahko nudi zavarovanje. In v želji, da bi povečali med mladino zavest o težkih posledicah kakršnekoli nesreče in da bi predvsem učenci in dijaki razmišljali njihove posledice, je Državni zavarovalni zavod v Ljubljani razpisal nagradno tekmovanje: »Nepredvidnost ni pogum«.

Te dni je DOZ razposlal na vse šole slikanico, na kateri je označenih 16 tem. Slike prikazujejo predmete in sredstva iz vsakdanjega življenja, ki so najbolj pogosti vzroki nesreč. Udeleženci tekmovanja si lahko izberejo najprimernejši motiv iz slikanice, lahko pa si zamislijo še kakšen vzrok, ki ga smatrajo za pereč pojav v zvezi z nesrečami.

Vsak udeleženec tega tekmovanja mora opisati vzrok nesreče v obliki krajšega prostega spisa, razprave, pesmice, kdor pa je večer risanja, pa naj zgodbo prikaže v slikah. Gre predvsem zato, da tekmovalci izrazi v tej ali oni obliki možnosti in vzroke nastanka nesreče, njene posledice in način, kako bi jo preprečili. Tekmovanje se lahko udeleži vsa šolska mladina bodisi kot posamezniki ali skupinsko (pionirski odred, podmladek RK, razredna in šolska skupnost, mladinska oz. pionirska organizacija na šoli itd.). Tekmovanje bo zaključeno 22. novembra in rešitve bo ocenila posebna komisija Državnega zavarovalnega zavoda v Ljub-

ljani. Nasloviti jih je treba z označbo »Nagradno tekmovanje« in navesti ime in priimek avtorja — tekmovalca, natančen naslov, starost, razred in šolo, ki jo tekmovalci obiskuje. Med najboljše bo posebna komisija, v kateri bodo sodelovali tudi zastopniki Sveťa za šolstvo in Zveze prijateljev mladine, razdelila 600 praktičnih nagrad.

Radio KOPER

NEDELJA, 4. oktobra: 8,00 Domače novice — 8,05 Kmetijska oddaja: Pred začetkom obnove Biljenskih gričev — Poskusno gnojenje krmnih rastlin v Seči — Popolna predelava mleka v »Zadružniku« Ilirska Bistrica — 8,30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9,00 Naša reportaža: Koper čez pet let — 9,15 Zabavni zvoki — 13,30 Sosedni kraji in ljudje — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Vesti — 15,10 Poje vokalni kvintet »Kranjčani« — 15,30 Igrajo orkestri.

PONEDELJEK, 5. oktobra: 7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijski nasveti: Kmetijski natečaj — 13,45 Zabavna glasba — 14,30 Sportni pregled — 14,40 Izbrane melodije — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Slovenske narodne.

TOREK, 6. oktobra: 7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijska univerza: Povečanje stalaža živine na socialističnih obratih — 13,50 Odlomki iz oper — 14,30 Sola in življenje — 14,50 Glasbena medigra — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Narodne pesmi in plesi.

SREDA, 7. oktobra: 7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijski nasveti: Novi predpisi o odmeri prispevkov za gozdne sklade — 13,45 Od melodije do melodije — 14,30 Kulturni obzornik: Ob sprejemu republiškega zakona o osnovnih šolah — 14,40 Narodni odmevi — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Poje zbor pevskega društva »Slovenec« iz Boršta p. v. Cvetka Grgiča — 15,40 Iz zbornika spominov.

ČETRTEK, 8. oktobra: 7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijska univerza: Za razvoj živinoreje in vrtnarstva na Kopskem — 13,50 Fantazija na Ofenbachove melodije — 14,00 Glasba po željah — 14,30 Pogovor z volivci — 14,40 Glasba po željah II. del — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Dalmatinske popevke.

PETEK, 9. oktobra: 7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijski nasveti: Razkužimo semensko blago — 13,45 Od melodije do melodije — 14,30 Domače aktualnosti: Za hitrejšo potrošnjo investicijskih kreditov — 14,40 Poje planinski oktet — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Igra godba Ljudske milice iz Ljubljane.

SOBOTA, 10. oktobra: 7,15 Glasba za dobro jutro — 7,30 Vesti — 13,30 Vesti — 13,40 Kmetijska univerza: Udeležba na natečajih za agromelioracije — 13,50 Popevke in ritmi — 14,30 Igrajo veliki revijski orkestri — 15,00 Vesti — 15,10 Zabavna glasba — 15,20 Štiri belokranjske — 15,30 Iz naših kolektivov.

Kino

KOPER — 2., 3. in 4. oktobra ameriške barvni film RANČ PREKLETI; 5. in 6. oktobra ameriški barvni film VISOKI JAHAC; 7. in 8. oktobra francoski barvni film PUSTOLOVSCINE CASANOVE.

IZOLA — 2. oktobra sovjetski film CELKAS; 3. in 4. oktobra ameriški barvni film ROJENA JE ZVEZDA; 7. oktobra ameriški barvni film VISOKI JAHAC; 8. oktobra ameriški barvni film SKRIVNOSTNO MOCVIJE.

SKOFIJE — 3. oktobra sovjetski film CELKAS; 4. oktobra mehiški film DIVJA STRAST; 7. oktobra ameriški uarvni film ROJENA JE ZVEZDA.

SEZANA — 3. in 4. oktobra italijanski film FANT ZA VSE; 6. in 7. oktobra jugoslovanski film GOSPA MINISTRICA; 8. in 9. oktobra angleški film JAZ SEM KAMERA.

PIRAN — 2. oktobra italijanski barvni film STO LET LJUBEZNI; 3. in 4. oktobra ameriški barvni film VALENTINO; 5. oktobra ameriški barvni cinemascope film POTEMLJENI ANGELI; 6. oktobra japonski barvni film ŽRTVOVANA DEKLETA; 7. oktobra sovjetski barvni film ČVRSTI STEBRI; 8. in 9. oktobra italijanski film SLAMNATI MOZ.

PORTOROŽ — 2. oktobra ameriški barvni film VALENTINO; 3. in 4. oktobra japonski barvni film ŽRTVOVANA DEKLETA; 5. in 6. oktobra ameriški barvni cinemascope film POTEMLJENI ANGELI; 7. oktobra italijanski film PREDPOVEDANE ZVEZE; 8. oktobra sovjetski barvni film ČVRSTI STEBRI.

REŠITEV KRÍŽANKE IZ PREJSNJE ŠTEVILKE

Vodoravno. 1. Madrid, 7. fizi-ka, 13. koprena, 14. amoreti, 16. Adana, 17. luk, 19. barok, 20. čer, 21. lajšilo, 24. ila, 25. Arabija, 27. Radomir, 29. Tass, -b, 31. kepa, 32. Ik, 34. rt, 35. hod, 37. re, 38. TT, 40. Gobi, 42. monom, 44. Lora, 46. ora, 47. lornjon, 49. bas, 50. razlika, 52. edinost, 54. Balzac, 55. Malaka.

Navpično: 8. I(van) M(ažuranić).

DOBRE PARTIZANSKE MAMICE NI VEČ

Umrla je Ivana Žužek

Pred dnevi je na Jurščah pri Pivki umrla 70-letna partizanska mamica Ivana Žužek in vest o njeni smrti je privabila številne domačine in bivše partizane, da so se od nje še zadnjikrat poslovili na pokopališču v Knežaku.

Njeno življenje je bila ena sama borba za preživljanje številne družine in kljub temu, da je bila zadnjih 30 let vdova, je znala tako skrbno gospodariti in vzgajati svoje otroke, da se je danes s ponosom spominjajo vsi, ki so jo poznali. Še posebej pa bo ostala v spominu bivšim partizanom.

Koliko jih je bilo — tega danes nihče ne ve — ki so od leta 1941 in vse do osvoboditve dobili pri njej zatočišče; imela je vedno kruha in če tega ni bilo, pa vsaj vzpodbudno besedo za partizana.

Pred hišo žalosti v Jurščah je zapel žalostinki pevski zbor iz Postojne in po poslovnih besedah Bogomila Pikla je zaigrala godba na pihala. Na pokopališču v Knežaku pa je obudil spomin na Žužkovo mamo član občinskega odbora Zveze borcev iz Postojne Tone Špeh, nato pa so položili na njen grob številne vence in šopke cvetja.

»Figo veš, Vane! Grozdje je dražje! Prejšnjo nedeljo, ko si bil ti po svoje in sem jaz bila na odkritju spomenika in Hrvojih, je bilo krasno vino brez vsakega dodatka vode po 100 din liter, medtem ko je bilo grozdje po 106 in celo po 130 din kilogram. Zdaj pa imaš!«

In sem res imel in mi še zdaj ne gre v glavo.

Se enkrat je zaplesala Juca z menoj: »Ti, Vane, če ne napraviš nekaj, da bo elektrika tudi čez nedeljo v redu, boš prihodnjo nedeljo šel lahko za svoje jest v Triglav, ker se sploh ne bom pravila h kuhanju. Ze dve nedelji prav čez onoldne manjka za kak dve uri elektrika in sem že dvakrat pokvarila vse nedeljsko kosilo. Boš ali ne?!«

Seveda bi, pa ne vem kako. Elektrike se namreč že od majhnega, ko je bila še manj znana, vedno bojim, ker me je nekoč streslo. Veste morda vi, kako bi se to rešilo in da ne bo tudi prihodnjo nedeljo ali več nedelj porušen družinski mir zaradi pokvarjenega kosila?

Vidite, pa sem spet pri koncu. Ne zaradi pomanjkanja oradiva, ker imam še več zadev iz drugih krajev. Prihodnjič bomo torej pustili na miru Koper (če ne pride vmes kaj izjemnega) in se bomo posvetili Izoli, Portorožu, Kozini, Selcam in še kam bomo vtaknili nos. Do tedaj pa prav lepo pozdravljeni!

Vaš Vane.

ZAHVALA

Ob smrti mojega moža, očeta

KARLA ČOKA iz Lokve

se iskreno zahvaljujema za vso skrb in pomoč organizaciji SZDL in prosvetnemu društvu »Tabor« iz Lokve, osebju in pacientom bolnice TBC Sežana, uslužbencem Zdravstvenega doma v Divači, uslužbencem postaje LM Divača, ki so se spomnili svojega nekdanjega uslužbenca, vsem, ki so kakorkoli pomagali ter sočustvovali z nami ter ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoča žena Marica in hčerka Vlasta

Barba Vane pravi...

Ni mi sicer prav, da moram venomer pometati največ po naši metropoli, vendar je tudi tokrat tako, da bomo imeli največ opraviti prav z našim glavnim mestom. To je le deloma opravičljivo in po svoje tudi prav, deloma pa je temu kriva tudi moja starost in revma, ki mi ne pusti, da bi se preveč sprehajal po okraju ali še kam delj. Vedno bolj bom odvisen od prijateljev po naših občinskih središčih in drugod po vaseh in vedno bolj siten bom s svojimi prošnjami za razne injekcije, ki jih potem posredujem naprej na pravo mesto in pravemu naslovníku — kar potem največkrat pomaga. Kar zapomnite si to, zapišite za ušesa in ob prvi priložnosti upoštevajte!

Ste morda kdaj za »Glasbo ne po svoji želji? Da? Potem se sprehoďte zvečer po Cankarjevi mimo Dijaškega doma, po Čevljarski ali Kidričevi ulici in se drugod, pa se je boste zastoj naučili čez glavo. Radioaparati na ves glas vsiljujejo svoje vpitje tudi ljudem, ki si tega prav nič ne želijo, godbe razsajajo pozno v noč iz lokalov in sanjavo glasbo je slišati pozno ponoči celo po semedelskem hribu, kjer je nekdo čez vse poletje menda ugotovil, da sosedje nimajo svojih radioaparatorov. Torej naj bi bil tole nekakšen poziv med vrsti-

cam, naj vsakdo svojo tako ali drugačno glasbo omeji le nase in svoje stanovanje.

Ko sem pa že pri Dijaškem domu, bi svetoval upravi, naj da postaviti v Petronijevi ulici lestev do prvega nadstropja (seveda samo za nočne ure), da ne bo treba posameznim gojencem plezati po zidu v hišo, kadar zamudijo pravo uro za prihod domov. To bo potrebno, ker se lahko sicer zgodi kakšna nesreča. Da je res tako, si pa oglejte zid, ki kaže take sledove kot zajčja steza in sem jih videl celo jaz kljub svoji znani kratkovidnosti.

Ondan sva se pogovarjala z Juco, pa je hotela nenadoma spet preizkusiti moj bistr: »Ti, Vane, kaj je teže: kila svinca ali kila sena?«

»Ne boš me, Juca! To je star vic z Metuzalemovo brado!« Toliko se mi pa le še ni pamet skisala, da ne bi tega več vedel.

»Dobro, Vane. Kaj pa tole: kaj je dražje — kila ali liter vina, ali pa kila grozdja?«

»Ze spet tako vprašanje! Gotovo liter vina. Če sprešiš kilo grozdja in odračunáš tropine, po vseh veljavnih fizikalnih zakonih ne moreš spraviti skupaj liter pijače. Računajoč še vse delo, pa posode in morebitno prilivanje vode, mora biti torej vino najmanj dvakrat dražje kot sveže grozdje s trte.«

Avtoturistično podjetje SLAVNIK Koper obvešča, da je s 1. oktobrom 1959 ukinito obratovanje avtobusov na sledečih sezonskih avtobusnih progah:

LJUBLJANA—ZAGREB z odhodom iz Ljubljane ob 11.00 s povratkom iz Zagreba ob 17.30

PORTOROŽ—TRIESTE z odhodom iz Portoroža ob 14.25 s povratkom iz Trsta ob 18.00

Z 11. oktobrom bo ukinito naslednjo avtobusno progno: PIRAN—MARIBOR: z odhodom iz Pirana ob 18.00 s povratkom iz Maribora ob 4.00

Obratovanje avtobusov na ostalih avtobusnih progah bo neizpremenjeno.

Istočasno obveščamo, da s 1. oktobrom 1959 avtobusi našega podjetja ne bodo več vozili po obhodni cesti skozi Kamnik na avtobusni progji PIRAN—MARIBOR, temveč bodo od 1. oktobra dalje vozili po novi cesti skozi DOMŽALE—TROJANE in LOČICO.

NOGOMET

Tabor premagal Postojno

V III. kolu primorskega nogometnega prvenstva so dosegli naslednje rezultate: Tabor—Postojna 1:0, Primorje—Anhovo 2:0, Branik—Adria 7:1, Tolmin—Ilirska Bistrica 7:0 in Sidro—Rudar 4:0. Koper je bil prost.

Presenečenje tega kola je vsekakor zmaga Tabora. Postojnčanom so sicer obetali dve točki glede na dobro igro prejšnje nedelje, toda tokrat je Tabor zaigral borbeno in požrtvovalno ter zasluženoma zmagal. Domačini so dosegli edini gol iz enajstmetrovke. Lepo bi bilo, če bi Sežančani prekinili s tradicijo dobrega začetka in slabega konca ter prvenstvo zaključili nekje na vrhu. Morda bodo letos le pripravili presenečenje ljubiteljem nogometu v Sežani?

Primorje je zabeležilo že tretjo zaporedno zmago, ki mu je utrdila prvo mesto. Teren v Ajdovščini ni bil najbolj prikladen za igro in verjetno je tudi to vzrok, da je razlika v golih razmeroma nizka v korist domačinov.

Visok poraz Ilirske Bistrice v Tolminu je marsikoga presenetil. Toda Tolminci so izbrali odlično taktiko. Na blatnem terenu so se vrgli z vsemi silami v napad proti fizično šibkejšemu nasprotniku

in po dvajsetih minutah igre vodili s 5:0. Pozneje so gostje sicer uredili svoje vrste in dosegli v glavnem enakopravno igro, toda takrat je bila tekma že izgubljena.

Sidro je slavilo visoko zmago nad idrijskim Rudarjem, čeprav so bili gostje skoraj vso tekmo enakovredni. Toda domačini so se bolje znašli pred golom. Svoje realizatorske sposobnosti je uveljavil s tremi goli Štufanič. Pri gostih je bil najboljši srednji krilec.

Branik ni imel težkega dela z Adrio, ki preživlja krizo zaradi pomanjkanja igralcev in denarja.

Lestvica:

Primorje	3	3	0	0	8:2	6
Sidro	3	2	1	0	8:2	5
Tabor	3	2	1	0	8:6	5
Branik	3	2	0	1	11:4	4
Rudar	3	1	1	1	6:3	3
Tolmin	2	1	0	1	7:2	2
Postojna	2	1	0	1	3:3	2
Il. Bistrica	3	0	1	2	2:11	1
Koper	1	0	0	1	2:3	0
Adria	2	0	0	2	4:11	0
Anhovo	2	0	0	2	1:6	0

V prihodnjem kolu pa bodo na sporedu naslednja srečanja: Anhovo—Tolmin v Anhovem, K-

dar—Primorje v Idriji, Adria—Sidro v Mirnu, Postojna—Branik v Postojni in Koper—Tabor v Kopru. Ilirska Bistrica bo prosta.

ODRED-POSTOJNA 76:33 (35:19)

V nedeljo je bilo v Ljubljani prvenstveno košarkarsko tekmovanje med TVD Partizan iz Postojne in republiškim prvokom Odredom. To je bilo srečanje prvega in zadnjega na lestvici I. republiške lige. Kljub slabemu vremenu, slabemu sojenju tekme v škodo gostov, so Postojnčani pokazali dobro igro, saj so se požrtvovalno borili za doseg kar najmanjše razlike klopev. Med Postojnčani je bil najboljši igralec Peter Tavčar. F. J.

JADRANJE

Slovenska flota SNIPE

na mednarodnem tekmovanju v Trstu

V nedeljo nastop jadrnice Cha-cha, ki jo je odkupilo koprsko »Jadro«

V soboto in nedeljo so bila v tržaškem zalivu velika mednarodna jadrna tekmovanja jadrnic »Leteči Holandec« in »Snipe«. Na tekmovanjih so nastopili najboljši tekmovalci Italije, Avstrije in Zahodne Nemčije, nastopila pa je tudi slovenska flota Snipe, ki so jo sestavljali Koprčana Venturini in Čok ter Izolan Pokorn.

ILIRSKA BISTRICA V I. REPUBLIŠKI LIGI?

V derby tekmi med tretje in četrto plasiranim moštvom II. republiške košarkarske lige, sta se v nedeljo srečali moštvi Celja in Ilirske Bistrice. Ker je bila ta tekma odločilna za uvrstitev v eno izmed prvih treh mest, sta obe moštvi napeli vse sile v želji, da bi se eni ali drugi uvrstili v I. republiško ligo.

Kljub dežju se je na igrišču zbralo okrog 300 gledalcev. Prve minute so potekale v znamenju nervoze. V začetku so vodili gostje z rezultatom 9:3, vendar je pa že po sedmi minuti uspelo Ilirski Bistrici z lepimi napadalnimi akcijami izenačiti rezultat ter prevzeti vodstvo. Tehnično boljši Bistričani so v nadaljevanju igre popolnoma prevladovali na igrišču in končni rezultat 48:26 je brez dvoma dokaz solidne igre primorskega predstavnika v II. republiški ligi. D. G.

PIRANSKI ŠAHISTI!

Šahovsko društvo v Piranu bo imelo svoj redni letni občni zbor v petek, 2. oktobra 1959, ob 20 v prostorih občinskega sindikalnega sveta v Piranu. (Vhod na vogalu sodnega poslopja.) Odbor

MALI ROKOMET

Pirančanke osvojile točko

V tretjem kolu republiške moške in ženske rokometne lige so le Pirančanke osvojile točko. Koper je izgubil v Ljubljani s Krimom, Ajdovščina doma z Rudarjem, ženska ekipa Kopra pa prav tako doma s Svoboda.

Krim—Koper 14:10. Koprčani so v prijateljskih srečanjih že dvakrat premagali Krim, tokrat, ko je šlo zares, pa so položili orožje. Srečanje je bilo zelo zanimivo in borbeno. Gostje so bili večidel igre enakovredni nasprotnik, sem pa tja pa so bili celo v premoči. Tekma bi brez dvoma imela drugačen izid, če ne bi sodnik izključil najboljšega igralca gostov Kosmino.

Ajdovščina—Rudar 10:14. Gledalci so pričakovali zmago domačinov, ki so prejšnjo nedeljo iztrgali točko Braniku v Mariboru. Toda tokrat ni šlo kljub požrtvo-

valnosti. Dejstvo je tudi, da so imeli domačini precej smole pri streljanju na gol.

Piran—Slovan 4:4. Pirančanke so se v tekmi s Slovanom predstavile v novi luči. Izbrale so dobro taktiko proti tehnično boljšemu nasprotniku: točno pokrivanje, zgoščena obramba in hitri protinapadi. Vsekakor je osvojenost točka proti kandidatu za prvo mesto lep uspeh Pirančank.

Koper—Svoboda 6:10. Koper je zgradil sistem svoje igre na eni sami igralci — Urbančičevi. Kadar le-te dni, so kakor črda brez pastirja. Tak način dela ne more nikamor pripeljati, saj je Urbančičeva zaposlena v Kobaridu in njena udeležba na tekmah je negotova. V nedeljo so Koprčanke spet nastopile brez Urbančičeve in gladko izgubile. Zanimivo je, da Koprčanke niso znale izkori-

Lestvica republiške moške lige:

Odred	3	3	0	0	68:52	6
Branik	3	2	1	0	55:46	5
Rudar	3	2	0	1	52:44	4
Slovan	3	2	0	1	51:49	4
Mladost	3	1	1	1	62:52	3
Krim	3	1	1	1	47:49	3
Kovinar	3	1	0	2	58:67	2
Koper	3	0	1	2	54:55	1
Svoboda	3	0	1	2	48:58	1
Ajdovšč.	3	0	1	2	43:52	1

Lestvica republiške ženske lige:

Drava	3	3	0	0	29:10	6
Svoboda	2	2	0	0	22:9	4
Slovan	2	1	0	1	21:13	3
Črnom.	2	1	0	1	10:18	2
Koper	4	1	0	3	27:38	2
Piran	2	0	1	1	8:16	1
Mladost	3	0	0	3	15:28	0

LMJ Mika Tripalo je na zborovanju govoril o herojski poti SKOJ in je med drugim poudaril, da so danes uresničeni tisti ideali, za katere so žrtvovali življenja desetstotisoč mladih ljudi, predvsem mladi komunisti. Dejal je, da so smotri, za katere so žrtvovali svoja življenja, neuničljivi in da jim je jugoslovanska mladina vselej sledila. Danes naša mladina že uživa sadove dela nešteti komunistov in članov SKOJ za politično, gospodarsko in kulturno samostojnost in ji je omogočeno udejstvovanje na vseh področjih družbenega življenja v luči svetlih perspektiv, ki so sad štiridesetletnega boja jugoslovanskih komunistov in skopcev.

boljša mesta. Kljub temu pa se je Pokorn v zadnji regati prebil med štirinajst najboljših jadrnic in bil dolgo časa v vodilni skupini.

Koprskim in izolanskim tekmovalcem je pripeljal jadrnice v Trst motorni čoln »Raven«, lasti Splošne plovbe iz Pirana. Posadko tega čolna je treba pohvaliti za izredno požrtvovalno delo v soboto, ko je neurje zajelo na morju okrog 80 jadrnic. Posadka čolna je veliko število jadrnic srečno privlekla v pristan.

Ljubiteljem jadrnega športa na slovenski obali se obeta v nedeljo poseben dogodek. V zaključni regati letošnje sezone bodo nastopili z jadrnicami Star in Snipe Koprčani, Pirančani, Rečani, Tržačani in Mljičani. Zlasti zanimivo bo tekmovanje jadrnic Star, v katerem bodo nastopili odlični tržaški tekmovalci dr. Danelon, Dequal in dr. Martinolič ter Koprčan Fafangel z jadrnico Cha-cha. To jadrnico je koprsko Jadro odkupilo od Svicarja Portiera, flioksta zmagovalca XVII. distrikta Berneta.

KOŠARKA

Koper zmagovalec okrajne lige

V nedeljo je bilo na sporedu zadnje kolo okrajne košarkarske lige. V odločilnem srečanju za prvo mesto sta se pomerila v Koper Koper in Izola. Zmagal je Koper s 45:38.

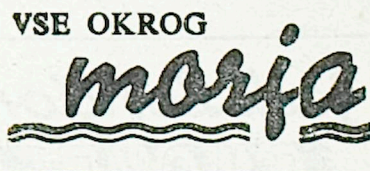
Tekma je bila vredna dveh najboljših enajstoric v okrajnem merilu. Bili smo priča duhovitim kombinacijam ter točnim metom od daleč. In to kljub deževnemu vremenu, spolzkemu igrišču in težki žogi.

Zmaga Kopra je bila zaslužena. Gostje so bili sicer na igrišču enakovredni, vendar so jih domačini prekašali v metih na koš od daleč. Največ košev je dal za zmagovalca Jakomin (14), za Izolo pa Lorenčič (11).

Lestvica:

Koper	6	5	1	0	394:282	11
Izola	6	3	1	2	368:289	7
Piran	6	3	0	3	335:356	6
Sežana	6	0	0	6	218:388	0

Koper si je priboril pravico do kvalifikacij za vstop v drugo republiško ligo.

CENENI IZLETI

Štirindvajset ladijskih družb, ki vzdržujejo redne potniške proge s Severno Ameriko, je nedavno sklenilo, da znizajo s prihodnjim letom, 1960, potniško tarifo za vožnjo v obeh smereh in še posebej za izseljenke. Koristnik bo lahko potoval v ZDA ali Kanado z ladjo ene, nazaj pa z ladjo druge družbe ali pa v eno smer z ladjo, v drugo z letalom. Najnižja cena v turističnem razredu bo znašala 36 italijanskih lir oziroma 6 ameriških centov, v I. razredu pa 58 lir oz. 9 centov za prevoženo morsko miljo. Plačana bo s tem mimo vezne vsa oskrba na ladji, vse zabave in podobno na potovanju čez Atlantik.

KONGRES DEBELUHARJEV

Italijanska vasica Cavour v bližini Turina je zaslovela po vsakoletnem kongresu debeluharjev, ki pridejo tjakaj iz vse Evrope, da si izberejo najlepši par, ki je seveda tudi najtežji. Letos se je zbralo v Cavourju 79 tekmecev za debeluharjevo prvenstvo. Med njimi jih je 33 doseglo komaj »smesno« kategorijo med 100—110 kg, 21 je bilo 110—120 kg težkih, 7 jih je tehtalo 120—130 kg, 13 130—140 kg, eden je potegnil točno 140 kg, trije pa so šli celo na 160—170 kg. Krono je odnesla 30-letna Margherita Caudo: tehtala 213 kg. Moški »zmagovalec« je bil signor Alberoni, ki pa ima le 194 kg. Da je njihov tek vreden njihove zunanosti, so dokazali temeljito. Pospravili so v dnevu kongresa: 40 kg šunke, 25 kg rib, to je 300 postvri, 35 kokoši, 1 vola, tovorni avto sadja in zelenjave, 50 telečjih krač, dva stota belušev, 15 kozličkov, 500 steklenic vina in eno veliko torto.

SPORTNO SREČANJE DVEH GIMNAZIJ

V soboto so kočevski dijaki obiskali Postojno, kjer so jih sprejeli postojnski gimnazijci. S tem so gostje vrnil prijateljski obisk postojnskim gimnazijcem, ki so lansko leto obiskali Kočevje.

Kočevski dijaki so si najprej ogledali Postojnsko jamo, nato pa se je začelo športno tekmovanje. Dijaki so tekmovali v nogometu, odbojki in šahu. Nogometna enajstorica postojnske gimnazije je z lepo igro kljub slabemu igrišču premagala goste z visokim rezultatom 7:3 (4:2). Najboljši je bil vsekakor četrtošolec Alojz Baraga, ki je sam realiziral šest golov. Tekmo je odlično vodil prof. Likar.

V odbojki sta tekmovali ženski in moški ekipi. Obe zmagi so odnesli postojnski dijaki. Rezultat je bil obkrot 3:0. S to zmago so se postojnske odbojkarice revanširale svojim partnericam za lanskoletni poraz v Kočevju. Postojna je zmagala tudi v šahu.

POSTOJNSKA BELEŽKA

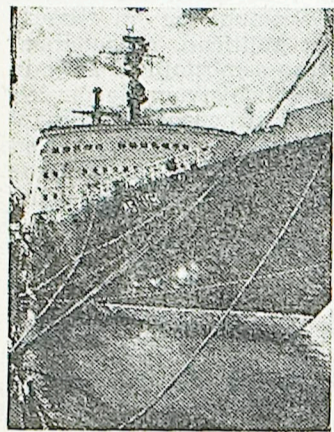
Čeravno gre športna sezona h kraju, teniški klub v Postojni letos še ni priredil niti ene teniške prireditve! Društveni funkcionarji pojasnjujejo mrtvilo z dejstvom, da v klubu ni naraščanja, vendar naj pripomnimo — kar je praksa že nešteto dokazala —, da so ravno propagandna tekmovanja, ki jih v Postojni ni, najboljše oblika za pritegovanje mladine v športna društva.

Teniški klub v Postojni ima novo teniško igrišče na Kolo-dvorski cesti. Na njem so lani odigrali društveno prvenstvo — njegovi člani pa so nastopili tudi na meddruštvenih teniških prireditvah. Mik-

Čokno v svet ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD-

NOV NEMŠKI AVTO

Tovarna Auto-Unionwerke v zahodnonemškem Düsseldorfu je poslala na trg nove vrste potniške avtomobile, majhne CC DKW Junior. Imajo tri cilindre in motor s 34 KM. Največja brzina 117,5 km. So zelo praktični in ekonomični. Tovarniška cena okrog 700.000 dinarjev.

Ko so v Portlandu, Oregon, ZDA, te dni prebivalci zvedeli, da je število mrtvih zaradi cestnih nesreč naraslo letos že na 300, so uprizorili proti mestni upravi svojevrsten protest. Zbrali so se in šli na najbolj prometno križišče v vsej okolici in polegali po njem, kot je videti na gornji sliki. Pri tem so se fotografirali in sliko poslali županu z naslednjim posvetilom: »Pomnožite s tri in boste tako dobili približno sliko, koliko vaših nesrečnih podložnikov umre vsako leto na cesti.«

Češkoslovaška svetovna potnika

Mlada češkoslovaška inženirja Jirži Hanzelka in Miroslav Zikmund sta danes znana že daleč izven domačih meja. Tri in pol leta sta potovala po Evropi, Afriki in Južni Ameriki, prinesla sta nazaj 15 filmov in izdala 7 obširnih potopisov, ki so prevedeni že v več jezikov. Zdaj sta se podala znova na pot, tokrat za pet let. Ogle dati si hočeta nekatere dele Evrope, Azijo in Avstralijo. Pot bo dolga 100.000 km. Delavci avtomobilске tovarne »Tatra« so jima izdelali dva posebna terenska kamiona s prikolicama.

Terenska vozova »Tatra 805« sta pravo čudo. S prikolico tehta vsak voz 4,5 tone. Tovarna jima je vse to poklonila. Za tropske kraje primerne filmske aparate ter magne-

tofon jima je dala na razpolago nemška tovarna Zeiss. V vsakem vozu bo tudi kratkovalovna radijska postaja. Zdi se, da bo potovanje pravi užitek, saj bosta inženirja imela s seboj tudi zdravnika, ki bo istočasno še kuhar, ter mehanika.

BETONSKI PRAGI

Železniške proge v ČSR porabijo letno okrog 150.000 kubičnih metrov lesa za prage. Zaradi varstva gozdov in znižanja stroškov jih bodo zdaj postopoma zamenjali z betonskimi. Prihodnje leto pride na vrsto 900.000, kasneje pa nekako po milijon pragov na leto.

JEKLO TU IN TAM

Kljub visokim prevoznim stroškom je evropsko jeklo v ZDA cenejše kot ameriško. Največ ga izvozijo čez Atlantik in v zadnjem času po reki Sv. Lovrenca in Velikih jezerih iz Belgije v Chicago.

PAPIRNATA OBLEKA

Včasih smo jo sešili za kako otroško prireditel ali za maskarado, zdaj pa jo bomo lahko nosili vsak dan in to kaj kmalu. Poskrbelo bo za to nekoliko podjetje v Chicagu, ZDA. Obleke bodo raznobarvne oziroma vzorčaste kakor tudi vseh velikosti in tako poceni, da si bo vsakdo sleherni dan lahko kupil novo. V poseben avtomat bo potisnil pol srebrnega dolarja in ven bo zdrknil zavoj z novo obleko.

Ameriški katoliki so molili

Ameriški kardinal Richard Cushing, ki je Hruščeva žigosal za »diktatorja SZ in preroka univerzalnega komunizma«, je obsodil izmenjavo obiskov

med predsednikoma ZDA in SZ. Svojim vernikom je naročil, naj molijo in delajo pokoro, ko bo Hruščev stopil »na posvečena krščanska tla Amerike«. Iz istega razloga je pozval Američane k molitvi tudi aktivni episkopalec Ben Moreel, upokojeni admiral in finančni mogotec.

STROG OBIČAJ

Irci so strogo moralno ljudstvo. Presvobodno kretanje mladih ljudi med prvo svetovno vojno jim je šlo toliko na živce, da so 1918. leta izdali naredbo, ki je neporočenim parom prepovedovala sedeti v kinu drug poleg drugega. Po- slej je morala vsaka dvojica, če je hotela v kinu sedeti skupaj, pokazati pri blagajni poročni list, sicer sta šla ona na levo in on na desno stran. Po dobrih 40 letih je bila naredba ukinjena.

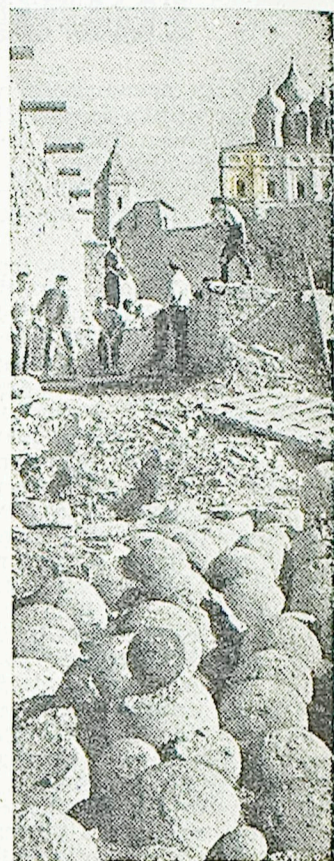

Tudi v Italiji pripravljajo na jugu (Kalabrija) šolsko reformo. S tem v zvezi so nekateri časopisi objavili kričeče nasprotje med bogataškimi šolami in navadnimi vaškimi učilnicami. Primerjava je razvidna tudi iz naših slik.

LOV NA POLENOVKE

Norveški ribiči so odpluli na polenovke v vodovje zahodne Grönlandije. Spremlja jih tudi ladja-delavnica za ribolov v Severnem morju. Ladja je čisto nova in jo vodi kapitan Alesund, ki je dal pobudo, da jo je norveška vlada zgradila. Pomemben je sedanj ribolov oziroma lov na polenovke za Norvežane toliko, ker bodo tokrat kar na ladji filetirali ulovljene ribe.

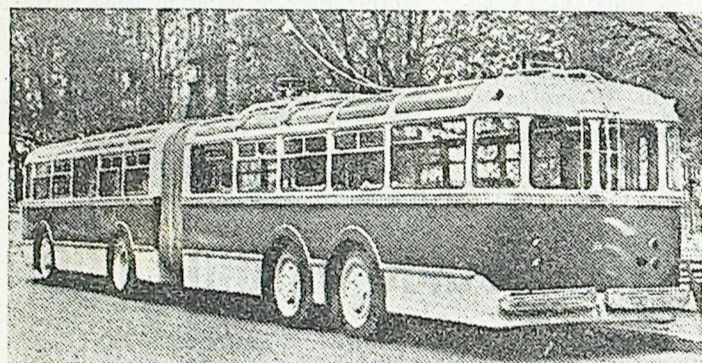
Te dni prekopavajo staro kremeljsko zidovje v Moskvi in ga popravljajo ali pa odstranjujejo. Pri tem so odkrili pod ruševinami celo zalogo srednjeveških kamnitih krogel, kakršne so Moskovčani s posebnimi katapultni lučali na svoje oblegovalce, kadar so ti pridrli pod mestno zidovje.

Iz Evrope, kjer je na velikem pohodu, je moda barvnih kristalnih draguljev prodrla v Ameriko, kjer vedno bolj osvaja ženski svet, kar povzroča velike preglavice zakonskim mo- žem in očetom z odraslimi hčerami. Lepemu dekletu na gornji sliki, menekenki Marvella iz New Yorka, kaj lepo pristaja kristalni nakit iz topazov, ametistov in akvamarinov. Vse skupaj stane nad 500 dolarjev (okrog 300.000 dinarjev), kar je vsekakor nekoliko predrago za naše razmere in se zato ni bati, da bi se ta moda razširila tudi pri nas (na vso srečo za može).

— Če že moram imeti nogo v gipsu, potem naj bo takole, da bom laže prenašal...

Trolejbus-velikan je začel te dni za poskušnjo voziti po moskovskih ulicah. Če se bo obnesel, ga bodo začeli v Sokolničeskem zavodu serijsko izdelovati po načrtih konstruktorja V. I. Stroganova. Trolejbus lahko sprejme naenkrat po 200 potnikov

Jack London:

68

SMOKE-BELLEV

»Odgovor je prav tako lahek kot prej. Hudournik je izpeljal svojo igro do sekunde natančno. Ali sem utegnil jajca preiskati? Na vse kriplje sem moral hiteti, da sem jih še začasa spravil semkaj. In zdaj, Dimač, dovoli mi da te prav vljudno nekaj vprašam. Kdo, si rekel, je bila tista oseba, ki ti je to jajčno idejo vabila v glavo?«

Dimač ni odgovoril.

Čok je pa igral sam s seboj in izgubil šestnajskrat zaporedoma. Dimač se je pravkar lotil kuhati večerjo, ko je potrkal na vrata polkovnik Bowie, izročil Dimaču pismo in odšel proti svoji koči.

»Ali si videl, kakšen obraz je imel?« je divjal Čok. »Tako ga lomi smeh, da bi se kmalu razpočil. Dimač, ves svet se nama krohoti. Še pokazati se ne bova smela več.«

Pismo je pošiljal Hudournik. Dimač ga je prečital na glas:

Draga mi Dimač in Čok! Pošiljam vama pozdrave, kakor se spodobijo v tem letnem času, in vaju vabim, da se udeležita nocoj večerje v Selavovičevi restavraciji. Navzoča bo gospodična Arral in tudi Gautereaux. Z njim sva bila pred petimi leti doli na Okroglem dobra tovariša. Izvrsten človek je in mi bo za pričo pri poroki. Zdaj pa gledaj jajce. V deželo so dospela pred štirimaj leti. Slaba so bila že tedaj. Slaba so bila, ko so zapustila Kalifornijo. Vedno so bila slaba. Eno zimo so počivala v Carluku, naslednjo zimo so jih hranili v Nutliku. Lani so prezimila v Forty Milu. Kakor kaže, bodo to zimo v Dawsonu. Ne hranita jih v topli sobi. Lucolia mi naroča, naj vama povem, da smo mi štirje, to je vidva, ona in jaz, brezdvomno napravili v Dawsonu nekaj šuma. Jaz pravim, da gre hvala za to najprej vama.

Z velikim spoštovanjem vaju prijatelj Hudournik.

»No? Kaj praviš na to?« je vprašal Dimač. »Povabilo bova sprejela, kajpada?«

»Samod eno ti povem,« je odvrnil Čok. »In to je, da ne bo Hudournik nikoli v zadregi, če kdaj postane »suh«. Dober igralec je, salamensko dober igralec. Pa še nekaj. Moji računi so povsem napačni. Hudournik je res dobil sedemnajst tisoč dolarjev. Pa ne samo to. Midva sva mu poklonila vsa dobra jajca, kar jih je bilo v Klondiku. Devet sto štiriinšestdeset jih je. Pa še za nameček sva mu dala dve. In tako prekleto umazan je, da je odnesel s seboj še tista štiri, ki jih je ob pregledu ubil. Pa še nekaj. Midva sva pristna iskalec zlata in spretna rudarja. Kadar gre za denarne posle, sva največja neotesanca, kar jih svet pozna. Sedaj vidiš, da sva edino za gozdove in pečine. Če me pa še kdaj spomniš na jajca, bo na mestu konec najinemu prijateljstvu.«

ENAJSTO POGlavJE

STAVBIŠČE ZA MESTO TRARARA

Dimač in Čok sta šla vsak svojo pot, pa sta se srečala na vogalu, kjer je stala gostilna pri »Losjem rogu«. Prvemu se je obraz svetil od dobre volje. Stopal je gibčno. Čok pa jo je mahal počasi in neodločno.

»Kam?« ga je veselo vprašal Dimač.

»Zlomek naj me vzame, če vem. Rad bi pa vedel. Prav nič ne vem, kam bi se obrnil. Dve uri sem kvartal, pa me je tak dolg čas gnjavil, da je bilo joj. Pa se ni hotelo in se ni hotelo pripetiti kaj razburljivega. Nato sva s Skiffom Mitchellom igrala za pijačo. Zdaj pa tod okoli postopam in gledam, kje bi naletel na kak pasji boj, na kak prepir ali kaj podobnega.«

»Jaz imam nekaj boljšega na piki,« je odgovoril Dimač. »Zato sem te tudi iskal. Saj greš z mano, kajne?«

»Zdaj?«

»Seveda.«

»Kam?«

»Na ono stran reke. Obiskala bova starega Dwighta Sandersona.«

»Še nikdar nisem slišal o njem,« je odvrnil Čok. »Sploh se nisem slišal, da bi kdo živel na oni strani reke. Čemu pa tiči tam? Kaj je ob pamet?«

»Nekaj prodaja.«

»Pse? Zlato jamo? Tobak? Gumijaste škornje?«

Dimač je na vsako vprašanje odkimal. »Z menoj pojdi, pa boš zvedel. Bom namreč kupil tisto stvar. Če te veseli, lahko tudi ti pristopiš s polovico glavnice.«

»Pa bog ne daj, da bi spet kupoval jajca!« je zaklical Čok vznemirjeno. Namrgodil se je, kakor bi ga bilo strah, pa ga je bil sam dovtip.

»Z menoj pojdi, pravim. Spotoma, ko bova šla čez led, boš pa lahko ugibal, kaj bova kupila. Stavim, da v desetih ugibih ne boš zadel.«

Na koncu ulice sta krenila navzdol po visokem in strmem bregu, dokler nista dospela do zamrznega Yukona. Reka je bila na tistem mestu tri četrtilje široka. Nasprotni breg je bil zložen iz golih, več sto čevljev visokih pečin, ki so se navpično spuščale v strugo. Proti tem pečinam je vodila med grmadami strtih ledenih skrli stezica, ki je kazala, da le malokdo hodi po njej. Čok jo je polagamo kresal Dimaču za petami in ugibal, kaj bi moglo biti tisto, kar prodaja Dwight Sanderson.

»Severni jelen? Bakren rudnik ali opekarna? To je en ugib. Medvedje kože ali kakršnekoli kože? Loterijske srečke? Krompirjev nasad?«

»Vendo bliže prihajaš,« ga je spodbujal Dimač. »Le naprej! Nekaj boljšega bo.«

»Dva krompirjeva nasada? Sirarna? Svet, kjer bi rezali šoto?«

»Saj ne ugibaš slabo, Čok. Še tisoč milj nisi stran.«

»Kamnolom?«

»To je prav tako blizu kakor svet za šoto ali krompirjev nasad.«

»Čakaj, bom pomislil. Še en ugib imam.« Preteklo je deset molčecih minut. »Veš, Dimač, kar pustiva ta poslednji ugib. Če je tista reč, ki jo kupuješ, podobna kamnolomu, svetu s šoto ali krompirjevemu nasadu, odjenjam. Denarja pa ne vftaknem v to kupčijo, dokler si ne ogledam in otipam, kaj kupuješ. No, kaj je tisto?«